

Täysistunto

Tiistai 8.12.2015 klo 14.00—4.12

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 11/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Yleiskeskustelun aloittaa sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.10 **Tuomo Puumala kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietinnöstä: Hallituksen esityksessä 80 on siis kysymys siitä, että varhaiskasvatusta sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia muutetaan siten, että jokaisella lapsella olisi jatkossa subjektiivinen oikeus saada varhaiskasvatusta 20 tuntia viikossa nykyisen 40 tunnin sijaan. Tämä tarkoittaa sitä, että niiden perheiden lapsilla, joissa toinen tai molemmat vanhemmista ovat kotona vanhempain- tai hoitovapaalla tai työttömänä, olisi jatkossa oikeus osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen. Lapsella on kuitenkin oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, jos lapsen vanhemmat tai muut huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti taikka päätoimisesti opiskelevat, toimivat yrittäjänä tai ovat omassa työssä. Lapsella olisi lisäksi oikeus tarpeen mukaan 20 tuntia laajempaan varhaiskasvatukseen vanhemman osa-aikaisen tai väliaikaisen työssäkäynnin, työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen, kuntoutuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Ehdotetun lain mukaan varhaiskasvatus olisi aina järjestettävä nykyisen laajuisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden vuoksi tai se on muuten lapsen edun mukaista. Varhaiskasvatusoikeuden arvioidaan muuttuvan kokopäiväisestä osa-aikaiseksi 6,7 prosentilla lapsista. Nyt tehtävä muutos liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin vähentää kuntien tehtäviä ja normeja sekä saada aikaan julkisen talouden säästöjä.

Puhemies! Perustuslakivaliokunta on antanut oman lausuntonsa tästä hallituksen esityksestä. Lausunnossa kiinnitetään huomiota kolmeen perustuslain kannalta olennaiseen asiaan. Sivistysvaliokunta on ottanut nämä omassa mietinnössään huomioon.

Ensin tärkeä huomio: lasten oikeus sosiaaliturvaan ja yhdenvertaisuuteen. Tämä toteutuu, kun jokaiselle lapselle taataan oikeus kokopäiväiseen hoitoon, kun lapsen etu sitä vaatii. Tätä valiokunta mietinnössään korostaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Toinen huomio on asetuksenantovaltuus. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että varhaiskasvatuslaki sisältää lukuisia asetuksenantovaltuuksia, joista osa ei täytä valiokunnan asetuksenantovaltuuksille asettamia edellytyksiä. Perustuslakivaliokunta pitääkin välttämättömänä, että sivistysvaliokunta ottaa mietintöönsä lausuman, jossa valtioneuvosto velvoitetaan tekemään varhaiskasvatuslain asetuksenantovaltuuksia koskeva kokonaistarkastelu. Ja juuri näin sivistysvaliokunta toimii. Mietintöön sisältyy lausuma: Asetuksenantovaltuuksia koskeva kokonaistarkastelu on tehtävä, ja sen yhteydessä harkitaan myös päiväkodissa ja perhepäivähoidossa hoito- ja kasvatustehtävissä olevan henkilöstön sekä lasten välisen henkilöstömitoituksen kirjaamista lakiin.

Kolmas perustuslakivaliokunnan huomio liittyi yksityisyydensuojaan. Nimittäin hallituksen esityksessä säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta ilmoittaa kunnalle salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta tietoonsa saamansa lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuuteen mahdollisesti vaikuttavat seikat. Perustuslakivaliokunnan mukaan ehdotuksessa tarkoitetut Kansaneläkelaitoksella olevat tiedot ovat salassa pidettäviä ja osin arkaluonteisia henkilötietoja. Tämän vuoksi sivistysvaliokunta esittää lakiehdotuksen 24 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että tietojensaantioikeus kytketään välttämättömyysvaateeseen. Tämänkaltainen muutos oli perustuslakivaliokunnan mukaan edellytyksenä sille, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Puhemies! Muutamia sivistysvaliokunnan omia huomioita, pyrin tiivistämään ne kolmeen kohtaan:

Ensinnä uudistuksen toteutuminen ja seuranta: Sivistysvaliokunta kantaa huolta uudistuksen mahdollisista vaikutuksista niihin lapsiin, joiden perhetilanne on taloudellisista tai terveyteen liittyvistä syistä johtuen lapsen kehityksen ja terveyden kannalta haitallinen. Tältä osin vaikutusten arviointiin suunnattu kritiikki on ollut asiantuntijakuulemisissa laajaa ja myös monin paikoin perusteltua. Mietinnössä onkin tähän asiaan liittyvä lausunto, jossa edellytetään, että valtioneuvosto laatii kokonaisarvioinnin eri uudistusten aiheuttamista vaikutuksista sekä lapsiin että perheiden ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja että tämä arviointi huomioidaan varhaiskasvatuslain uudistuksessa.

Toiseksi valiokunta korostaa lapsen edun ensisijaisuutta. Tämä näkyy hyvin myös hallituksen esityksessä, jossa korostetaan lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja lapsen edun ensisijaisuutta palvelun tarvetta arvioitaessa. Nyt tehtävät muutokset eivät saa johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen aloittanut lapsi joutuisi muuttamaan varhaiskasvatuspaikkaa. Lisäksi varhaiskasvatus on aina järjestettävä nykyisen laajuisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden vuoksi.

Kolmas keskeinen havainto on varhaiskasvatuslain uudistuksen jatko. Sitä nimittäin tarvitaan. Viime vaalikaudella vihdoinkin ja viimein hyväksyttiin varhaiskasvatuslaki, ja sitä pitää edelleen viedä eteenpäin, kuten on tarkoituskin. Tarvitaan varhaiskasvatuslain toinen vaihe. Uudistus lisää sivistysvaliokunnan arvion mukaan tarvetta kehittää sisällöllisesti varhaiskasvatusta vastaamaan yhteiskunnan perheille asettamia vaatimuksia ja niistä johtuvia perheiden palvelutarpeita. Varhaiskasvatuslain jatkovalmistelua on arvioitava vielä uudelleen, myös nyt käsiteltävänä oleva uudistus osana laajaa varhaiskasvatuspalveluiden kehittämistä. Lainsäädännön jatkovalmistelussa on syytä pohtia myös mahdollisia kannusteita varhaiskasvatukseen osallistumisen lisäämiseksi.

Puhemies! Loppuun: Tulevaisuuden ja uudistuksen onnistumisen kannalta olennainen kysymys on, miten tuo minimissään 20 tuntia varhaiskasvatusta käytetään. Tähän myös va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

liokunta kiinnitti keskeisesti huomiota. Päiväkodeissa tuo 20 tuntia varhaiskasvatusta on monien asiantuntija-arvioiden mukaan sinänsä hyvin toteutettuna riittävä määrä varhaiskasvatustavan tavoitteiden saavuttamiseksi. Tärkeää on kuitenkin käyttää nämä tunnit lapsen kannalta järkevällä tavalla hyödyksi. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on voimakkaasti korostettu säännöllisen, päivittämän ja koko viikon kestävä varhaiskasvatustuksen suotuisaa merkitystä lapsen kehityskaarelle jatkumona varhaiskasvatuksesta aina aikuiskoulutukseen asti. Valiokunnan mielestä jatkossa on selkeytettävä varhaiskasvatustuksen käsitettä ja laadittava sille selkeät sisällöt ja tavoitteet eri toimintamuodoissa. Sivistysvaliokunta pitääkin lapsen edun kannalta parhaina niitä ratkaisuja, jotka tarjoavat lapselle varhaiskasvatusta säännönmukaisesti viitenä päivänä viikossa.

Sivistysvaliokunta katsoo, että näiden varhaiskasvatustuksen kehittämistä ja lapsen edun ensisijaisuutta korostavien huomioiden ja muutosten jälkeen hallituksen esitystä voidaan viedä järkevällä tavalla eteenpäin. Vaikka subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta rajataan, taataan jatkossakin jokaiselle lapselle mahdollisuus laadukkaaseen ja kasvua tukevaan varhaiskasvatukseen.

Mietintö sisältää hylkäysesityksen sisältävän vastalauseen.

14.18 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys asettaa lapset räikeällä tavalla eriarvoiseen asemaan keskenään. Varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen käytännön seuraukset tulevat vaihtelevasti sen mukaan, miten 20 tunnin varhaiskasvatusoikeutta toteutetaan eri kunnissa. Jo nyt tiedetään, että osa kuntia ei tule rajausta toteuttamaan ja osassa kuntia oikeutta rajataan hyvinkin tiukasti. Näin ollen yhdenvertaisuus eri kunnissa asuvien lasten ja perheiden välillä vaarantuu.

Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen suurentaa päiväkotien ryhmäkokoja, kun vain osan päivästä paikalla olevien lasten määrä kasvaa, sillä osa-aikaisen ryhmäkoot ovat suuremmat, yksi hoitaja 13:a lasta kohden, kun kokoaikaisessa yhtä hoitajaa kohden on vain 8 lasta. Lasten oikeuksien kannalta on hyvin kyseenalaista, että lapsen ryhmän suuruus vaihtelee sen mukaan, minkä pituisen ajan lapsi päiväkodissa viettää: osapäiväryhmässä siis jopa 39 lasta ja muissa 24. Eriarvoisuus kasvaa.

Hallitus tavoittelee esityksellään säästöjä. Jos varhaiskasvatusoikeuden rajausta toteutetaan niin, että tarve laajempaan kuin 20 tunnin varhaiskasvatukseen perustuu lähinnä lapsen vanhempien ilmoitukseen, kuten hallituksen esityksessä epäsuorasti todetaan, on nyt esitetty varhaiskasvatusoikeuden rajausta turha eikä hallituksen toivomia säästöjäkään synny. Jos taas oikeuden määrittely ja päättäminen tapahtuu kuntahallinnossa, lisää se merkittävästi byrokratiaa ja viranomaiskarkintaa kunnissa eikä siksi tuota haetun suuruus kussannussäästöjä. Toisaalta korjaavat kustannukset voivat myöhemmin vuosina olla suuria, niin kuin 90-luvun laman jälkeen huomasimme.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys heikentää myös lapsen vertaissuhteita ja mahdollisuuksia vastata lapsen yksilöllisiin tuen tarpeisiin. Se, kuinka suuret varhaiskasvatustuksen myönteiset vaikutukset ovat, riippuu erityisesti siitä, kuinka usein ja kuinka monta tuntia lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen, kuinka säännöllistä ja jatkuvaa lapsen osallisuus on, kuinka pysyviä ihmissuhteita lapsi solmii sekä kuinka hyvin toiminta vastaa lapsen tarpeita.

Osapäivähoito johtaa ryhmien vaihtumiseen, ja osaviikkoinen hoito tarkoittaa, ettei enää ole mahdollista turvata varhaiskasvatustuksen pysyvyyttä ja säännöllisyyttä. Esitys uhkaa heikentää myös lapsen osallisuutta ryhmässä. Epäsäännöllinen, muutamana päivänä viikossa tapahtuva toiminta johtaa siihen, että lapsi ei koe olevansa osallinen vaan voi altistua

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ulkopuolisuuden kokemukselle, syrjäytymiselle ja kiusaamiselle. Jatkuvat muutokset lapsiryhmissä altistavat lapsia myös stressille ja vaikuttavat lasten välisiin pysyviin kaverisuhteisiin. Se on myös pedagogisesti huono ratkaisu.

THL:n lastenpsykiatri Jukka Mäkelä kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että ehdotus tulee vähentämään suomalaislasten sosioemotionaalista hyvinvointia ja käynnistämään syrjään joutumisen kierteen useille lapsille. Uuden lain myötä lapsen sosioemotionaalille kehitykselle keskeiset lapsiryhmät muuttuvat epävakaaammiksi. Osa-aikaisten lasten määrä ryhmissä kasvaa, ja osa ryhmistä muodostuu erityisesti näistä lapsista. Molemmissa tilanteissa lapsiryhmät muodostuvat vaihtuviksi lasten tullessa ja lähtiessä satunnaisina aikoina. Tämä kasvattaa lapsen arjen sosiaalisten suhteiden lukumäärää, mikä kuormittaa lapsen kehittyvää yhteisöllisyyden hallintaa.

Joidenkin valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan 20 viikkotuntin mittainen varhaiskasvatus voi hyvin toteutettuna olla riittävä määrä varhaiskasvatuslain tavoitteiden saavuttamiseksi. Lapsen edun näkökulmasta olisi silloin parempi, jos 20 tuntia varhaiskasvatusta järjestettäisiin lähtökohtaisesti useampana päivänä viikossa. Näin varhaiskasvatus voisi toteutua tavalla, joka vastaa lain tavoitteita. Osaviikkoista varhaiskasvatusta tulisi käyttää vain poikkeustapauksissa, koska sillä ei saavuteta lapsen kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle asetettuja tavoitteita. Valiokuntakäsittelyssä SDP:n valiokuntaryhmä ehdotti lakiin tämän ajatuksen sisältävää pykälämuutosta, mutta ikävä kyllä se ei toteutunut.

Kaikkein paras tapa olisikin tarjota maksutonta, päivittäistä, aamupäiviin sijoittuvaa varhaiskasvatusta neljä tuntia päivässä kaikille yli kolmevuotiaille. Koska päivähoidon maksuilla katetaan vain 12–15 prosenttia kustannuksia, voitaisiin nämä periä maksullisesta iltapäivähoidosta, johon suurin osa edelleen osallistuisi. Samalla varhaiskasvatusta olisi mahdollista kehittää sisällöllisesti osaksi koulutusjärjestelmäämme.

Arvoisa puhemies! Laadukas varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä. Nyt esitetty muutos lisää lasten keskinäistä eriarvoisuutta ja kärsijöinä ovat erityisesti tukea tarvitsevat, heikommassa asemassa olevat lapset, kuten työttömien vanhempien ja maahanmuuttajataustaisten vanhempien lapset. Perheen kokema vanhemmuuden tuki on asiantuntijoiden mukaan tärkein suojatekijä lasten kaltoinkohtelua vastaan. Jatkossa osa perheistä tulee jämmään vaille sitä tukea, jota päivähoito on antanut vanhemmille keskeisessä kasvatustehtävässä. Jos perheet eivät saa tukea, lisääntyvät lasten laiminlyönnin ja pahoinpitelyn riskit. Nämä ovat Suomessa merkittävimpiä lasten tervettä kehitystä vaarantavia tekijöitä asiantuntijoiden mukaan.

Vaikka kokopäivähoitoa on jatkossakin mahdollista saada perustellusta syystä, nostaa se kuitenkin kynnystä hakea kokopäivähoitoa niiden perheiden kohdalla, jotka siitä eniten hyötyisivät. Vanhemmat haluavat pärjätä itse ja pelkäävät leimatuksi tulemistä, vaikka olisivatkin tuen tarpeessa.

Edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan hetken päästä debattia. Käydään muutama puheenvuoro ensin.

14.24 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Nyt voi sanoa, että yli 90 prosenttia asiantuntijoista on ollut erittäin kriittisiä ja kielteisiä tälle hallituksen esitykselle. Suoraan sanoen en muista pitkähkön poliittisen toimintani aikana tilannetta, jossa hallituksen esitys

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

on saanut näin rankan tuomion. (Välihuutoja oikealta) Lapsiasiavaltuutettu totesi — kuunnelkaa nyt, kun lainaan lapsiasiavaltuutettua, jonka tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa, voitteko kuvitella, en ole koskaan kuullut, että joku asiantuntija toteaa näin — että esitys on vaarallinen. Esitys on vaarallinen, sanoi lapsiasiavaltuutettu Kurttila valiokunnassa. Hän katsoo, että nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys vie tilannetta selkeästi takaisin huonompaan suuntaan.

Tarkoituksella otan tässä esille tällaisten asiantuntijatahojen näkemyksiä ja lausuntoja. Tiedän, että me — ja te kaikki — arvostamme Mannerheimin Lastensuojeluliiton työtä, eikö vain? (Eduskunnasta: Kyllä!). No, keskusliitto katsoo, että esitys lapsen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisesta ei vastaa hallituksen lapsi- ja perhepalvelumuutosohjelman tavoitteita. Myöhemmin täällä asiantuntijalausunnossa todetaan, että liitto ei pidä esitystä nykyisen laajuisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisesta perusteltuna, sillä se asettaa lapset eriarvoiseen asemaan riippuen lapsen vanhemman tai muun huoltajan perhe- ja työmarkkinatilanteesta. "Uhkana on, että perheissä, joissa voimavarat ovat vähäiset ja jaksaminen koetuksella, laajennetun varhaiskasvatusoikeuden hakeminen jää tekemättä." Tässä se ydin on sanottu Mannerheimin Lastensuojeluliiton lausunnossa.

Eli tämä hallituksen esitys ja varhaiskasvatukseen kohdistuvat leikkaukset ovat vahingollisia ja lyhytnäköisiä. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen, kasvattajien määrän vähentäminen ja ryhmäkokojen suurentaminen ovat ristiriidassa peruspalvelujen ehkäisevän työn ja varhaisen tuen vahvistamisen tavoitteen kanssa.

No, mitä sanoo tasa-arvovaltuutettu? Nämä asiantuntijatahot, jotka nyt nostan esille, katsovat siis tätä asiaa asiantuntijoina, lasten elämän asiantuntijoina. Olisin voinut käydä täällä lävitse OAJ:n, Opettajien Ammattijärjestön, lastentarhanopettajien erittäin kriittisiä lausuntoja, mutta tiedän, että monien teidän päässä kulkee sellainen ajatus, että esimerkiksi nämä mainitsemani tahot ovat jollakin tavalla asianosaisina, eivät siis riittävän objektiivisesti katso asioita. Itse en ole tätä mieltä, olen tottunut arvostamaan mainitsemiani tahoja hyvinkin paljon. Mutta haluan ajatella näin, että valistuneet kollegani antavat arvoa Lastensuojelun Keskusliiton, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja lapsiasiavaltuutetun lausunnoille.

Ja nyt lopuksi vielä, mitä tasa-arvovaltuutettu sanoo? Haluatteko kuulla? Totta kai. (Naurua) Hallituksen esityksessä on tehty tasa-arvovaikutusarviointia — tämä on siis myönteistä — mutta näille tasa-arvovaikutusten arvioille ei kuitenkaan ole annettu painoa, vaikka esityksen vaikutukset näyttäisivät olevan ristiriidassa tasa-arvolain tarkoituksen kanssa. Tämä siis kohdentuu oikeastaan kahdesta tulosuunnasta naisiin, nuoriin äiteihinkin, kovalla otteella, koska se on vähentämässä (Puhemies koputtaa) lasten parissa työskentelevien henkilöiden, asiantuntijoiden, määrää ja kohdentuu myöskin monta kertaa ikävällä tavalla sitten nuoriin äiteihin, (Puhemies koputtaa) jotka esimerkiksi työttöminä ja muitten ongelmien johdosta...

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Gustafsson, nyt on aika täynnä.

Lopetan juuri. — ...joutuvat tällaisiin hankaliin tilanteisiin. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi vielä edustaja Arhinmäki, ja sitten siirrytään debattiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

14.30 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Monien arvioiden mukaan lasten varhaiskasvatus on parasta ennalta ehkäisevää toimintaa. Sillä varmistetaan sitä, että lapsia ei varhaisessa vaiheessa syrjäytetä yhteiskunnasta, varhaisessa vaiheessa nähdään mahdollisia ongelmia, niihin pystytään puuttumaan ja löytämään ratkaisuja. Monien arvioiden mukaan, jos katsotaan pitkällä tähtäimellä, varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tulee 7 euron takaisin yhteiskunnalle, kun pystytään puuttumaan siihen, ettei tule syrjäyttämistä tulevia kerrannaisvaikutuksia. (Eduskunnasta: Näin sanoo myös OECD!)

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on esitys siitä, että lasten varhaiskasvatusoikeutta rajataan vanhempien työmarkkina-aseman perusteella. Haluan korostaa, että lasten oikeutta ollaan rajaamassa nyt vanhempien työmarkkina-aseman perusteella. Voiko itse asiassa enemmän, pahemmin, voimakkaammin jakaa, tuoda lapsia luokkayhteiskuntaan kuin että heitä varhaisessa vaiheessa vanhempien työmarkkina-aseman perusteella jaetaan. Tämä johtaa, niin kuin tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa kuultiin, asiantuntijoiden mukaan siihen, että monet niistä lapsista, jotka ehkä kaikkein eniten tarvitsisivat varhaiskasvatusta, täysipäiväistä varhaiskasvatusta, saattavat jäädä sen ulkopuolelle.

On hyvä huomata, että jo nyt valtaosa lapsista, joilla toinen vanhempi on kotona, eivät ole kokoaikaisessa päivähoitossa vaan käyttävät nyt jo osa-aikaista mahdollisuutta. Mutta tässä halutaan rajata vanhempien vapautta. Tässä halutaan rajata vanhempien mahdollisuutta valita lapsensa kannalta paras ratkaisu. Muistan viime kaudella niitä puheita, joissa kyöneleet silmissä esimerkiksi keskustan edustajat puolustivat perheen vapautta valita, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu. Tällä esityksellä te olette tätä vapautta rajaamassa.

Arvoisa puhemies! Tämän lain osalta ei ole, niin kuin ei valitettavasti ole kovin monen muunkaan hallituksen esityksen lain osalta, tehty kunnollisia vaikutusten arviointia, tämän vaikutuksista tasa-arvoon, naisten asemaan. Tässä ei ole kunnollisia arvioita siitä, missä määrin tämä luo byrokratiaa kuntiin, byrokratiaa ihmisille, jotka joutuvat nykypäivän työmarkkinoille, joissa työpaikat ovat pätkittäisiä, silppua, osa-aikaista, ja joiden työmarkkina-asema vaihtuu jatkuvasti. Tämä luo valtavan byrokratian.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kysymys myös lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien työolosuhteista. Yhtä aikaa hallitus pakkolaeilla on leikkaamassa erityisesti pieni- ja keskituloisten naisvaltaisten alojen palkkoja. Nämä leikkaukset koskettavat erityisen rajusti lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia. Samaan aikaan hallitus on asetuksella kasvattamassa ryhmäkokoja ja nyt on lailla rajaamassa kokopäiväistä subjektiivista päivähoito-oikeutta. Kysymykseni kuuluu, kun nämä ovat korkeasti koulutettuja, osaavia, motivoituneita mutta pienipalkkaisia työntekijöitä: mikä on hallituksen vastaus siihen, miten he jaksavat tehdä tätä yhteiskunnalle tärkeää työtä jatkossa?

Arvoisa rouva puheenjohtaja! Ruohonjuuritasolla, sillä tasolla, jolla tunnetaan päätösten vaikutukset, on noussut kapina näitä päätöksiä vastaan. Useat, useat isot kaupungit ovat tehneet jo etukäteen päätöksen siitä, että he eivät rajaa lasten subjektiivista päivähoito-oikeutta tästä laista huolimatta: Tampere, Riihimäki, Kotka, Hämeenlinna, Valkeakoski, vain muutaman mainitakseni. (Silvia Modig: Ja Pori!)

Arvoisa rouva puheenjohtaja! "Helsingin budjettineuvotteluissa sovittiin, että Helsinki säilyttää päivähoiton ryhmämitoituksen ja kaikkien lasten subjektiivisen oikeuden päivähoitoon, vaikka laki varhaiskasvatuksesta muuttuisi." Näin tiedotettiin keskiviikkona — ensimmäinen allekirjoittaja kokoomuksen valtuustoryhmä. Hyvät ystävät, hyvät kansanedustajat, kuunnelkaa kokoomuksen paikallistason toimijoita mieluummin kuin ministeri Grahn-Laasosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Nyt on debattimahdollisuus avattu, pyydän ilmoittautumaan.

14.35 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnilla on oikeus päättää mitä päättävät, ja kunnallisvaalit ovat sitä varten, että kunnalliset päätökset tehdään kuntatasolla ja niiden arvovalintojen pohjalta. Nyt käsillä oleva esitys ei pakota kuntia tekemään esityksen mukaan, vaan ne päätökset tehdään kunnittain, ja näin on hyvä. Varhaiskasvatusoikeus tulee jatkossakin olemaan jokaisella. Tärkeää on, että pystymme kehittämään varhaiskasvatusta aivan oikeastikin varhaiskasvatusta kohti, aikaisemman hoidon näkemysten jälkeen. Mikä tässä nousee ennen kaikkea esille, on se, miten tärkeätä on, että meillä on ammattitaitoinen henkilökunta meidän varhaiskasvatuksessa. On erittäin hyvä asia, että meillä myös tulee lisää ammattitaitoisia henkilöitä, ja tätä puolta myöskin hallitus vahvistaa tulevien vuosien aikana.

14.36 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on myös hyvä esimerkki säästölaista, jossa on kuitenkin kyetty ottamaan huomioon se, että seuraukset eivät ole kohtuuttomia. Tämä edustaja Arhinmäen esimerkki Helsingistä kertoo vain siitä, että meillä on kuntia, joilla on varmastikin varaa pitää palvelut nykyisellä tasolla, mutta emme pane niin kuin sakkia päähämme, että heikennämme vain kuntien taloutta antamatta niille mahdollisuutta sopeuttaa. Edellisen hallituksen aikaan kuntataloudesta leikattiin kaiketi tähän päivään verrattuna noin 1,5 miljardia euroa ja lisättiin kuntien velvollisuuksia, mutta ei lainkaan karsittu kuntien sellaisia tehtäviä, että niillä olisi liikkumattilaa ratkaista, miten ne tästä taloudestaan selviävät. Tämä hallitus antaa kunnille itselleen mahdollisuuden harkita, miten säästöt tehdään, ja tässä minun ymmärtääkseni kukaan niistä lapsista, joita tämä 20 tunnin subjektiivinen päivähoido-oikeus koskettaa, ei joudu hoitoa vaille, koska oikeastaan ehtonahan sille on se, että heillä on vanhemmat tai toinen vanhemmista, joka voi hoitaa.

14.38 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen toi esille tämän säästövaikutuksen kuntataloudessa. Kaikki tutkimukset kuitenkin osoittavat sen, miten tärkeää varhaiskasvatus on lapsille. Valiokunnassa kuulumme muun muassa lausunnon Ruotsista, joka nyt ei ole hirveän hyvin näissä Pisa-tutkimuksissa menestynyt, että sieltä on löydetty selkeä tutkimustulos siitä, että ne lapset, jotka ovat osallistuneet varhaiskasvatukseen, ovat menestyneet myöskin Ruotsissa Pisa-tutkimuksissa selvästi paremmin. (Maria Tolppanen: Miksi se menee Suomessa nyt alaspäin?) Ja laajemmasta näkökulmasta varhaiskasvatukseen laitettu euro tuottaa itsensä 6—7-kertaisesti takaisin. Sen takia tämä lapsen etu on tässä niin olennainen kuin vain ikinä voi olla.

14.39 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edustaja Gustafsson on sinällään oikeassa siinä, että varhaiskasvatus on tavattoman tärkeää ja on todella olemassa tutkimuksia siitä, kuinka moninkertaisena se tuottaa itsensä takaisin. Mutta tässä keskustelussa yksi asia unohtuu aika usein: sehän ei sinänsä vielä takaa mitään, että lapsi viedään päivähoittoon, jossa hoitajat tekevät hyvää, tärkeää ja arvokasta työtä ja toki löytyy kaveriporukka ja ryhmä. Sehän ei vielä sinänsä tarkoita, että tuo tuotos—panos-suhde on vaikkapa se, että varhaiskasvatus 7-kertaisena tuottaa itsensä takaisin, vaan asiantuntijat lähtevät siitä, että sen pitää olla laadukasta varhaiskasvatusta, ja sen vuoksi äärimmäisen tärkeää on, miten tuo 20 tuntia käytetään siellä päiväkodissa laadukkaan varhaiskasvatuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

sen aikaansaamiseksi. Tämä usein tuosta keskustelusta jää puuttumaan, ja halusin sen sen vuoksi tuoda esille.

14.40 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on erittäin laadukasta, ja kun edustaja Puumala sanoi, että pitää huolehtia siitä, että se on laadukasta, että saadaan nämä tulokset, niin kysymys kuuluu: tälläkö se varhaiskasvatuksen laatu paranee, että asetuksella kasvatetaan ryhmäkokoja ja toisaalta leikataan mahdollisuutta kaikilta osallistua varhaiskasvatukseen niin kuin vanhemmat, perhe, parhaaksi katsovat lapsen edun näkökulmasta?

Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Niikko välihuusi, että lapsen etu on olla kotona. Onko se edustaja Niikko, joka päättää kaikkien Suomen lasten kohdalta, (Ben Zyskowicz: Ei kun edustaja Arhinmäki!) mikä on näiden lasten etu? Itse olisin sitä mieltä, että parempi, että perhe saa päättää. (Välihuutoja) Nimittäin nythän tällä lakiesityksellä viedään perheeltä mahdollisuus päättää, voiko lapsi olla kokopäiväisesti (Hälinää — Puhemies koputtaa) vai puolipäiväisesti. Suurin osa päättää jo nyt, jos (Puhemies: Aika!) toinen vanhemmista on kotona, että lapsi on puolipäiväisenä.

14.41 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP, oppositio on marssittanut asiantuntijat vakuuttaakseen hallituksen siitä, että koti on kirosana, ikään kuin vanhemmat eivät osaisi hoitaa lapsiaan kotonaan ilman, että nämä ovat päivähoitossa 40 tuntia viikossa. Oman kokemukseni mukaan jos lapsilta kysytään, niin lapsihan haluaa ensisijaisesti olla kotona, jos vanhemmat ovat kotona, eikä se mikään tarkoituksenmukaisuus ole, että heidät viedään 40 tunniksi päivähoitoon. Kyllä 20 tuntia riittää varhaiskasvatusta lähtökohtaisesti, ja tämä on hallituksen linja, että ne, jotka tarvitsevat sen 40 tuntia, sen myös saavat.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen myös tätä syyllistämistä ja tätä pelon luomista, mikä jatkuvasti oppositiolla on linjana. Nimittäin täällä käytettiin näitä termejä, että lapsi altistuu syrjäytymiselle ja kiusaamiselle, jos hän ei saa olla 40 tuntia varhaiskasvatuksessa. (Vasemmalta: Kuka niin on sanonut!) Sitten täällä puhuttiin siitä, että vanhemmat pelkäävät leimaantumista ja tämä koko esitys on vaarallinen. Tämä on täyttä hölynpölyä.

14.42 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tyypillinen esimerkki tällaisesta kateuspopulismista, jossa heikommassa asemassa olevia lapsia syrjitään sen takia, että täällä harrastetaan populismia heidän vanhempien työmarkkina-asemasta. Jotenkin annetaan ymmärtää, että jos lapsen tilanne on sellainen, että hänet pitää viedä päivähoitoon, vaikka vanhempi ei ole sillä hetkellä töissä, niin se olisi asia, minkä takia lasta pitäisi ruveta syrjimään. Se on täysin kohtuutonta.

Kun olen keskustellut lastenhoidon ammattilaisten kanssa — ja edustaja Gustafsson aivan oikein toi nämä lausunnot esille — ne yksiselitteisesti puolustavat sitä, että lasten etu on se, että perhe voi valita itse, kuinka pitkään lapsi on päivähoitossa. Ja miten voidaan erottaa pedagoginen osuus, jakaa päivä eri osioihin? Olen kuullut, että esimerkiksi maahanmuuttajalapsille se kasvatus on sitä, että kun mennään ulos pihalle kaikki yhdessä, niin kaikki yhdessä sanovat, että nyt laitetaan kenkä jalkaan, näytetään, että jalka tuossa, tässä kenkä, tässä käsi, laitetaan vaatteet päälle, eliikä harjoitetaan koko ajan pedagogista kasvatusta, harjoitellaan kieltä kaikessa, mitä tehdään. Sitten jos näiltä lapsilta, maahanmuuttajataustaisilta nuorilta, jotka tarvitsevat kotoutumiseenkin sitä, että he voivat olla päivä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

hoidossa yhdessä muiden kanssa, rajataan, että he ovatkin vain osan aikaa siellä, eikö se ole osoittelevaa ja syrjivää, ja osaavatko heidän (Puhemies koputtaa) vanhempansa hakea sen oikeuden lapsille, (Puhemies: Aika!) jos se heille kuuluu, itse?

14.43 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos otettaisiin ihan vain lapsen näkökulma ja myöskin se näkökulma, että perheellä oikeasti ja aidosti on edelleen mahdollisuus tehdä valinta, niin asiantuntijoiden mukaan, jos ajatellaan pelkästään lapsen kannalta, varhaiskasvatukselliset tavoitteet kyllä voidaan saavuttaa myös sillä parilakymmenellä tunnilla viikossa. Lapsi ei välttämättä tarvitse kahdeksaa tuntia päivässä, jotta nämä varhaiskasvatuksen tavoitteet voivat toteutua. Ja mitä vikaa, todellakin voin itsekini kysyä, on siinä, että myös kotona voidaan hyvin ja luotetaan siihen vanhemmuuteen? Tämä hallitus onkin halunnut tukea myöskin vanhemmuutta viemällä esimerkiksi kotiapua ja tukemalla kotielämää.

14.44 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det lönar sig att komma ihåg att en överväldigande majoritet av sakkunniga har ställt sig kritiska eller rent av mycket kritiska till lagförslaget. Och många var de sakkunniga som påtalade risken för polarisering och stigmatisering av familjerna. Man var rädd för att vägen till heldagsvård i framtiden enbart går via barnskyddet. Så här får det inte bli, tvärtom: om familjen eller föräldrarna ber om heldagsvård ska detta vara möjligt på basis av det här behovet som man upplever i familjen. Jag tycker också att det är sorgligt att regeringen nu frångår principen om barnets rätt till god småbarnspedagogik. Sakkunniga påtalade också att den dagliga, regelbundna småbarnspedagogiken är oerhört viktig.

Sedan skulle jag vilja påtala det här som utskottet satte till i en kläm, det vill säga att vi behöver en utredning om alla de nedskärningar och åtgärder som nu riktar sig mot barnfamiljerna.

14.47 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin tuntuu pahalta, että te olette siis ensi vuonna tavoittelemassa 6,6 miljoonan säästöjä, minkä vuoksi 90-luvun lamavuosien historiallinen päätös, joka antoi kaikille lapsille subjektiivisen päivähoito-oikeuden, voidaan poistaa säästöjen nimissä. Minusta olisi reilumpaa, hyvät hallituspuolueiden kansanedustajat, että sanoisitte sitten, että tällä tavalla pitää säästää, mutta se, että te selitätte, että tämä on niiden lasten parhaaksi, joiden subjektiivinen päivähoito-oikeus leikataan ja rajataan, on minusta kyllä väärin.

Ja nyt, kun valmistaudutte jo seuraavaan vastauspuheenvuoroon, minä haluaisinkin tietää, miksi valiokunta ei muuttanut sitten samalla, kun tämän päätöksen teki, tätä vanhaa kuollutta kirjainta laissa, joka sallii sen, että osapäivälapsia voi olla 39 yhdessä osa-aikaisessa ryhmässä. Kun Suomessa yksi tällainen ryhmä tulee, se tarkoittaa sitä, että meillä on toisessa ryhmässä kokopäivälapsia 24 (Puhemies koputtaa) ja laki sallii 39 lasta, (Puhemies: Aika!) joiden subjektiivinen päivähoito-oikeus... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.48 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä täällä on selkeästi sanottu, että tämä on säästölaki. Tämän tavoitteena on säästää, ja se tehdään tavalla, joka ei kohtuuttomuuksiin johda. (Välihuutoja) Kenenkään oikeutta varhaiskasvatukseen ei poisteta, vaan haetaan ratkaisu, joka antaa mahdollisuuden kokopäivähoitoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

niille, joiden perhetilanne on sellainen, että se edellyttää sitä. Te teitte, edellinen hallitus, kertaalleen päätöksen siitä, että subjektiivista päivähoito-oikeutta rajataan, mutta te ette vieneet sitä loppuun, ja mielelläni kuuntelen, mikä se teidän mallinne mahtoi olla. Sen sijaan te vain leikkasitte kunnilta rahat pois, mutta ette antaneet kunnille mahdollisuutta sopeutua siihen rahan leikkaukseen.

14.49 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä keskustelu on mennyt aika banaaliksi. Samoihin aikoihin kunnissa tehdään budjettipäätöksiä. Meillä Espoossa viime viikolla päätettiin, että ryhmäkokoja ei lähdetä kasvattamaan, mutta subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoituksesta me teemme päätökset vasta ensi vuoden puolella. Ja me näimme sellaisenkin näytelmän Espoon valtuustossa eilen, että äänestettiin siitä, voidaanko kuulla asiantuntijoita (Eduskunnasta: Ohhoh!) — voidaanko kuulla asiantuntijoita — ennen kuin tehdään päätös subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta. Tämä äänestystulos on perin kummallinen ottaen huomioon hallituspuolueiden puheet täällä. Kokoomuslaisista valtaosa ei halunnut, että kuullaan asiantuntijoita. Keskustalaiset eivät halunneet (Ben Zyskowitz: Onko siellä niitäkin? — Krista Kiuru: Aivan käsittämätöntä!) kuulla asiantuntijoita. Yksi perussuomalainen ei halunnut kuulla asiantuntijoita. (Timo Heinonen: Tämä on Suomen eduskunta eikä Espoon valtuusto!) Jos me emme tässä asiassa viitsi kuunnella asiantuntijoita, niin toteutuuko aidosti lapsen etu? (Puhemies koputtaa) Ja tämän päälle vielä se maksupolitiikka, (Puhemies: Aika!) jota ei olla vielä... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.50 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Todellakin varhaiskasvatus on ylivertainen investointi lasten kasvuun ja kehitykseen, ja sellaiset leikkaukset, jotka aiheuttavat sen, että yhdenkin lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei toteudu, ovat järjettömiä. Tässä lakiesityksessä rajataan lasten oikeutta varhaiskasvatukseen, mutta jokaisella lapsella on lähtökohtaisesti oikeus varhaiskasvatukseen, ja asiantuntijat ovat kuulemisessa todenneet, että myöskin tällä voidaan turvata se, että lapset saavat sen varhaiskasvatuksen, jonka he tarvitsevat.

Mutta vaikeusasteita tämä laki tuo, ja haluan sanoa, että hyvä oli, että valiokunta teki sen lausuman, jossa seurataan tämän lain vaikutuksia. Olennaista varhaiskasvatuksen laadulle on se, että siellä on riittävästi lastentarhanopettajia ja heidän koulutustaan lisätään. Olennaista on, että meillä on valtakunnalliset varhaiskasvatuksen tavoitteet, ja työtä on tehtävä, että ne toteutuvat jokaisen lapsen osalta. Aikuisten aika on aivan olennainen, ja haluan tässä yhtyä niihin puhujiin, jotka toteavat, että on järjetöntä, että osapäivälapsilla (Puhemies koputtaa) on erilainen mitoitus kuin kokopäivälapsilla. Toivon, että tämä asia korjataan.

14.51 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuskin kukaan hallituspuolueenkaan kansanedustaja riemusta kiljuen tämän lakiesityksen äärellä on, mutta samanaikaisesti on kuitenkin muistettava, että myös tämän lain voimaan tultua meillä on edelleen korkeatasoinen, laadukas varhaiskasvatus. Ja tärkeää on myös, mihin edellinkin puhuja viittasi, että toimitaan niin kuin valiokunta edellyttää, että uudistuksen vaikutuksista laaditaan kokonaisarviointi. Arvoiset kollegat, aikoinaan hyväksyttiin subjektiivinen päivähoitolaki, ja myös tämän uuden lain myötä erityisesti niille, joille se on välttämätöntä, se 40 tuntia turvataan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

14.52 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä osittaisesta rajaamisesta huolimatta kristillisdemokraateille on tärkeää se, että jos lapsen etu niin vaatii kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteitten takia, niin on mahdollisuus kuitenkin tähän nykyisen laajuiseen varhaiskasvatukseen.

Olemme huolissamme lähinnä siitä, millä tavalla tuo varhaiskasvatuksen laatu pystytään varmistamaan. Niin kuin täällä on kuultu, yhtä aikaa mitoituksen heikentäminen ja toisaalta sitten näitten osapäiväisten lasten määrän kasvaminen näissä päiväkotiryhmissä voivat vaikuttaa siihen, että todellakin kolmella hoitajalla yhteensä voi olla 39 lasta siinä ryhmässä. Siinä mielessä pidämme äärimmäisen tärkeinä näitä mietintöön sisältyviä lausumia: meidän tulee nyt todellakin sitten seurata, mitä nämä muutokset tulevat aiheuttamaan. On hyvä, että kunnissa on tehty myöskin toisenlaisia päätöksiä, ja siinä mielessä pidän tärkeänä, että tämä laatuksymys nousee tässä nyt erityisesti kärkeen.

14.53 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Vanhaselle haluaisin todeta, että se on totta, että viime kaudella keskusta kritisoi todella, todella voimakkaasti esimerkiksi kuntien valtionosuusleikkauksia (Ari Jalonen: Ja syystä!) — ja niin myös perussuomalaiset — ja nyt on hyvä muistaa, että yhtään niistä päätöksistä tämä hallitus ei peru. Yhtään niistä kuntiin kohdistuvista säästöistä tämä hallitus ei peru. (Touko Aalto: Kiristää julkista taloutta!) — Kyllä.

Arvoisa puhemies! Se kysymys, mihin säästöihin tällä nyt tullaan pääsemään: Esimerkiksi omassa kaupungissani tehty arvio on murto-osa siitä, mitä hallitus itse laskee. Kun hallitus kunnilta ottaa vasemmalla kädellä ja ikään kuin nyt antaa mahdollisuuden sopeutua, leikata kustannuksia, niin ei tällä tulla esimerkiksi Kuntaliiton arvion mukaan pääsemään niihin säästöihin. Eli todellisuudessa hallitus leikkaa kunnilta, eli te jatkatte sitä politiikkaa, jota viime kaudella kritisoitte, ja se keskeisin ero, edustaja Vanhanen, viime kauden on se, että te olette ottaneet nyt tähän rajaukseen mukaan työttömät. (Puhemies koputtaa) Ja se syy, miksi siitä luovuttiin, oli nimenomaan se, että se (Puhemies koputtaa) säästövaikutus oli niin pieni. (Puhemies: Aika täynnä!)

14.54 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että edustaja Arhinmäki on mieltynyt kapina-käsitteeseen, mutta ei tässä mistään kuntien kapinasta ole kyse vaan kuntien itsehallinnosta. Minun mielestäni on erinomainen asia, että jos kunnilla on sellaiset taloudelliset edellytykset, että ne katsovat voivansa entiseen tapaan järjestää nämä varhaiskasvatusasiat, niin siitä vaan.

Minun mielestäni tuolla päiväkodeissa tehdään erittäin arvokasta työtä, ja uskon, että se on lapsille hyvästä. Mutta kun täällä joka käänteessä korostetaan, että tämä on lapsen oikeus, niin minua vähän häiritsee tällainen ilmaisu myös perustuslakivaliokunnan lausunnossa, koska ettehan te mitään Stasia ole lähettämässä sinne kotiin, missä vanhemmat haluavat itse hoitaa lapsensa. (Välihuutoja) Siinä mielessä se ei ole lapsen oikeus; se on näiden perheiden oikeus.

Huomion kiinnitän vielä vanhan harrastukseni pohjalta siihen, että olemme nyt säättämässä jälleen lakia, jonka hallitus esitti perustuslain vastaisena. Ajatelkaa, hallitus esitti perustuslain vastaista lakia, koska Kela olisi saanut antaa kuntien salassapitovelvollisille viranomaisille tiettyjä tietoja. Sitä kohtaa piti perustuslakivaliokunnan mukaan muuttaa, kun se oli vastoin perustuslakia — järjetöntä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

14.56 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, kunnat voivat nyt itse päättää sitten tästä hallituksen linjauksesta huolimatta subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta tulevaisuudessa. Riihimäellä päätettiin viime yönä säilyttää subjektiivinen päivähoito-oikeus ennallaan, samoin päivähoidon ja peruskoulujen ryhmäkoot säilyvät nykyisellään, ja tämä on erinomainen asia.

Puhemies! Olen todella huolissani siitä, miten Suomessa lapset joutuvat tämän hallituksen esityksen myötä hyvin eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat. Ja täytyy sanoa, kun sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa kuulin asiantuntijoita ja täällä oli edustaja Gustafssonin arvio siitä, että 90 prosenttia asiantuntijoista (Ben Zyskowitz: Nyt tarkkana!) vastusti tätä hallituksen esitystä (Paavo Arhinmäki: Ei ole ministeri — vielä!) tai piti sitä huonona, että rohkenen väittää, että se oli vielä suurempi prosenttiosuus. Yksikään asiantuntija valtiokunnassa ei kannattanut tätä hallituksen esitystä.

14.57 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olisin taipuvainen ajattelemaan, että tätä esitystä pitäisi tarkastella nimenomaan niiden perheiden näkökulmasta, jotka ovat yhteiskunnassa heikoimmassa asemassa, ja niiden perheiden, jotka eniten tarvitsevat esimerkiksi sitä kokopäiväistä varhaiskasvatusta. Tämä ei ole debattia siitä, onko kotihoito arvokkaampaa kuin varhaiskasvatus päivähoidossa tai jotain vastaavaa, vaan siitä, mitkä ovat ne riskit, joita syntyy näiden heikoimmassa asemassa olevien perheiden kohdalla. Ja ne riskit, joita mahdollisesti syntyy: ovatko ne säästöt, jotka jäävät hyvin pieniksi, sen arvoisia? Tai mikä on se taho, joka jollekin perheelle sanoo sen, että te ette ole oikeutettuja kokopäiväisyyteen? Kuka ottaa sen vastuun ja arvioi? Tai kun me luomme tällaisen kynnyksen, niin hirveän helposti ihminen alkaa ikään kuin vähätellä sitä omaa tilannetta kotona, rupeaa venyttämään sitä rajaa, että kyllä me jaksamme ja ehkä me emme täytä kriteerejä, jolloin taas mahdollisesti syntyy tällainen riskityhjiö, missä ihminen ei saakaan sitä tukea tai uskalla pyytää sitä apua silloin kuin sitä tarvitsisi. Sen takia minä toivon, että hallitus vielä miettisi ne riskit, joita tähän sisältyy perheiden näkökulmasta, koko päivähoitojärjestelmän näkökulmasta, ja toisella puolella ne hyvin pieniksi jäävät säästöt. Onko meillä varaa ottaa lasten ja perheiden hyvinvoinnin kannalta (Puhemies koputtaa) tällaisia riskejä?

14.58 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lienee vähän kulunut, vanha sanonta, että sitä tikulla silmään, joka vanhoja muistelee, mutta kyllä hie-
man kiinnitti huomiota, että täällä esimerkiksi edustaja Arhinmäki niin kovin painokkaasti puolustaa perheiden valinnanvapautta, ja muistaakseni juuri teidän puolueenne oli yksi niistä, jotka olivat aivan ehdoin tahdoin haluamassa pakkokiintiöitä kotihoidon tukea viime kaudella, (Välihuutoja) jolloin taas me puolustimme lapsiperheiden valinnanvapautta.

On ihan selvää, että nyt ollaan tekemässä muutosta. Ja vielä selvempää ja erinomaista on se, että valtiokunnat, jotka tätä ovat käsitelleet, ovat painottaneet tämän lain seurantaan erityisesti siltä osalta, millä kriteerein eri kunnissa päädytään siihen, että lapset saavat kokopäiväisen hoidon. Minusta on nyt tärkeää, että täältä salista lähtee myös se viesti, että me emme ole rajaamassa oikeutta pois kokonaan. Yhä edelleen 20 tuntia viikossa jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen. Minusta on ollut hyvä, että täällä ovat nousseet esiin esimerkiksi maahanmuuttajaperheet. On ensiarvoisen tärkeää, että nyt kotoutuvat lapset, muualta tulleet, saavat vaikkapa sen kokopäiväisen varhaiskasvatuksen (Puhemies: Aika!) sovitusti suomen kielen edistämiseksi. (Puhemies: Aika täynnä!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

14.59 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Saarikko, aivan tarkoituksella nostin esille tämän keskustelun sen vuoksi, että edustaja Saarikko muun muassa, muiden mukana, kyyneleet silmissä puolusti sitä, että perheillä pitää olla oikeus valita, miten lasta hoidetaan. (Välihuutoja) Ja nytten tässä esityksessä täällä saa sellaisen kuvan, että se, että lapsille taataan subjektiivinen päivähoito-oikeus kokopäiväisenä, tarkoittaisi sitä, että lapsen olisi pakko olla 40 tuntia viikossa päivähoidossa, varhaiskasvatuksessa. Ei tarkoita. Se ei tarkoita myöskään sitä, että tarvitsisi olla 20 tuntia. Edelleen lapsi voi olla pois päivähoidosta, mutta tämä antaa sen mahdollisuuden, josta kaikki asiantuntijat ovat sanoneet, että se on vain ja ainoastaan järkevää.

Edelleen olen sitä mieltä, että naisten tasa-arvon kannalta ja naisten työmarkkinatilanteen kannalta olisi järkevää se, että naiset ja miehet tasaisemmin käyttäisivät kotihoidon tuen mahdollisuutta.

15.00 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni keskustelu tästä päivähoito-oikeuden rajaamisesta on erittäin kapeaa ja mustavalkoista, ikävä kyllä. Tärkeästä asiasta voisi keskustella vähän laajemmin. On eittämättä tärkeää, että varhaiskasvatusta annetaan kaikille sitä tarvitseville lapsille, mutta yhtä tärkeää on myös se, että yhteiskunta havaitsee sen tosiasian, että osa pienistä lapsista, aivan pienistä lapsista, saa hyvän kasvatuksen ja turvallisuuden tunteen, kun voi olla kotona vanhempansa kanssa. Siitä on myös erittäin paljon tutkimusta, ja siitä on myös erittäin paljon asiantuntijalausuntoja, mutta niitä ei oteta tässä keskustelussa huomioon, koska tämä keskustelu on hyvin ideologista selvästi myös siltä puolelta.

Ja korostan vielä: Kuinka moni teistä on käynyt päiväkodissa töissä ja katsonut, miten isoissa lapsiryhmissä jo tällä hetkellä lapset ovat? Minä olen ollut monta vuotta töissä siellä. Ja kuinka moni teistä on kysynyt niiltä lapsilta, haluatteko te olla pitkää päivää päiväkodissa vai haluatteko olla kotona? Minun poikani ei halunnut (Puhemies koputtaa) esimerkiksi iltpäivähoitoon. Hän halusi olla kotona, koska se oli mahdollista. (Puhemies koputtaa) Yhteiskunnan pitää tukea tätä kotihoitoa myös.

15.01 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä on surullista aikaa, jota me elämme. Eivät ole varmasti kahden käden sormilla laskettavissa ne puheenvuorot, joita eduskunnan salissa ollaan käytetty siitä, minkälaisia virheitä on 90-luvulla tehty. Silloin ollaan säästetty lapsilta, ollaan säästetty nuorilta ja sen jälkeen aika yksituumaisesti ollaan todettu, että nämä ovat olleet niitä kaikista ikävimpiä ja kurjimpia säästöpäätöksiä, mitä ollaan tässä yhteiskunnassa tehty. Ne ovat olleet kerta kaikkiaan huonoja säästöpäätöksiä, koska ne kustannukset näistä päätöksistä ovat olleet niin inhimillisesti kuin taloudellisesti myöhemmin paljon suurempia.

Edustaja Vanhaselle haluaisin sanoa, että kun te perustelette nyt näitä päätöksiä esimerkiksi tästä varhaiskasvatuksesta sillä, että annetaan kunnille nytten vapaus tasapainottaa omaa talouttansa, niin kunnat ovat kyllä todenneet — esimerkiksi me olemme Tampereella todenneet — että nämä teidän esittämänne säästöpäätökset ovat niin järjettömiä, että kunnat eivät halua niihin tarttua, koska ne maksavat myöhemmin meille paljon enemmän kuin mitä näillä (Puhemies koputtaa) säästöillä tässä vaiheessa olisi (Puhemies: Aika!) saatavutettavissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

15.02 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen päivähoito on kyllä erinomainen asia, koska silloin vanhemmat voivat käydä töissä ja opiskella ja niin edelleen. Mutta jos toinen vanhemmista tai molemmat vanhemmat ovat kotona, niin minusta vanhempien tulee hoitaa lapsensa itse. Jokaisella lapsella säilyy nyt oikeus varhaiskasvatukseen 20 tuntia ja tarpeen mukaan 40 tuntia. Tämä on menossa ihan oikeaan suuntaan: päivähoitoa annetaan siis tarpeen mukaan. Meillä ei ole lakisääteistä velvollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen, ja moni lapsi on jo nyt osa-aikaisessa päivähoidossa tai kokonaan kotihoodossa. Onko oppositio huolissaan näistä lapsista? Kysyisin sitä.

15.03 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa menee suloisesti sekaisin subjektiivinen päivähoitovelvollisuus ja -oikeus. Kyse on nimenomaan oikeudesta eikä pakosta, ja tämä unohtuu todella monta kertaa. Ja isoin pihvi tässä keskustelussa on nimenomaan se, että tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen jatkaa sitä hallituksen linjaa, että otetaan eniten pois niiltä, joilla on kaikkein vähiten ja jotka tarvitsevat kaikkein eniten sitä apua. Tämä on se kaikkein isoin pihvi tässä asiassa. (Eduskunnasta: Mitä nyt otetaan pois?)

15.04 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen merkitystä ei varmasti kiistä yhtään kukaan tässä salissa, (Välihuutoja) ja itsekkin pienen varhaiskasvatusikäisen tyttären äitinä voin vakuuttaa, että otsa kurtussa tätä asiaa on valiokunnassakin käsitelty. Mutta tässä esityksessä turvataan jokaiselle lapselle varhaiskasvatusoikeus ja myös täysipäiväisenä silloin, kun siihen on peruste. Ja nythän keskustelu pitäisikin olla siitä, mitkä nämä perusteet ja kriteerit ovat, jolloin nimenomaan turvataan se kokopäiväinen hoito niille, jotka sitä tarvitsevat erityisesti.

Edustaja Saarikko aivan oikein nosti esille tämän seurannan merkityksen ja vaikutusarvioinnin, ja siihen haluan kiinnittää huomiota. Itse ehdotin valiokunnassa lausumaa, jossa edellytetään kokonaisarviointia näiden eri uudistusten vaikutuksista lapsiin, perheisiin ja myöskin sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja sitä, että tämä kokonaisarviointi pitäisi huomioida varhaiskasvatuslain uudistuksessa, ja ilokseni tämä lausumaehdotus yksimielisesti hyväksyttiin valiokunnassa.

15.05 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on syytä vielä kerran todeta, että Suomessa on tällä hetkellä olemassa varhaiskasvatusjärjestelmä, joka perustuu perheiden valinnanvapauteen, eli se perustuu ajatukseen siitä, että perheet itse parhaiten osaavat arvioida, mikä hoitomuoto ja -aika on lapselle paras. Tämän rajauksen myötä se tarkoittaa, että julkinen valta tiettyjen perheiden kohdalla linjaa, mikä hoitotapa ja -aika ovat lapselle paras. Tämä osoittaa, että valinnanvapaus ei kokoomukselle ole tärkeä periaate silloin, kun puhutaan työttömien perheistä.

Sitten, kuten me kuulimme tässä edustaja Vanhasen puheenvuorossa, niin tässä on tosiaankin kyse ainoastaan säästöistä, mutta myöskin nämä arviot säästöistä ovat saaneet erittäin voimakasta asiantuntijakritiikkiä. Hallituksen esityksessä koko tämä arvio perustuu 11 vuotta vanhaan selvitykseen. Tässä ei ole huomioitu mahdollisesti lastensuojelun puolella kasvavia menoja, eikä tässä ole huomioitu sitä, että kaikki kunnat eivät edes aio tätä muutosta toteuttaa, mikä tulee lisäämään alueellista eriarvoisuutta. Onko tämä se kehitys, minkä keskusta haluaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

15.06 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki säästöt ovat tietysti vaikeita toteuttaa, mutta varsinkin kun kritiikki tulee puolueen edustajilta, jotka eivät ole esittäneet mitään vaihtoehtoja säästöille vaan päinvastoin että velkaa otettaisiin lisää, luotetaan siihen, että kyseessä on vain suuremmanluonteinen kysyntälama, joka menee ohi, kunhan ei tehdä mitään — ei näin voida toimia.

Nyt hallitus toimii vastuullisella tavalla. Se säästöjä ajaessaan ja toteuttaessaan antaa siihen myös käytännölliset mahdollisuudet, ja niin kuin totesin, tässä tapauksessa ei kohtuutomuutta kuitenkaan tapahdu. Varhaiskasvatus säilyy subjektiivisena oikeutena. Se on osalla 20 tuntia, osalla 40 tuntia. En oikein tässä keskustelussa sitä sävyä hyväksy, että koetaan, että monet niistä vanhemmista, joille ei tule automaattisesti oikeutta 40 tuntiin, olisivat jotenkin huonompia vanhempia ja eivät pystyisi tätä kasvatusvelvollisuuttaan tekemään. (Välihuutoja) Minusta tällaista syyllistämistä ei pidä tehdä.

15.07 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paloniemi piti kiinnostavan puheenvuoron, jossa hän viittasi siihen, että tämä keskustelu saattaa olla jotenkin ideologisesti väritettyä. Mikä sitten on ideologista ja mikä ei ole ideologista? Ajattelen, että ideologista on jokin sellainen, kun me kieltäydymme katsomasta suomalaisesta yhteiskuntaa sellaisena kuin se suomalainen yhteiskunta on. Viittaan tällä juuri siihen, että sen lisäksi, että meillä on paljon hyviä perheitä, joissa lasten on hyvä olla siellä kotona, meillä on myös perheitä, joissa lapsi ei kotona saa sitä tukea. Voi olla vanhemmilla mielenterveys- ja päihdeongelmia, sen tyyppisiä tilanteita, joihin tarvitaan sitten yhteiskunnan tukea. Osaako mielenterveysongelmainen tai päihdeongelmainen itse lähteä sitä tukea vaatimaan ja hakemaan? Tämä on se kysymys. Osataanko lähteä hakemaan sitä, mikä itselle kuuluu, kun pelätään leimautumista? Silloin siinä kärsii lapsi, joka on kaikkein heikoimmassa asemassa.

15.08 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta, kun katson tätä eduskuntasalia, että meistäkin on tullut aika viisaita, vaikka emme ole aikaamme saaneet varhaiskasvatusta päiväkodissa. Eli haluaisin sanoa, että varhaiskasvatus ja myös myöhempi kasvatus ennen kaikkea kuuluu vanhemmille, aikuiselle.

Mutta on hienoa, että meillä on päiväkodit, jotta siellä voivat olla lapset niin halutessaan 20 tuntia tai perheolosuhteista riippuen pidemmän aikaa. Mutta jos katsotaan lapsen silmin, niin täällä on puhuttu vain varhaiskasvatuksesta, ja jos ajatellaan lasta, niin hän haluaa leikkiä, on se kotona tai päiväkodeissa, leikkiä, olla yhdessä ja sitten tehdä kaikkea mukavaa, liikkua, pelata ja näin. Kaikista ikäviintä heillä on kuulemma sängyssä, on se kotona tai päiväkodeissa. Lapsi oppii tutkimalla ja kyselemällä, keskustelemalla ja kaikella. Kaiken tarkoituksena on, ovat lapset kotona tai päiväkodeissa, että meidän lapset osaavat olla (Puhemies: Aika!) toisten kanssa ja tähän yhteiskuntaan sopeutua. Tämä ideologinen... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän myönteisenä sitä, että varhaiskasvatustilaa kehitetään edelleen ja sen kakkosvaihe tulee. Suomessa lasten varhaiskasvatus on huippuluokkaa, ja on arvokasta, että jokaisella lapsella säilyy oikeus subjektiiviseen varhaiskasvatukseen. Lisäksi on lapsen oikeus saada tasavertaisesti laadukasta varhaiskasvatusta. Tämä taataan siis myös jatkossakin. On myös lasten oikeus saada laajaa päivähoitoa, ja sekin säilyy silloin, kun lapsen etu sitä vaatii. Nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ovat sellaisia arvoja, joista pitää myös vaikeina aikoina pitää kiinni. Minun mielestäni on hyvä, että pidämme sen kirkkaasti mielessä, että jokaisella lapsella säilyy oikeus varhaiskasvatukseen ja kun lapsen etu sitä vaatii, myös laajaan päivähoitoon.

15.10 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon nyt perusteltu sitten hallituspuolueiden puolelta sitä, että kaikille säilyy oikeus ja perheen tilanteen mukaan sitten voidaan toteuttaa varhaiskasvatus laajemmassa mittakaavassa. Mutta miten tämä niin kuin käytännössä menee? Kun ihminenhan voi yhden vuoden aikana olla sekä työssä käyvä että työtön, opiskelija tai valitettavasti vaikkapa sairas, niin muuttuuko tämä lapsen päivähoitoarki koko ajan näitten tilanteiden mukaan? Miten se päiväkodin henkilöstö pystyy siihen vastaamaan? Ja miten se lapsen etu voidaan siinä varmistaa?

Pelkään, että tämä on eriarvoistava tekijä, kuten myös se tosiasia, joka on todettu, että kunnathan loppupelissä itse päättävät, kuinka laajasti varhaiskasvatuksen (Välihuutoja) järjestävät. Eli silloin meillä on se riski, että meillä on lapsia eriarvoisessa asemassa eri puolilla Suomea. Toisissa kunnissa on mahdollisuus tarjota kaikille laajassa mittakaavassa varhaiskasvatus, toisissa paikoissa ei. Tämä on huolestuttavaa, ja eriarvoistava kehitys on aito riski tässä esityksessä.

15.12 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on monesti vaadittu toimia kuntien päätöksenteon lisäämiseksi ja normien purkamiseksi. Nyt niitä tehdään. (Välihuutoja) Totta kai tämä on säästölaki, mutta se takaa oikeuden varhaiskasvatukseen 20 tunniksi ja takaa myös perheiden valinnanvapauden jatkossakin.

Minusta on erittäin epämiellyttävää, että täällä syyllistetään niitä vanhempia, jotka hoiavat lapsia kotona (Välihuutoja), ikään kuin nämä jäisivät jostain paitsi, kun ovat kotona. Lapsen kannalta voi olla yhtä merkityksellistä saada olla sisarusten seurassa, kun äiti on siellä toisten sisarusten kanssa tai pienen vauvan kanssa, oppia tuntemaan omaa siskoaan tai veljeään. Ei se välttämättä ole pois lapsen kehityksestä, päinvastoin, se voi olla ihan yhtä hyvä asia. Jokainen perhe voi jatkossakin tehdä valinnan, (Eduskunnasta: Ei voi!) ja siitä olen mielissäni.

15.13 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Edustaja Kattainen sanoi äsken, että hallitus luottaa perheisiin, vanhempiin. Niinhän sitä toivoisi, mutta tämä esitys viittaa kyllä täysin päinvastaiseen. Hallitus ei luota vanhempiin eikä luota siihen, että perheet itse pystyisivät tekemään tämän valinnan. Hallitus viisaudessaan tekee sen vanhempien puolesta, ihan kuten edustaja Andersson tuossa äsken hyvin sanoi. Hallitus päättää, kuka saa päivähoitoa, kuka ei, kuka saa 40 tuntia, kuka 20 tuntia. Ja samalla luodaan tarveharkintainen järjestelmä, jossa lapset helposti stigmatisoidaan: ovat ne työssä käyvien lapset ja sitten ne työttömien lapset. Ei tämä ole lasten etu.

Edustaja Niinistö nosti hyvin esille integroinnin ja sen, miten tämä päivähoito on tärkeä osa integrointia. Varsinkin tässä tilanteessa, missä ollaan, missä maahanmuuttajien määrä on nopeasti kasvanut, tämä tulisi ottaa huomioon. Edustaja Saarikko puhui, että hallitus ilmeisesti tämän tulee ottamaan, ja se on hyvä asia, koska näin maahanmuuttajille taataan mahdollisuus (Puhemies koputtaa) päivähoiton kautta opiskella molempia kotimaisia kieliiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

15.14 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä mielestäni täällä rankasti liioitellaan tämän rajauksen kielteisiä vaikutuksia ja samalla vähätellään lapsen oikeutta omiin vanhempiinsa ja tavallisten vanhempien kykyä antaa omalle lapselleen laadukasta varhaiskasvatusta. Jos vanhemmat ovat kotona ja jos he ovat kykeneviä hoitamaan lasta, niin eikö lapselle tulisi ensisijaisesti turvata oikeus vanhempiin ja perheeseen ja vasta toissijaisesti päivähoitoon? Kysyn: oletteko te oikeasti sitä mieltä, että esimerkiksi pienet lapset, 1-, 2-, 3-vuotiaat, tarvitsevat kokopäiväistä ammatillista varhaiskasvatusta enemmän kuin oman vanhemman syyliä? Ja muistutan, että myös perustuslaissa painopiste on perheessä, kun siellä sanotaan näin, että "julkisen vallan on tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu".

15.15 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys todistaa kyllä sen huolen todeksi, että taloudellinen taantuma tuo mukanaan myös henkistä taantumusta. (Välihuutoja) Tämä esitys on mielestäni taantumuksellinen, se heikentää tasa-arvoa, se vaikeuttaa naisten työmarkkinoille osallistumista, esimerkiksi työttömän äidin työnhakua. Ja kun tätä keskustelua kuuntelee, niin väkisellä tulee mieleen se, onko hallituksen tavoite ajaa naiset takaisin kotiin. Tämä myös heikentää lasten oikeuksia. Varhaiskasvatus on kaiken opinpolun perusta. Se luo pohjan kaikelle koulutukselle, mitä asiantuntijat ovat toistuvasti korostaneet, mutta teidän kovat korvanne eivät sitä kuule.

Tämä esitys ei tee lapsista vain kahden vaan peräti kolmen kerroksen lapsia. Nimittäin ei vain vanhempien työmarkkina-aseman perusteella erotella niitä, jotka saavat varhaiskasvatusta, vaan myös asuinpaikan perusteella, koska esityksen seurauksena jotkut kunnat ovat nyt päättäneet, että eivät heikennä subjektiivista päivähoito-oikeutta. Mitä keskusta sanoo siihen, että eräissä maan osissa, pohjoisessa ja idässä, lapset ovat heikommissa asemassa kuin esimerkiksi täällä Helsingissä, missä vauraat kunnat ovat päättäneet pitää subjektiivisen päivähoito-oikeuden? (Puhemies koputtaa)

Arvoisa puhemies! (Välihuutoja) Tämä esitys hallituksen olisi viisainta perua... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.16 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on viitattu moniin asiantuntijoihin ja sopimuksiin, mutta yksi on täällä vielä lausumatta: YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti meidän tulee huolehtia sopimusvaltiona siitä, että kunniotamme huoltajan vastuuta, oikeutta ja velvollisuutta lapsensa huoltamisessa ja kasvatamisessa. Tämä varhaiskasvatuksen 20 tuntia on kyllä monen tutkimuksenkin mukaan aivan riittävä. Eräskin tutkimus sanoo, että 3 tunnin säännöllinen osallistuminen korkealatuiseen varhaiskasvatukseen tuo sen, mitä siinä pienelle on tuotavissa. Ajan lisääminen ei merkittävästi lisää sitten hyötyä tämän laadukkaankaan varhaiskasvatuksen kohdalla.

15.17 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liittyen tuohon, mitä äskeinen puhuja sanoi, tämä laki on ristiriidassa myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa, sillä tämä ei turvaa jokaiselle lapselle yhdenvertaista oikeutta tavoitteiden mukaiseen varhaiskasvatukseen, koska lapset asetetaan eriarvoiseen asemaan heidän vanhempiensa työmarkkina-aseman mukaan. Ja päinvastoin, YK:n lapsen oikeuksien komitea suositteli Suomelle, että varhaiskasvatuksen kattavuutta ja laatua pitäisi parantaa, ja suositeltiin myös, että Suomen tulisi kannustaa nykyistä useampia vanhempia il-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

moittamaan lapsensa varhaiskasvatukseen, jotta suomen kielen taidot, sosiaaliset taidot ja kouluun siirtyminen helpottuisivat ja jotta epäonnistuminen koulunkäynnissä ja koulupudokkuus voitaisiin estää. Mutta nyt käy sitten aivan päinvastoin. Eikö pitäisi jo kaikille meille olla selvää, että ennaltaehkäisy maksaa paljon vähemmän kuin korjaaminen niin rahassa kuin inhimillisestikin?

Sen lisäksi ihmettelen sitä, minkä takia myöskään tähän esitykseen ei ole tehty vaikutusarvioita: puuttuu lapsivaikutusten arvioinnit, perhe- ja sukupuolten vaikutusarvioinnit. Minkä ihmeen takia hutiloidaan eikä tehdä vaikutusarvioita? Harmi, ettei täällä ole ministereitä vastaamassa.

15.18 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hämmästelän tätä, että täällä jatkuvasti kärjistetään ja liioitellaan asioita. Edustaja Tuppurainen väitti täällä, että tämä laki on taantumuksellinen ja ajaa naisia kotiin. Ei tässä mistään sellaisesta ole kyse. Kyllä tämä laki edelleen turvaa sen, että jokainen, joka tarvitsee varhaiskasvatusta, saa sitä. Ja tämä myöskin turvaa sen, että nekin, joilla on vanhemmat kotona, saavat sen 20 tuntia viikossa laadukasta ja asiantuntevaa varhaiskasvatusta.

Edustaja Kantola totesi, että on katsottava asioiden tilaa sellaisena kuin se on. Tähän vain lisäisin, että kyllä myös tätä talouden tilaa tulee katsoa sellaisena kuin se on, silmästä silmään, ja tehdä rohkeasti niitä vaikeitakin päätöksiä, jotka tässä ajassa ovat välttämättömiä.

15.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, jos katsottaisiin taloudellisia vaikutuksia, niin silloin todettaisiin, että 1 euron panostus varhaiskasvatukseen tuottaa 7 euroa takaisin. Muun muassa tästä syystä asiantuntijat eivät kannata päivähoito-oikeuden rajaamista. Me sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa kuulumme yli 20:tä eri asiantuntijatahoa, ja yksikään heistä ei kannattanut tätä hallituksen esitystä, ei yksikään.

Ja mitä tulee näihin naisten oikeuksiin tai naisten työssäkäyntiin, niin tokihan esitys, joka rajoittaa nimenomaan silpputyötä tekevien mahdollisuutta saada lapselleen kokopäiväpaikkaa, heikentää heidän tilannettaan. Ja kuten tiedätte varmaankin, nämä silpputyöt kasaantuvat nimenomaan naisille siitä syystä, että perhekustannukset edelleen Suomessa jaetaan epäoikeudenmukaisella tavalla. Ja kyllä tämä on nimenomaan lasten oikeuksien näkökulmasta surullinen laki. Tällähän parannetaan (Puhemies koputtaa) varakkaiden vanhempien oikeuksia (Puhemies: Aika!) ja heikennetään kaikkein köyhimpien lasten oikeuksia.

15.20 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueet ovat tietoisesti asettaneet vastakkain päiväkodin ja kodin. Eihän tässä siitä ole kyse, vaan kyse on siitä, että jokaisella lapsella on tasa-arvoinen oikeus yhtä laadukkaaseen, yhtä pitkään tarvitsemaansa varhaiskasvatukseen. Kyse ei ole lasten oikeudesta vanhempiin tai muusta vaan lasten oikeudesta varhaiskasvatukseen. (Välihuutoja)

Ja toisaalta tässä on ongelmana myös se, mitä täällä on perusteltu, että jos tätä 20 tunnin oikeutta ei pidetä vaan halutaan pitempää, niin perheet joutuvat perustelemaan sen, minkä takia lapsi tarvitsee tämän kokopäiväisen päivähoidon. Sen lisäksi tämä ongelma tulee siitä, että eri kunnat voivat eri kriteereillä määrittää sen, millä perusteella lapsella on oikeus kokopäivähoitoon. Ja nyt, kuten täällä on todettu, meillä on kaupunkeja ja kuntia, jotka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ovat myös sanoneet, että he eivät ota tätä lakia käyttöön. Elikkä koko meidän (Puhemies koputtaa) varhaiskasvatuksen kenttä lapsen oikeuksien näkökulmasta tulee eriarvoistavaksi, (Puhemies: Aika!) mikä ei millään tavalla ole oikein.

15.21 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä on nimenomaan puhuttu tästä laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, ja tähän hallitus aikoo panostaa varhaiskasvatuksen puolella: tätä pedagogista koulutusta tullaan lisäämään näille ammattilaisille merkittävällä tavalla tällä kaudella. Se, mikä on olennaista, on nimenomaan se, että kaikilla on vähintään se tietty määrä. Asiantuntijoiitten mukaan tämä 20 tuntia on riittävä määrä, ja kaikki he, joilla on tarve, tulevat saamaan jatkossa sitten laajemman määrän tuota varhaiskasvatusta. Ja nimenomaanhan on kysymys julkisesta palvelusta ja kohtuullisuudesta siinä mielessä, että se, mikä on tarve ja mikä on nimenomaan se välttämätön määrä, se 20 tuntia, turvataan nyt kaikille.

Se, mikä on olennaista, on myös se perheiden valinnanvapaus. Me emme halunneet valtiokunnassa tehdä sentyyppistä lausumaa sinne, että sen pitää olla tiettyinä päivinä tai tietty määrä, vaan perheillä pitää olla se valinnanvapaus tässä asiassa jatkossakin. Ja se, mikä on olennaista myös, on se, että vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu, ja sen takia perheiden kotipalveluissa tullaan myös merkittävästi heitä auttamaan siinä kasvatustyössä, kun niin paljon nuoret perheet ovat nyt (Puhemies koputtaa) yksinään tässä kasvatusvastuussa. (Puhemies: Aika!) Se on minusta olennaista tässä kysymyksessä.

15.23 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikon puheenvuoro kuvaa hyvin tämän hallituksen eriskummallista asiantuntijavihamielisyyttä. Oppositio muka marssittaa asiantuntijoita, aivan kuin se olisi asiantuntijoiden vika, että hallitus tekee esityksiä, joihin asioita työkseen tutkivat ihmiset ottavat kantaa.

Tässä esityksessä on kaksi ongelmaa, ensin jo esiin nostettu lasten epätasa-arvo. Jatkossa tosiaan riippuu ihan kunnasta, millaista hoitoa ja varhaiskasvatusta lapset saavat. Se siitä kokoomuksen saarnaamasta mahdollisuuksien tasa-arvosta. Toiseksi on perheiden leimautuminen, eli kuten täällä on monta kertaa todettu, lapsilla on mahdollisuus saada kokopäiväistä hoitoa, vaikka vanhempi olisi kotona, eli viranomaiset arvioivat, se edustaja Zyskowiezin maalailema sossun stasi päättää, mikä perhe saa sitä hoitoa ja mikä ei. Siitä on sitten naapureiden hyvä katsoa, että, ahaa, tässä perheessä onkin sellainen tilanne, että tarvitaankin kokopäivähoitoa, kiva kiva, mitähän siellä tapahtuu.

15.24 Ben Zyskowiez kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä korostetaan sitä, että kun osa kunnista menettelee toisin kuin toiset kunnat, niin siinä lapset joutuvat eriarvoiseen asemaan. Toisaalta, kun keskustelemme kunnallisesta itsehallinnosta, niin kaikki, myös edustaja Kasvi vihreistä ja muut, korostavat, miten tärkeätä on kunnallinen itsehallinto. Hyvät ystävät, kunnallinen itsehallinto, jos sitä kunnioitetaan, johtaa siihen, että tietyissä tilanteissa tietyissä kunnissa olevat saavat erilaisen palvelun ja kohtelun kuin toisissa kunnissa olevat.

Sitten minua häiritsee tämä tietynlainen terminologinen epärehellisyys. Kun edustaja Kiljunen esimerkiksi sanoi, että jokaisen lapsen oikeus on tämä laadukas varhaiskasvatus, niin eihän tämä ole totta. Niissä perheissä, joissa vanhemmat pitävät lapsen kotona ja antavat siellä sen rakkauden ja kasvatuksen, ei sillä lapsella ole oikeutta, ei laadukkaaseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

eikä vähemmän laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. (Välihuutoja) Minun mielestäni tässä keskustelussa voisi olla sen verran rehellisiä, että tämä todettaisiin.

15.25 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä on pohjimmitaan erittäin tärkeästä asiasta kysymys, hyvin laajasti ottaen tasa-arvosta: minkä mahdollisuuden me annamme meidän lapsillemme kasvaa tasa-arvoiseen yhteiskuntaan, kaikille saada samat mahdollisuudet. Täällä on jo monta kertaa puhuttu siitä, miten varhaiskasvatus on pohja myöhemmälle oppimiselle ja se, miten koulumenestys sujuu, on myöskin tae sitten muulle tasa-arvolle.

Täällä on puhuttu, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus myöskin yli 20 tunnin varhaiskasvatukseen. Kun en ole ollut näissä valiokunnissa kuuntelemassa asiantuntijoita, olen tässä nyt kuunnellut teitä, hyvät kollegat. Minun on erittäin helppo yhtyä niihin näkemyksiin, mitä täällä on sanottu, että nimenomaan juuri ne perheet, jotka kaikkein eniten tarvitsevat tätä tukea, jättävät sen hakematta. Ei tässä ole kysymys siitä, että (Puhemies: Aika!) se taataan kaikille lapsille riippumatta siitä, kuka sitä hakee.

15.26 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoito ja päivähoito eivät ole toistensa kilpailijoita tai vastakohtia. Kotihoito ja päivähoito ovat toisiaan täydentäviä tapoja kasvattaa tähän maahan kivoja, kunnollisia kansalaisia. Mikäli hallitus tekee esityksen, joka vaarantaa lasten ja perheiden mahdollisuuden valita kotihoito, lupaan tiikerinä vastustaa myös tätä esitystä, mutta siitähän tänään ei ole lainkaan kysymys. Kysymys on lasten ja perheiden oikeudesta päivähoitoon. (Eduskunnasta: Kyllähän se säilyy!) Käsi ylös, kuinka moni täällä laittaisi oman lapsensa sellaiseen lapsiryhmään, jossa on 39 lasta? Minä en kyllä laittaisi. Silti täällä aika moni olettaa, että normaali suomalainen perhe pitää sitä laadukkaana hoitona. (Välihuutoja) Selvitysten mukaan perheet ovat varsin kykeneviä jo nykyisellään määrittelemään lastensa hoitoaikoja lasten tarpeista käsin. Mihin (Puhemies koputtaa) perustuu se oletus, että he eivät pystyisi siihen jatkossa?

15.27 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole mitään väärää siinä, että hallitus katsoo, että kotona olevien vanhempien on kannettava enemmän vastuuta lastensa hoidosta, vai onko opposition mielestä kyse enemmän vanhempien mukavuudesta kuin lapsen oikeudesta vanhempiensa läsnäoloon, huolenpitoon, hellyyteen ja läheisyyteen? Lapsen ja vanhempien vuorovaikutus on tärkeää lapsen minäkuvan kehittämisessä. Vuorovaikutus kehittyy yhdessä tekemällä, kokemalla ja olemalla. Lapsi tarvitsee vanhempiensa aikaa ja tunnetta siitä, että vanhemmat iloitsevat ja nauttivat hänen kanssaan olemisesta. Vanhempien läsnäolo on tärkeää myös lapsen kiintymyssuhteen kehittämisessä. Äitinä ja isänä oleminen tulisi nähdä etuoikeutena eikä elämää rajoittavana tekijänä.

15.28 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni täällä puhutaan nyt joko hyvinvoivista perheistä, missä kaikki asiat sujuvat niin kuin pitää, tai sitten puhutaan perheistä, joissa tämä tarve kokopäivähoitoon on aivan ilmeistä. Mutta minä pelkään niitten perheitten puolesta, jotka ovat rajatapauksia. Ei tänä päivänä päiväkodeissa tiedetä kaikista perheiden ongelmista. Jos joku äiti tai isä kärsii uupumuksesta tai mielenterveysongelmista, niin siitä ei välttämättä tiedetä päiväkodissa, mutta jatkossa perhe joutuu perustelemaan sitä, miksi me koemme, että me tarvitsemme enemmän kuin 20

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tuntia, ja tämä on se ongelma. Se ei enää tule automaattisesti. Minun mielestäni siksi tämä on erittäin vaarallinen laki, joka polarisoi ja stigmatisoi.

15.30 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä esiin nousseista huolista tähän lainsäädäntöön liittyen, esimerkiksi tästä työmarkkina-aseman muutoksesta vanhemmilla: Jos nyt oikein olen tulkinut, niin tämä laki kuitenkin mahdollistaa sen, että työelämäaseman muuttuessa eli työttömyyden koittaessa lapsella on mahdollisuus vielä parin kuukauden ajan olla kokopäiväisessä hoidossa, ja tutkimusten mukaan suurin osa löytää ikään kuin uuden työn sinä aikana. Tämä on tietenkin ongelma, ja varmasti voidaan katsoa tapauskohtaisesti, mutta ei pidä liioitella tämänkään vaikutuksia.

Sitten vähän tuon edustaja Nylanderin puheenvuoron jatkoksi haluaisin todeta mielenkiintoisen seikan, joka tuli sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemisissa esiin. Se hämmästytti minua. Siihen nähden, että lastensuojelulaki on muuttunut siten, että ilmoitusvelvollisuus on käytännössä kenellä meistä tahansa lasten kaltoinkohtelun epäilyksessä, on eriskummallista, että meidän päivähoitojärjestelmän piiristä tulee aivan marginaalinen määrä lastensuojeluilmoituksia. Siis valtaosa tulee jostakin muualta kuin päivähoidon piiristä. Tämä oli minusta mielenkiintoinen yksityiskohta, ottaen huomioon, että täällä todetaan nyt hyvin voimakkaasti (Puhemies: Aika!) lastensuojelullisen tarpeen ja päivähoidon kytkös.

15.31 Tiina Elovaara ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan saman ajatuksen kuin edustaja Saarikko tästä, että parhaimmillaan päiväkodeissa tästä eteenpäin saadaan herkemmin avattua keskusteluita myös vaikeista ja kipeistä asioista. En myöskään pidä siitä, että määrittelemme niin, että ne, jotka saavat 40 tuntia varhaiskasvatusta, tulevat menestymään paremmin elämässään. Emme voi leimata ihmisiä, jotka käyttävät pienempää määrää päivähoito-oikeutta — eivät he kaikki ole työttömiä, mielenterveysongelmaisia. Ja sitä paitsi ei kai voida ajatella, että työtön vanhempi on opposition mielestä huonompi vanhempi.

15.32 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tietenkään kysymys ole siitä, että työmarkkina-aseman perusteella joku olisi hyvä tai huono vanhempi, mutta on selvä tosiasia, että työttömässä perheessä on monta huolta, esimerkiksi taloudellista huolta, kannetaan murhetta siitä, mistä työtä löydetään, vanhempien energiaa kuluu paljon sellaisiin asioihin, mihin taas työelämässä ei kulu, ja myöskin sitä työtä pitäisi pystyä etsimään lapsesta huolehtimisen lisäksi. Mutta on aivan pakko sanoa, että tutkimuksiin kannattaisi uskoa. Lasten sosiaalinen ympäristö on tärkeä osa lapsen kehitystä. Tutkimukset sanovat, että lapsen aivot on luotu sellaisiksi, että ne kehittyvät sosiaalisessa kontaktissa (Eduskunnasta: Sitä on kotona!) — sitä on kotona, mutta se, mitä tehdään päiväkodissa, miten lapset esimerkiksi toisten lasten kanssa oppivat sosiaalisuutta, on erittäin tärkeää lapselle, ja sitä ei pidä (Puhemies: Aika!) vähätellä.

15.33 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen, että hallitus vie härkäpäisesti eteenpäin lapsen kannalta huonoa esitystä, jonka erittäin monet asiantuntijat ovat lytänneet. Kysehän ei ole siitä, hoidetaanko lasta kotona vai päivähoidossa. Kumpikin on aivan yhtä arvokasta, mutta nyt hallitus vie perheiltä oikeuden valita. Erityisen huolissani olen niitten lasten kannalta, joiden perheessä on uupumusta tai mielenterveysongelmia tai jotakin muuta hälyttävää, niin että lapsi olisi lastensuojeluysis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tä paremmassa tallessa, jos hän saisi kokopäiväisesti varhaiskasvatusta, koska perhe ei kuitenkaan välttämättä halua hakea tai jaksa hakea tätä mahdollisuutta kokopäiväiseen hoitoon, puhumattakaan siitä, että hallituspuolueiden jäsenet nyt iloitsevat siitä, että kunnat voivat nyt näin säästää lapsista ja että kunnat voivat tehdä sen päätöksen, että leikkaavat lapsilta. Joissakin kunnissa lapset saavat mahdollisuuden kokopäiväiseen hoitoon, mutta toisissa eivät.

15.34 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä hämmästelen suuresti tätä keskustelua varsinkin siltä osin, mitä puhutaan lastensuojelusta tai sossusta — sosiaalitoimiston toimista ja lastensuojelun toimista — miksi lastensuojelun päälle heitetään varjoa, aivan kuin se olisi huono asia, aivan kuin se olisi hävettävä asia. Se on lapsen oikeus, se on lapsen etu, ja lastensuojelu toimii tässä maassa ainakin joissakin kunnissa hyvin, ja se on erittäin hyvä asia. Tässä laissa on kyse siitä, että päivähoito on lapsen oikeus, ei perheiden oikeus. Perheillä ei ole oikeutta päivähoitoon, lapsella on oikeus päivähoitoon, ja se tässä taataan ja vielä siten, että jos sitä tarvitaan silloinkin kun vanhemmat ovat kotona, niin silloin sitä saadaan. Koskee myös maahanmuuttajalapsia.

Mutta tämä on osaltaan myöskin säästölaki, se on totta. Vuonna 2007 tähän maahan luotiin rahakupla, jota meillä ei enää ole. Tyhjästä tehdyt rahat ovat menneet. Kertokaa, mistä me säästämme, jos emme tästä voi yhtään säästää...

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Krista Kiuru.

...Mistä ne rahat otetaan? Otettaisiinko maahanmuutosta?

15.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aika pitkän aikaa sitten edustaja Vanhanen kysyi, miksi tämä laki kaatui viime hallituskaudella. Jostakin syystä satun tietämään nämä vaiheet varsin tarkasti ja totean, että se kaatui sen takia, että silloisia säästöjä, joissa ei ollut työttömien lapsia mukana, ei tullut. Ja kun niitä säästöjä ei tullut, niin eihän hallitus voinut viedä eteenpäin sellaista säästölakia, jossa ei tullut säästöjä, josta syystä tästä luovuttiin.

Nyt minä ihmettelen tätä uutta hallitusta. Teillähän on aivan samat virkamiehet käytössä, ja sitä varten minä ihmettelen, miksi kukaan ei ole kertonut teille, että Suomen kunnilta kysyttiin — 30 kunnalta kysyttiin — aikovatko he ottaa käyttöön osapäivälasten mitoituksen, joka on tällä hetkellä kuollut kirjain, eli 1/13-mitoitus ei ole Suomessa käytössä reilussa kaavassa. Siellä kerrottiin, että kyllä me otamme tämän käyttöön, josta syystä meille syntyisi kahdenlaisia ryhmiä: 39 lapsen osa-aikaryhmiä, joiden subjektiivinen päivähoito-oikeus on leikattu, (Puhemies: Aika!) ja sitten näitä normaaleja ryhmiä. Sen takia tämä maksaisi 30 miljoonaa, kun tavoiteltiin 20 miljoonan säästöjä.

15.36 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nousee esille myöskin naisten työmarkkina-asema. Täytyy muistuttaa ihan siitä, että tämä hallitus vihdoin viimein pystyi tekemään päätöksen siitä, että vanhemmuuden kustannuksia tasataan nyt sillä 2 500 euron kertakorvauksella. Tätäkin ongelmaa pitkään pyöriteltiin, mutta nyt saatiin onneksi jotakin aikaankin.

On aivan selvä asia, että tähän käsiteltävänä olevaan asiaan liittyy kiusaus tulkita sitä erittäin kriittisesti ja että niin löydetään jos jonkinlaista porsaanreikää. Olen samaa mieltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

myös siitä, että nämä arviot täytyy aika joustavina kuitenkin sitten toteuttaa. Esimerkiksi jos puhutaan työssä käyvistä vanhemmista tai naisyrittäjistä tai vaikkapa isä on yrittäjänä, ilman muuta näihin sitten haetaan jonkinlaisia muita ratkaisuja. On turha antaa uloskaan päin sellaista kuvaa, että tässä nyt ollaan kokonaan viemässä lapsilta hoito-oikeutta ja pakotetaan naiset kotiin. Älkää antako tällaisista väärää viestiä perheille.

15.37 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Älkää tekään siellä puolella salia antako ymmärtää, että tällä puolella halutaan viedä lapselta oikeus olla kotona. Sitä ei kukaan ole todellakaan tekemässä. Mutta huoli on iso siitä, että lapset ovat nyt hyvin eriarvoisessa asemassa. Kuntien välisen rajan toisella puolella saattaa asua lapsi, joka saa pienemmän päivähoitoryhmän ja jolta subjektiivista päivähoito-oikeutta ei ole rajattu, ja toisella puolella kunnan rajaa on suurempi päiväkotiryhmä ja siellä on rajoitettu myöskin tätä subjektiivista päivähoito-oikeutta. (Ben Zyskowicz: Ja eri veroaste!) Mitä tämä tarkoittaa sitten köyhien kuntien kannalta? (Ben Zyskowiczin välihuutoja) Köyhät kunnat, jotka tekevät näitä säästöjä... — Edustaja Zyskowicz, kuunnelkaa. Älkää aina höpöttäkö päälle. — Mitä tämä tarkoittaa niille köyhille kunnille? Lapsiperheet muuttavat pois näistä köyhistä kunnista, joissa jo nykyisellään demografinen asetelma on hankala. Eli nyt sysätään niitä työssä käyviä vanhempia, joilla on lapsia, muuttamaan kuntiin, joissa on paremmat päivähoitopalvelut. Kokoomuslaisilta ymmärrän, että teidän kannattajanne menevät sinne yksityiselle palveluntuottajalle, (Puhemies: Aika!) jolta voi ostaa sen subjektiivisen päivähoito-oikeuden koko päiväksi... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

15.39 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kasvi mainitsi, että hallitus kuuntelee kriittisesti asiantuntijoita. Mutta kyllähän se on totta, että pitää kriittisesti kuullakin, jos kerran täällä esitetyt väitteet ovat totta. (Välihuuto) Olette esittäneet, että asiantuntijoiden mukaan tämä hallituksen esitys on vaarallinen, se altistaa syrjäytymiselle, leimaa vanhempia, leimaa lapsia ja niin edespäin. Ei tämä enää ole asiantuntijuutta, vaan tämä turhien pelkojen luomista, koska hallitus ei poista oikeutta varhaiskasvatukseen.

Mutta mennään tuohon historiaan: Minun ikäluokassani 60—70-luvun taitteessa ei ainakaan Joensuussa ollut järjestäytyntä päivähoitoa, vaan äitini kävi töissä vuoroin siskonsa kanssa ja he vuoroin hoitivat lapsia. Ei päivähoitojärjestelmää luotu alkujaan työttömiä ja kotona olevia vanhempia varten vaan naisia varten, jotta he pääsisivät työelämään. Tämä lähtökohta täytyy muistaa. Ja nyt kun me elämme taloudellisesti tiukkoja aikoja, meidän täytyy pikkuhiljaa mennä takaisinpäin siihen, että meidänhän täytyy antaa vanhemmille mahdollisuus hoitaa lapsiaan kotona, jos siihen on mahdollisuus, mutta silti antaa lapsille oikeus varhaiskasvatukseen jokaiselle sen tarpeen mukaan.

15.40 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siihen on oppositiossa jo totuttu, että hallituksen puolelta asiantuntijalausuntoja ei kauhean vakavasti kuunnella eikä niitä lueta, mutta edustaja Niikko puhui asiantuntijalausunnoista aikaisemmin jo hölynpölynä. Hölynpölynä asiantuntijalausunnoista! Ja opposition puolelta jatkuvasti korostetaan sitä, että koti- ja päivähoito-oikeus on sekä—että, kun hallituspuolelta maalataan kuvaa, että se on joko—tai. Nimenomaan — edustaja Zyskowicz, toivon, että kuuntelette seuraavan lausahduksen — ajatus on se, että ketään ei pakoteta viemään lapsia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

päivähoitoon, mutta kaikille tarjotaan se mahdollisuus siihen kokopäiväiseen päivähöitoon. Kysymys on päivähoito-oikeudesta, ei velvollisuudesta. Tarjotaan mahdollisuus, ke-tään ei pakoteta sinne. Toivon, että nämä perusasiat huomioidaan.

Ja vaikka hallituspuolueet ovat julistaneet byrokratian purkutalkoot, niin valtakunnalli-sesti kuin paikallisesti hallituspuolueiden edustajat tekevät päätöksiä, jotka vain lisäävät byrokratiaa ja siitä koituvia kustannuksia, ja tämän takia kaadettiin subjektiivisen päivä-hoito-oikeuden raja-
Helsingissä.

Puhemies Maria Lohela: Täällä on vielä kymmenen pyydettyä puheenvuoroa: edustajat Zyskowitz, Andersson, Marin, Arhinmäki, Lindtman, Paloniemi, Huhtasaari, Halmeen-pää, Räsänen ja Vanhanen. Käydään ne ja sitten mennään puhujalistaan.

15.41 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Guzeninalle totean, että kunnalliseen itsehallintoon todellakin sisältyy se, että kuntien vä-lillä on eroja. Ajatelkaa, siinä kunnan rajan toisella puolella on ihan eri veroprosentti kuin siinä toisella.

Edustaja Aalto, en ole väittänyt, että pakotetaan. Olen halunnut keskusteluun sen verran rehellisyyttä, että todettaisiin, että tämä ei ole jokaisen lapsen oikeus, toisin kuin täällä va-liokunnan mietinnöissä ja muualla sanotaan. Tämä on näiden perheiden oikeus. Niillä on oikeus valita, mutta ei sillä lapsella ole oikeus valita, ja sitä on täällä turha todeta.

Sitten edustaja Guzenina sanoi, että kokoomuslaiset menevät jonnekin yksityiselle. En tiedä, voi olla, että jotkut menevät, ja hyviä palveluja silläkin puolen tarjotaan, mutta mi-nun mielestäni kuntien tarjoamat päivähoito- ja varhaiskasvatuspalvelut ovat erinomaisia. Siellä on hyviä ammattilaisia tekemässä tärkeätä työtä, enkä ole koskaan sitä väheksynyt.

Mitä tulee näihin asiantuntijalausuntoihin, niin edustaja Gustafsson sanoi, että hän ei ole ikinä kuullut näin yksimielistä asiantuntijatyrmyästä. Edustaja Gustafsson, käytitte saman puheenvuoron viime viikolla, kun puhuttiin koulusäästöistä.

15.42 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että työtön vanhempi on aivan yhtä hyvä vanhempi kuin työssä käyväkin. Työtön vanhempi on aivan yhtä hyvä arvioimaan, mikä on hänen lapselleen paras tapa, hoitomuoto ja hoitoaika, kuin on työssäkäyvä vanhempi. Te olette tämän lakiesityksen myötä sitä mieltä, että hän ei ole. Te olette leimaamassa kotona olevia vanhempia. Te olette viemässä työttömiltä van-hemmilta oikeuden itse valita ja päättää, miten lastenhoitoa halutaan järjestää. Te olette pa-kottamassa työttömiä vanhempia osoittamaan olevansa vanhemmuuden tuen tarpeessa kunnan työntekijöille, jos he haluavat pitää lapsensa jatkossakin kokopäivähoidossa. Tä-s-tähän tässä on kyse.

Sitten mitä tulee hallinnolliseen työhön ja normien purkamiseen, niin minä todellakin toivon, että tämä ei ole esimerkki siitä, mitä keskustan normienpurkutalkoot tulevat tar-koittamaan. Tämä esitys siis lisää alueellista eriarvoisuutta mutta samalla lisää kuntatasol-la tehtävää hallinnollista työtä, normitusta ja tarveharkintaa.

15.44 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käy-tetty sekä hyviä että vähän heikompia puheenvuoroja tästä itse aiheesta, mutta jos yksi asia on tullut tästä keskustelusta selville, niin se on se, että hallituspuolueiden edustajat eivät hirveän paljon arvosta asiantuntijoita, asiantuntijalausuntoja, perusteellista valmistelua

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

omassa lainsäädäntötyösssä, mikä on valtavan surullista, koska tämän hinnan maksavat meidän lapsemme, meidän nuoremme, meidän tulevaisuutemme.

Asiantuntijat ovat hyvin yksituumaisesti tyrmänneet nämä säästöt. Täällä muun muassa edustaja Jarva puhui siitä, että nyt samaan aikaan olisi tarkoitus parantaa päivähoidon varhaiskasvatuksen laatua. Kyllä minä esittäisin kysymyksen, millä tavalla se parantaa varhaiskasvatuksen laatua, että kun nyt jo meillä ovat hoitajat täystyöllistettyjä päiväkodeissa, niin sen lisäksi vielä lisätään ryhmäkokoja, ja sitten näillä osa-aikaisilla lapsilla ryhmäkoot ovat jo erittäin suuria. Kyllä ihmettelen suuresti näitä ajatuksia laadun parantamisesta, kun tässä nimenomaan ollaan heikentämässä lasten oikeuksia ja ollaan (Puhemies koputtaa) myös kasvattamassa ryhmäkokoja, mikä vaikeuttaa huomattavasti päiväkotien arkea.

15.45 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niikko täällä kertoikin hänen tavoitteensa tämän lain takana: paluu menneisyyteen, se, että äidit ovat kotona, ja varmaan pitäisi lauantait olla töissä ja työpäivien pidempiä. Mutta en usko, että sentään kaikki tämän lain puolustajat ovat yhtä vanhoillisia ja samoilla tarkoituksiperillä kuin edustaja Niikko.

Sen sijaan vähän edustaja Kalmarin ja edustaja Räsänen puheenvuorot ovat häirinneet siinä, kun te sanotte, että täällä syyllistetään niitä vanhempia, jotka hoitavat lapsia kotona. En ole kuullut kenenkään tämän lain puolustajan käyttävän tällaista puheenvuoroa. Tässä on sanottu se, että viedään mahdollisuus perheeltä valita, mikä on perheen näkökulmasta paras tapa. Minusta nämä edustaja Kalmarin ja edustaja Räsänen puheenvuorot kuulostavat enemmän siltä, että syyllistetään niitä, jotka haluavat, että lapsi saa varhaiskasvatusta ja on päivähoidon piirissä. Tämä minusta on valtavan iso kysymys. Meidän lapsemme tarvitsevat myös varhaiskasvatusta.

15.46 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki kyllä tarkoituksella tulkitsi väärin tämän minun kommenttini. Minä vain kuvasin sitä, millä tavalla tämä päivähoitojärjestelmä on syntynyt, että se on syntynyt tarpeeseen, ja aikanaan tarve oli se, että naiset pääsisivät myös työelämään kiinni. (Paavo Arhinmäen välihuuto) Siinä mielessä, mitä tulee näihin asiantuntijalausuntoihin, en minä ole näitä täysin tyrmännyt. (Jukka Gustafsson: Hölynpölyä!) Minä olen tyrmännyt opposition kommentit siltä osin kuin te perustelette asiantuntijuutta sillä, että nämä hallituksen toimenpiteet ovat vaarallisia, tai joillain muilla termeillä, joita olette käyttäneet. Samaa mieltä olen sitten asiantuntijoiden kanssa esimerkiksi ryhmäkokojen suurentamisesta. Se on minun mielestäni typeryyttä, jos kunnat sille tielle lähtevät. Me emme ainakaan Vantaalla lähde sille tielle, että me rupeamme kasvattamaan näitä ryhmäkokoja. Se ei olisi edes mahdollista, koska meidän tilamme eivät anna myöten siihen asiaan, ja suurella osalla kuntien päiväkodeista ei ole tilaa kasvattaa niitä niin suuriksi kuin edustaja Kiuru mainitsi. Siinä mielessä kyllä minä luotan kumminkin kuntapäätäjiin, että he ajavat edelleen lasten etua tämänkin lain jälkeen siellä päätöksenteossa.

15.47 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Niikon puheenvuoro oli kyllä erittäin paljastava, mistä tässä on kysymys. Hän siis hallituspuolueen edustajana on hyväksynyt sen, että hallitus kasvattaa ryhmäkokoja ja ottaa kunnilta rahat pois, mutta sitten kotikunnassa sen jälkeen, kun sosialidemokraatit tekivät aloitteen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

että ryhmäkokoja ei kasvateta, niin siellä hän taas niitä vastustaa. Mutta siitä huolimatta kansanedustaja Niikko kyllä vetää Vantaaltakin rahat pois. Tässä on nimenomaan se keskeinen ongelma myös tässä säästöesityksessä.

Se on totta, edustaja Zyskiewicz, että kunnilla on itsehallintoa. Mutta kun katsoo nyt niitä kuntia, joissa päätös on tehty, että tätä rajausta ei tehdä, niin siellä se arvio on perustunut nimenomaan siihen, että saatavat säästöt ovat hyvin pieniä niihin haittoihin nähden, jotka tulevat. Kysyn, mikä viesti tämä on hallitukselle.

Ja kun edustaja Vanhanen täällä sanoi, että puolueet, jotka täällä ovat kritisoineet asiantuntijalausuntoihin perustuen, eivät esitä vaihtoehtoa: SDP on esittänyt vaihtoehdon, ja esimerkiksi pienentämällä Maatilatalouden kehittämisrahaston pääomitusta (Puhemies ko-puttaa) saataisiin hoidettua jo pelkästään ensi vuoden säästöt tämän osalta.

15.48 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Minä, arvoisa puhemies, kannan huolta niistä lapsista, joita on yhä enemmän — kerrotaan vuoropäiväkodeista — niistä lapsista, jotka saavat olla tai joutuvat olemaan siellä vuoropäivähoidossa todella pitkiä päiviä. Ja mistä se johtuu? Se johtuu siitä, mitä edustaja Alanko-Kahiluotokin tuossa sanoi. Se johtuu osittain siitä, että monille yksinhuoltajille, joilla ei ole oikein hyvää koulutusta taustallaan, ei tarjota tänä päivänä todellakaan muuta kuin silpputöitä, yöttöitä, iltatöitä, patkätöitä, sunnuntaitöitä, eli lasten päivät muodostuvat todella pitkiksi. Minä haluaisin nyt kysyä teiltä: Mikä on lapsen etu tässä tapauksessa? Eikö etu nyt olisi se, että me ajattelisimme ja tulisimme vastaan todellakin näitä vanhempia, että he voisivat pieniä lapsiaan hoitaa kotona esimerkiksi? Jos pitää tehdä monta silppua, patkkaa, yötä, viikonloppua, ei se vanhemmuus eikä se lapsen etu kyllä siinäkään tapauksessa toteudu. Minun mielestäni tätä asiaa pitäisi ajatella paljon laajemmin ja katsoa ihan oikeasti, ketkä ovat voimakkaan vanhemmuuden tuen tarpeessa ja mitä me näille asioille voisimme tehdä.

15.49 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä, mikä tässä, että saa hoitoa tarpeen mukaan, on mennyt oppositiolta ohi. Ja mitä tulee vaikeisiin perhetilanteisiin, niin kenenkään vanhemman päihdeongelma ei poistu sillä tavalla, että lapsi on päivähoidossa, vaan me tarvitsemme keskustelua siitä, minkä takia tarvitaan enemmän hoitoa. Sitten me tarvitsemme tukea vanhemmuuteen, koska lapsella on oikeus hyvään vanhemmuuteen. Mitä tulee eriarvoisuuteen, niin tälläkin hetkellä lasten ja perheiden tilanteet vaihtelevat koko ajan. Lapset ovat välillä osapäiväisesti hoidossa, välillä tulee pieniä sisaria, sitten ollaan kokopäivähoidossa, välillä ollaan kotona kokonaan hoidossa. Nytkin lapsia on erikokoisissa ryhmissä, perhepäivähoidossa, osa on kotihoidossa, erilaisissa päiväkodeissa. Tämä kysymys eriarvoisuudesta on ihan täysin turha. Vielä lisäksi: sivistysvaltio Sveitsi pärjää ihan hyvin ilman subjektiivista päivähoito-oikeutta.

15.50 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä ei valitettavasti yhteiskunnasta taida poistua silpputyö, eikä tällä esityksellä taida valitettavasti kenenkään vanhemman vanhemmuus sinänsä parantua. Ne lähtökohdat ovat aivan muita kuin tästä lakiesityksestä lähteviä.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä keskustelussa ei esille valitettavasti nouse oikeastaan lainkaan varhaiskasvatuksen henkilöstön näkökulma, joka minusta myös on olennainen. Ja mitä tulee eri kuntiin, niin nyt olisi hyvä kuulla myös se, onko sivistysvaliokunta selvittänyt, mitä tulee tapahtumaan vaikkapa niissä pienissä ja keskisuurissa kunnissa, jois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

sa merkittävä osa varhaiskasvatuksesta tapahtuu perhepäivähoidossa. Onko perhepäivähoitajalla osa- ja kokopäiväisiä lapsia jatkossa vuorossa, vai venytetäänkö ryhmäkokoja ja/tai perhepäivähoitajan työaika, ja miten tämä näkyy palkkauksessa? Yhden perhepäivähoitajan näkökulmasta tämä on kaiketi aika olennainen kysymys.

Toisekseen, tähän kokonaisuuteen... (Puhemies: Aika!) — Jatkan seuraavassa.

15.52 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäelle: En puhunut vanhempien syyllistämisestä vaan vanhempien vähättelystä, sillä täällä on puhuttu monessa puheenvuorossa siitä, miten vahingollista on se, jos lapsella ei ole oikeutta 40 tuntiin viikossa varhaiskasvatusta. Muistutan tässä nyt siitä, että meillä perusopetuslain mukaan on 1.—2.-luokkalaisilla oikeus 19 viikkotuntiin viikossa. Miksi ihmisessä 1-vuotias tai 2-vuotias tarvitsee 40 tuntia varhaiskasvatusta, jos 7- ja 8-vuotiaat tarvitsevat 19 tuntia kasvatusta viikossa? Minä en ymmärrä tätä logiikkaa.

Sitten vielä haluan puuttua tähän kommenttiin, jossa todettiin, että työttömällä vanhemmalla pitäisi olla oikeus hakea työtä. Kyllä on jo todella ahkera (Puhemies koputtaa) työtön työnhakija, jos hakee neljä tuntia tehokkaasti päivässä töitä.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä edustaja Vanhanen.

15.53 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä ongelmatilanteissa tämänkin lain hyväksymisen jälkeen kaikilla on mahdollisuus saada myös se 40 tunnin hoito viikossa. Saattaa jopa olla, että tilanne sillä tavalla paranee, että näiden perheiden tilanne on käytävä lävitse ja etsittävä, minkälaista apua tarvitaan: onko se paras apu se, että lapsi saa kokoaikaisen varhaiskasvatuksen, vai annetaanko kenties apua kotiin. Mutta ei jätetä näitä perheitä heitteille, kunhan on 40 tuntia, vaan asiat käydään perheen kanssa lävitse kunnolla.

Palauttaisin myös tämän varhaiskasvatuksen syntyhistorian sillä tavalla, että eihän tämä 8 tunnin tai 40 tunnin aika tullut aikanaan varhaiskasvatuksen tarpeista käsin, vaan se tuli työelämän tarpeista käsin. Ollaan tässä rehellisiä. Ja aivan niin kuin äsken edustaja Räsänen totesi, sitten kun mennään ala-asteelle, aika putoaa noin 20 tuntiin. Eli eiväthän nämä tuntimäärät ole mistään tieteestä tulleita, vaan ne ovat tämän yhteiskunnan asettamia, (Puhemies koputtaa) ja nyt tällä hetkellä säästöjen ja joustojen saamiseksi tätä joudutaan jonkin verran (Puhemies: Aika!) säätämään.

Puhemies Maria Lohela: Ja sitten puhujalistaan. Siellä on edustaja Andersson.

15.54 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Esitys subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisesta on täydellinen esimerkki siitä, miten politiikkaa ei pitäisi tehdä. Varhaiskasvatus on Suomessa tällä hetkellä pedagogisesti hyvin toimiva ja perheiden tarpeita hyvin palveleva järjestelmä. Se on useissa tutkimuksissa todettu hyvin toimivaksi ja erittäin kannattavaksi sosiaalisesti investoinniksi. Se mahdollistaa kokopäiväisen varhaiskasvatuksen kaikille perheille elämäntilanteiden muutoksista huolimatta. Tämän hyvin toimivan järjestelmän jatkokehittämisen ja parantamisen sijaan tätä järjestelmää lähdetään nyt rajaamaan ja huonontamaan. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen heikentää koko varhaiskasvatusjärjestelmää. Se rajaa vanhempien valinnanvapautta ja eriarvoistaa lapsia ja lapsiperheitä. Kasvavana riskinä on myös, että eniten tukea tarvitsevat lapset jää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vät ilman sitä. Ja ainoat perustelut esitykselle ovat säästöt, jotka on kaiken lisäksi arvioitu reippaasti yläkanttiin.

Arvoisa puhemies! Lain rajaukset ja muutokset eriarvoistavat perheitä sekä asuinkunnan että palveluntuottajan perusteella. Jo tällä hetkellä on tiedossa, että monet suuret kunnat eivät aio toteuttaa hallituksen esittämiä muutoksia ryhmäkokojen tai päivähoito-oikeuden osalta. Linjausten myötä lapsiperheiden palveluiden alueelliset erot tulevat kasvamaan merkittävästi. Tämän lisäksi kuntien jatkossa tehtävä tarveharkinta sen suhteen, mitkä perheet saavat kokopäivähoitoa perheen sosiaalisten olosuhteiden perusteella, lisää riskiä, että eri puolilla maata sovelletaan erilaisia kriteereitä perheen tuen tarpeen arvioimiseksi. Rajaus asettaa myös yksityisissä ja julkisissa palveluissa olevat lapset eriarvoiseen asemaan toisiinsa nähden. Yksityiset palveluntuottajat voisivat jatkossa tarjota kokopäiväistä hoitoa kaikille perheille erillismaksua vastaan, kun kunnallisella puolella tällaista mahdollisuutta käytännössä ei ole.

Kuten tässä on monissa puheenvuoroissa jo kuultu, lähes kaikki asiantuntijat ovat tyrmänneet tämän esityksen. Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, miten rajaus vaikuttaa erityistä tukea tarvitsevien perheiden asemaan. Suomessa on arvioitu, että jopa 25 prosenttia alaikäisistä lapsista elää perheissä, joissa vanhemmilla on hoitoa vaativa päihde- tai mielenterveysongelma. Niissä perheissä, joissa vanhempi on kotona mutta lapsi kokopäivähoidossa, on tehdyissä selvityksissä ilmennyt, että näiden lasten taustalta löytyy vahvoja perusteita lapsen kokopäivähoidon tarpeelle, kuten vanhempien kielitaidottomuutta, vanhempien mielenterveysongelmia, työkyvyttömyyttä, eläkettä, vakavasti sairaiden sisarus-ten erityishoidon tarvetta sekä pätkätöitä. Rajaus ja siihen yhdistetty tarveharkinta nostavat kynnystä hakea kokopäivähoitoa niiden perheiden kohdalla, jotka siitä eniten hyötyisivät. Se lisää pelkoa leimatuksi tulemisesta, koska tarveharkinta edellyttää, että vanhemmat itse erikseen osoittavat olevansa vanhemmuuden tuen tarpeessa.

Arvoisa puhemies! Lainmuutoksen valmistelun, joka näin merkittävällä tavalla vaikuttaa lasten hyvinvointiin, tulisi perustua ajankohtaisiin ja paikkansapitäviin tietoihin. Tässä esityksessä arvio säästöistä perustuu sen sijaan 11 vuotta vanhaan STM:n selvitykseen. Vaikutuksia erityisesti heikossa asemassa oleviin lapsiperheisiin ei ole arvioitu erikseen, ja esityksessä ei ole otettu kantaa lastensuojelutarpeen mahdolliseen kasvuun.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Tätä hallituksen esitystä perustellaan vain ja ainoastaan valtiontalouden säästöillä. Siinä ei ole otettu lähtökohdaksi lapsen etua ja lasten oikeuksia, kuten YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa. Suhtautumisessa varhaiskasvatukseen tässä on kyse merkittävästä poliittisesta linjanmuutoksesta Suomessa. Lapsen edun ja kasvatuksellisten näkökulmien sijaan etusija on annettu puhtaasti taloudellisille säästöille.

Näistä syistä kannatan edustaja Elorannan tekemää hylkäsesitystä.

15.59 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Koska debatissa aika perusteellisesti jo käsiteltiin tämän esityksen päällysrakenne ja se, että säästöjä tällä ei olla saavuttamassa, minä keskityn nyt sellaisiin taustaoletuksiin, joita tämä esitys ja myös siitä käyty keskustelu pitävät sisällään ja jotka minun mielestäni ovat keskeisiä ymmärtää ja sanoa auki, jotta ymmärretään, mikä tässä nyt menee niin pahasti pieleen. Tässähän ollaan nyt tekemässä esitystä, joka omalta osaltaan vie suomalaista yhteiskuntaa ja sen hyvinvointirakenteita kohti semmoista vastikkeellisuuden mallia, jossa jäykkyys ja byrokratia tulee kasvamaan entisestään. Eli kysymys on normitalkoista väärinpäin: mennään juuri päinvastaiseen suuntaan kuin alun perin ajateltiin, kun tälle hallituskaudelle lähdettiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Tämän takana on oletus säännöllisestä hitaiden muutosten perheestä, joka on täyttä pupua tässä maailmassa, jossa erityisesti pienten lasten vanhemmat työskentelevät yleensä prekaareissa olosuhteissa ja jossa perheen olosuhteet siten voivat vaihdella kuukausittain, jopa viikoittain. On hyvin tyypillistä, että esimerkiksi hoitovapaan jälkeen äiti, jolla ei ole työpaikkaa odottamassa, haluaisi aloittaa sen oman työuransa sillä, että menee vuokratyöfirmaan töihin, joista sitten soitetaan aamulla seiskalta, että pääsisitkö kasilta töihin. No, eihän hän sitä työtä voi ottaa vastaan, koska ei mikään päivähoitojärjestelmä pysty sitä kokopäiväpaikkaa noin lyhyellä varoitusajalla sitten tarjoamaan, tai jos pystyy, niin se merkitsee niin isoja lisäkustannuksia ja nykyisen päivähoitojärjestelmän uudelleenorganisointia, että se kyllä syö ne säästöt, mitä tässä ehkä olisi jotenkuten saavutettavissa.

Toinen oletus, mikä tässä on takana, on oletus päivähoidon kokopäiväisyydestä, siitä, että kaikki kokopäiväpaikoilla olevat lapset itse asiassa tällä hetkellä kävisivät sen 40 tuntia tai ainakin 35 tuntia viikossa siellä päiväkodissa. Näinhän ei suinkaan ole, vaan vanhemmat käyttävät tätä 40:tä tuntia hyväkseen siihen, että se antaa pelivaraa perheen tilanteen ja lapsen oman kehityksen huomioimiseen hoitoaikojen pituudessa, että jos lapsi tykkää kauheasti olla päiväkodissa tässä kuussa ja sillä on kovat touhut ja leikit käynnissä kaverien kanssa, niin silloin voi olla pidempääkin päivää, mutta kun mummo tulee käymään ja on hoitaja kotona ja on mukava olla mummon kanssa, niin sitten voidaan olla hyvinkin lyhyttä päivää. Tosiasiallisesti lähes kaikki vanhemmat jo nykyolosuhteissa — vaikka heillä olisi kokopäiväpaikka — silloin kun se on mahdollista, pyrkivät varsin rationaaliin ja kohtuullisiin hoitopäiviin erityisesti hyvin pienten lasten kohdalla, ellei perheessä sitten ole jokin erityinen sellainen tekijä, minkä vuoksi katsotaan, että se 40 tuntia tai lähes 40 tuntia olisi tarpeen. Ja tämä johtaa siihen, että tämän lain muutos kohdistuu nimenomaan sellaisiin perheisiin, joissa olisi erityistä tarvetta lasten kokopäivähoidolle, eli perheisiin, joissa on synnytyksen jälkeistä masennusta, perheisiin, joissa on jotakin muuta sairautta, perheisiin, joissa on kriisi jostakin syystä, perheisiin, joissa vauva valvottaa yöt ja päivisin äiti haluaisi nukkua.

Kolmas oletus tämän uudistuksen taustalla, joka ei pidä paikkaansa, on oletus siitä, että kun me vain pistämme hyviä tahtoja lakiin taikka jopa kun me pistämme ne valiokunnan mietintöihin, niin tuostapa kunnat menevät ja toteuttavat ne meidän kauniit ajatukset yhtään rutisematta. Näinhän ei tosimaailmassa tapahdu. Tosiasiassa meillä on jatkuvasti kuntia, joilla on jonkinlaiset uhkasakot päällä sen takia, että ne eivät noudata edes niitä velvoitteita, jotka on lakiin kirjattu numeromääräisesti ja jotka ovat siten hyvin helposti valvottavissa. On utopistista olettaa, että tässä taloudellisessa tilanteessa kunnat toimisivat jotenkin suorasekkäisemmin sellaisten velvoitteiden kanssa, joiden valvonta on hyvin vaikeata ja joissa yleensä kohteena on vielä sellainen ihmisryhmä, jonka kyky penätä omia oikeuksiaan on erityisen heikko.

Neljäs taustamytti tämän esityksen takana on oletus latteäideistä. Kun nyt eduskunta on vaihtunut, kaikki eivät ehkä muista tätä latteäiti-käsitettä, mutta viime kaudella käytiin kova keskustelu siitä, että ne laiskat kotiäidit vain istuskelevat tuolla keskustan kahviloissa juomassa latteä lastenvaunujen kanssa eivätkä näytä olevan yhtään yhteiskuntaa rakentamassa kokopäiväisesti niin kuin kaikkien meidän pitäisi olla. (Markku Pakkanen: Onhan niistä osa!) Ja edelleen viittauksia tähän suuntaan kuulee tuon tuostakin. On jännittävää, että nämä viittaukset tulevat yleensä miehiltä, ja erityisesti semmoisilta miehiltä, jotka eivät sitä kotiäitiyttä ole koskaan kokeilleet ja joiden mielestä se kotona oleminen on sohvala makailua, että aina välillä vaihdetaan tuttipullo lapsen suuhun ja eihän siinä mitään sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

kummallisempaa ole. Ainakaan meillä kotona ei ollut semmoista. Aika monessa kodissa ei ole semmoista. Aika monessa kodissa lasten unirytmit ovat epäsäännöllisiä, saattavat osua aivan eri aikoihin, voi olla sairautta, voi olla hässäkkää, on korvatulehdusta, on nuhaa, on erityisiä ongelmia, vilkkautta, vaikka mitä sattuu koko ajan. On ihan järkevää, että se vanhempi lapsi pääsee johonkin muuhunkin ympäristöön kuin siihen vauvaperheen kaaokseen, niin välillä saa huohtaa.

Ja vielä yksi myytti, joka valitettavasti näkyy myös lain vastustajien keskuudessa ja jota minä erityisesti pahoittelen, on myytti siitä, että kaikille lapsille olisi olemassa jokin yhteinen paras. Näin ei ole. Lapset ovat yksilöitä, ihan kuin me aikuisetkin, ja meidän täällä olisi syytä kunnioittaa sitä.

16.06 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä politiikan puolella on havahduttu varsin myöhään varhaiskasvatuksen merkitykseen. Suomi erottuu OECD-maiden vertailussa mielenkiintoisella tavalla, mikä muuten oli totta äskeisessäkin keskustelussa. Nimittäin pedagogiseen varhaiskasvatukseen osallistuminen OECD-maiden vertailussa on Suomessa keskimääräistä alhaisempaa kuin monilla verrokkimaillamme. Siis 75 prosenttia yli kolmevuotiaista lapsista osallistuu pedagogiseen varhaiskasvatukseen, joten äskeiseen keskusteluun viitaten ei minusta ongelma ole se, etteikö lapsella olisi mahdollisuutta olla kotona, mutta onko hänellä oikeus olla varhaiskasvatuksessa, siitä tänään keskustellaan.

Arvoisa puhemies! Minusta täällä esitti hyvin keskustan ryhmäpuheenjohtaja Matti Vanhanen, joka nyt valitettavasti ei ole kuulemassa tätä pidempää vastausta, miksi viime kaudella subjektiivinen päivähoito-oikeus kaatui. Se kaatui siksi, että se hän oli säästölaki, ja jos säästölakilla ei pystytäkään osoittamaan niitä säästöjä, joita tavoitellaan, niin silloin se ei tietenkään enää ole säästölaki. Silloin on kysymys ideologisesta, poliittisesta arvovalinnasta, sellaisesta lainsäädännöstä, jota hallitus priorisoi oman ideologiansa pohjalta tärkeäksi, ja silloin tuodaan tietysti lakiesitys siitä, että halutaan juuri näin toimia.

Mutta tänään meillä on käsittelyssä myös säästölaki, ja meidän täytyy tänäänkin kysyä, toteutuvatko nämä hallituksen esittämät säästöt. Ja nyt kysymys, kun mennään aivan suoraan ytimeen, on siitä, onko Suomen kokoisessa valtakunnassa mahdollista se, että ensinnäkin lapsia kohdellaan eri tavalla. Yhdenvertaisuus tarkoittaisi tietysti sitä, että jokainen lapsi olisi samanarvoisessa asemassa sivistyksellisten oikeuksien suhteen. Toisin kuin äskeisessä keskustelussa, joka päättyi myös Matti Vanhasen toteamukseen siitä, että tämä vanha pohja subjektiiviselle päivähoito-oikeudellehan tulee siitä, että vanhemmilla oli tarve päästä töihin ja lapsen piti jossakin olla se aika, nyt ei ole enää nykyaikaisessa varhaiskasvatuksessa kysymys siitä, että tämä olisi vanhempien oikeus. Viime hallituskaudella tämä yli 40 vuotta vanha päivähoitolaki uudistettiin varhaiskasvatuslaiksi, ja siinä otettiin tietoinen arvovalinta, että kysymys on lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Nyt tämä lapsen oikeus varhaiskasvatukseen on meillä täällä kysymyksessä, kun keskustellaan subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta.

Onko siis mahdollista, että sivistyksellisiä oikeuksia rajoitetaan? Minusta oli mielenkiintoinen juttu, että perustuslakivaliokunta otti tähän kannan, ja olen ihmetellyt koko tämän keskustelun aikana, miksi tästä niin vähän puhuttiin tässä salissa. Tämä on nyt mielenkiintoinen juttu. Hallitus puskee läpi säästölain, jossa todella säästetään subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta, ja kun perustuslakivaliokunta edellyttää, että hallitus tuo nämä ryhmäkoot arvioitavaksi lainsäädännöllä eduskuntaan, niin se tulee johtamaan siihen, että todennäköistä on, että ei ole mahdollista kohdella sivistyksellisten oikeuksien piirissä olevia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

lapsia niin eri tavalla, että heillä on jopa puolet suuremmat ryhmät silloin, kun on kysymys osa-aikaisista lapsista. Näin ollen tämä säästölaki, joka tänään viedään läpi säästölakina, tulee myöhemmin osoittautumaan aivan turhaksi kuoreksi, jossa ei tule säästöä, mutta myöhemmin osoitetaan, että nämä kovat kustannukset, jonka vuoksi viime hallituskaudella tämä laki kaatui, vyöryvät päälle. Ja sitten me toteamme, että hienoa, hallitus sai tämän ideologisen hankkeensa läpi, koska näitä säästöjä ei voinut eduskunnassa arvioida samalla kertaa. Siitä minä olen todella pahoillani.

Tämä osoittaa hallituksen huonoa valmistelua, jos me olemme tilanteessa, jossa aidosti ei voitu arvioida, onko Suomessa mahdollista, että lapsia voidaan kohdella osa-aikalapsina niin, että 39 lasta voi olla samassa osa-aikaisessa ryhmässä. Tämän ideologisen valinnan teki tämä hallitus päättämällä, että tähän ei oteta minkäänlaista muutosesitystä, jolloin me olemme tilanteessa, jossa lapsia tulee jatkossa olemaan 24 sijasta 39 osa-aikaryhmässä, joiden lapsilta on jo subjektiivinen päivähoito-oikeus leikattu. Jos tämä ei ole näiden lasten oikeuksien polkemista, niin mikä sitten on? Samassa luokassa, ikään kuin peruskoulussa, osaa lapsia pidettäisiin aivan mielettömän suurissa ryhmissä (Puhemies koputtaa) ja toisessa taas ei. Siltä osin on todettava, puhemies, että 1/13-mitoitus on myös valtiovarojen sivistysjaoston yksiä suurimpia murheita, toteutuvatko nämä säästöt, varsinkin kun kunnat ovat etupainotteisesti tehneet toisia ratkaisuja.

16.12 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Niitä, jotka puhuvat varhaiskasvatuksesta vain paikkana, jonne lapsi laitetaan ikään kuin säilöön vanhempien työssäkäynnin ajaksi, suosittelen tutustumaan lapsen oikeuksiin ja varhaiskasvatuksen tärkeyteen. Niitä puolestaan, jotka puhuvat vain rahasta, suosittelen tutustumaan vaikka OECD:n raporttiin ja laskelmiin siitä, että se 1 euron sijoitus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen tuottaa yhteiskunnalle 7 euron hyödyn takaisin, kuten niin moni edustaja tänään tässä keskustelussa on jo todennut.

Kuten aikaisemmin toin jo esille — mutta en saanut vastausta hallituspuolueiden edustajilta — hallituspuolueet ovat julistaneet byrokratian purkutalkoot, mutta niin valtakunnallisesti tässä salissa kuin paikallisesti hyvin monien kuntien valtuustoissa hallituspuolueiden edustajat tekevät päätöksiä, jotka vain lisäävät byrokratiaa ja siitä koituvia kustannuksia. Tähän asiaan ei edes Ben Zyskowitz tarttunut keskustelussa.

Niin Jyväskylässä, Porissa kuin monessa muussakin kunnassa suurimpia ongelmia on nimenomaan työttömyys. Kun se työttömyys yhdistetään sirpaloituneeseen työelämään, subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen sekä taloudellisesti että inhimillisesti on järjetön päätös. Subjektiivinen päivähoito-oikeus ei ole subjektiivinen päivähoitovelvollisuus — toistan: subjektiivinen päivähoito-oikeus ei ole subjektiivinen päivähoitovelvollisuus — ja ihmisillä on myös jatkossa oikeus harkintaan ja perheen käytännön tilanteita tukeviin ratkaisuihin, joissa lasta tai lapsia hoidetaan päiväkodin rinnalla enemmän myös kotona. Tätä tahdon vielä korostaa: oppositiossa puhuttiin sekä—että-mallista, hallituksessa ja hallituspuolueiden edustajat puhuivat tänään hyvin paljon joko—tai-mallista.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen johtaa siihen, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen tulee riippuvaiseksi vanhemman elämäntilanteesta, ja tämä on se iso pihvi, josta tänään oppositio on puhunut. Ne vanhemmat, joiden lapsilla ei ole oikeutta kokopäiväiseen hoitoon, joutuvat valitsemaan, osallistuuko lapsi varhaiskasvatukseen joka päivä osapäiväisesti vai muutamana päivänä viikossa kokopäiväisesti. Ja koska kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuvia yli 3-vuotiaita lapsia saa olla yhtä kasvattajaa kohden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

korkeintaan 8, kun taas osapäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuva lapsia voi olla yhtä kasvattajaa kohden enimmillään 13, johtaa tämä lakimuutos siihen, että vanhempien työsäkäynti tai opiskelu oikeuttaa lapsen pääsemisen pienempään ja laadukkaampaan varhaiskasvatukseen. Jos perheet valitsevat muutamana päivänä tapahtuvan kokopäiväisen varhaiskasvatusvaihtoehdon, lapsen pääsevät pienempiin ryhmiin ja laadukkaamman varhaiskasvatuksen piiriin. Mutta koska varhaiskasvatusta suunnitellaan kokonaisuutena, kehitystä ja oppimista tukevana toimintana, vain muutamana päivänä kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osalta tämä tavoite toteutuu vain osittain. Käytännössä tämä johtaa siihen, että lapset joutuvat jättämään monia oppimisen ja kasvatuksen kannalta merkittäviä opetuskokonaisuuksia kesken, ja lasten vanhempien päätökset rajaavat monet lasten kehityksen kannalta keskeiset opetuskokonaisuudet pois.

Ja vaikka joillekin perheille rajatumpi varhaiskasvatusmalli saattaa toimia jopa paremmin, on kokonaisuuden kannalta aivan keskeistä huomioida ainakin kolme seikkaa, jotka ovat jo tänään tässä keskustelussa nousseet esiin:

1) Vanhempien työllisyystilanne ja perheen muiden lasten hoitojärjestelyt eivät käy varhaiskasvatuksen laadun vaihtelun perusteiksi.

2) Perustuslaki kieltää asettamasta ihmisiä eriarvoiseen asemaan sosioekonomisen taustan perusteella. Tiedän, mitä valiokunta ja perustuslakivaliokunta ovat sanoneet tästä asiasta, mutta tässä on nimenomaan se, mikä tänäänkin nousi monta kertaa esille, että eri kunnissa olevat ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa. Jyväskylässä kaupunginvaltuusto hyväksyi subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen yhden äänen enemmistöllä, kun taas Porissa rajaamista ei tapahdu. Porissa ja Jyväskylässä lapset ovat eriarvoisessa asemassa.

3) Kolmas pointti: varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista, jonka kanssa subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen on ristiriidassa. — Kiitos.

16.17 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Jokainen meistä omaa vahvoja mielipiteitä, koska jokaisella meistä on kokemusta perheestä. Se ei kuitenkaan tee meistä päteviä ottamaan kantaa toisen perheen tilanteeseen. Tässä esityksessä jos missä meidän tulee ottaa asiantuntijoiden näkemykset huomioon. Perheiden hyvinvointi on asia, jonka pitää olla puoluepoliittisten kiistojen ulkopuolella. Lasten edun on oltava ensisijainen. Lapsissa on koko kansakuntamme tulevaisuus: tulevat presidenttimme, tutkijamme, taiteilijamme ja kaikki muut toimijat. Uudessa sukupolvessa on Suomen uusi toivo.

Lapsille ei pidä koskaan tarjota puolivillaista siksi, että he ovat vain lapsia, vaan parasta, koska he ovat lapsia. On kerta kaikkiaan moraalisesti väärin leikata lapsilta. Mitään rahallista hyötyä näillä leikkauksilla ei edes saada aikaan, pelkkää vahinkoa ja suurempia kustannuksia vain. Vastuu lapsista on tietenkin aina huoltajilla, mutta tämän hokeminen ei auta epätäydellisessä elämässä, jossa nykylapsilla on hyvin paljon riskitekijöitä hataraan perherakenteeseen, päihteisiin, työttömyyteen ja rahapulaan liittyvien ongelmien takia. Suojaavien tekijöiden ansiosta ihminen voi selviytyä hyvin näistä riskitekijöistä huolimatta.

Tässä hallituksen esityksessä jotenkin kumpuaa läpi asenne, että päiväkotitoimi olisi vain säilytyslaitos, ja sitähan se ei tietenkään ole, vaan vanhempien kasvatustyötä tukeva ja lasten omia perusvoimavaroja lisäävä kotien kasvatuskumppani. Päiväkotitoimi ei voi vaikuttaa perheiden taloudelliseen tilanteeseen eikä kovin paljoa myöskään perheiden sisäisiin yksityiselämän asioihin, mutta se antaa suojaa lasten sosiaalisiin taitoihin, lämpimiin ihmissuh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

teisiin, taitojen oppimiseen, itsetunnon vahvistumiseen, menestyksen kokemukseen, kaverisuhteisiin ja aikuisiin luottamiseen. Suojaava tekijä lapsen elämässä voi olla esimerkiksi lämmin suhde ymmärtäväiseen lastenhoitajaan tai lastentarhanopettajaan. Ihmissuhteet tarvitsevat aikaa, eivätkä ne synny, jos hoitajalla on liian monta lasta tai jos lapset tulevat ja menevät kuin hollituvassa.

Hallituksen esityksestä kumpuaa myös vanhanaikainen ajattelu työsuhteista. Esityksen myötä päivähoidon työntekijät joutuvat olemaan tulkitsijoina freelancereiden, keikkatyöläisten, osa-aikaisten, useille työnantajille työtä tekevien työmarkkina-asemasta päivähoito-oikeuden näkökulmasta. Silpputyöt ovat jo itsessään erittäin suuri rasite perheissä, ja nyt hallitus laittaa näiden perheiden lapsiakin epävarmuuden tilaan. Perheillä on myös hyvin erilaiset arjen mahdollisuudet kuljettaa lapsia hoitoon, sillä kaikilla ei ole kahta autoa. Päivähoidon tulisi olla lähipalvelu, mutta valitettavasti käytännössä se ei nykyään sitä ole. Meillä Itä-Suomessa julkinen liikenne ei toimi niin hyvin, että mahdollistuisi lapsen vieminen hoitoon 4 tunniksi päivässä. Lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisessä on otettava huomioon ihan tällaiset arkiset kyytijärjestelytkin.

Ymmärrän sen, että hallituspuolueet eivät halua kuunnella oppositiota, mutta toivon, että kuuntelisitte asiantuntijoita ja vanhempia ja peruuttaisitte kaikki nämä lapsiin kohdistuvat leikkaukset. — Kiitos.

16.22 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä laki on säästölaki. Siitä ei pääse mihinkään, ja totta kai aina kun säästöjä tehdään, ne sattuvat erilaisiin väestöryhmiin. Tämän hallituksen linjana on ollut se, että kun teemme säästöjä, niitä tehdään kaikkialle ja niin, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän vaurioita. Ja kun tätä lainsäädäntöä ollaan tehty, tässä on se positiivinen puoli — olen kuullut erittäin monta kertaa tässä salissa sanottavan, että kunnille pitää saada lisää itsemääräämisoikeutta, meidän tulee purkaa täällä normeja — että nyt ne kunnat, jotka katsovat, että tämä esitys on heidän kannaltaan sellainen, että se ei tuo tavoiteltuja säästöjä tai aiheuttaa hankaluuksia, ovat voineet toimia niin, että he eivät ole käyttäneet tätä mahdollisuutta, mikäli heillä on kunnassa säästöjä tuoda, mutta ne kunnat, joissa on ajateltu, että tämä lainsäädäntö helpottaa heidän kustannuksiaan ja varhaiskasvatus voidaan hyvin näilläkin edellytyksillä hoitaa, mitä 20 tunnin vaatimus varhaiskasvatuksesta on, ovat sen voineet ottaa käyttöön.

Täällä on erittäin ylhäältäpäin puhuttu siitä, mikä on lapselle parasta. Minusta on surullista tämä ideologinen keskustelu siitä, niin kuin me tietäisimme, mitä lapsi haluaa. Väitän, että jos me kysymme kaksivuotiaalta lapselta, haluaako hän olla vanhempien kanssa vai haluaako hän olla varhaiskasvatuksessa, hän saattaisi hyvin usein vastata, että hän haluaa olla oman äidin luona tai oman isän luona tai oman sisaruksen luona eli siellä esimerkiksi vanhempainpäivärahalla olevan vanhemman kanssa kotona. Mutta täällä me sanomme, että se ei ole lapselle hyväksi, tai moni sieltä vasemmalta laidalta näin sanoo. (Jukka Gustafsson: Ei ole sanottu!) He syyllistävät perheitä, jotka toimivat tällä tavalla, ja minusta se on erittäin surullista. Esimerkiksi edustaja Tuppurainen käytti puheenvuorossaan sanoja, miten heikomman pohjan saavat nyt sitten Itä- ja Pohjois-Suomen lapset, jos on tehty tällaisia, ja täällä on käytetty monia muitakin sanoja, jotka mielestäni syyllistävät niitä perheitä, joissa on päätetty valita toisin.

On tärkeää, että pystymme huolehtimaan siitä 20 tunnin oikeudesta varhaiskasvatukseen, mutta useat tutkijat toteavat, että 20 tuntia viikossa esimerkiksi musiikin tai kuvataiteen tai kielen hallinnan opetusta riittää, ja lapselle on tärkeää myös sellainen rentout-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tava lepoa hetki ja seura omien turvallisten ihmisten seurassa. Ei se välttämättä ole keneltäkään pois. Ja kuten tässä eräs edustaja jo totesi, itse asiassa meistäkin suurimmasta osasta on tullut ihan kelpo ihmisiä, vaikka emme ole ehkä ihan kaikki saaneet sitä subjektiivista päivähoitomahdollisuutta.

En haluaisi, että tästä tulee sentyyppinen ideologinen keskustelu, että lasten hoitamisella kotona tai lasten hoitamisella varhaiskasvatuksessa tai vaikkapa perhepäivähoidossa olisi eroavaisuuksia. Joka muodolla voi kasvaa kelpo lapsia, ja siksi on tärkeää, että tämä valinnan mahdollisuus jatkossakin säilyy, mutta yhtä tärkeää on se, että pystymme tekemään niitä tarvittavia kustannussäästöjä, vaikka kieltämättä jonkun saavutetut etuisuudet silloin saattavat hieman murentua.

16.27 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kyllä minusta on aika uskomaan, että te, edustaja, päätitte puheenne siihen, että ihmisten saavutetut oikeudet saattavat murentua. Me puhumme, hei, näin pienistä lapsista.

Ja kun te väititte äsken pöntössä, että täällä on tehty vastakkainasettelua kodin ja perheen välillä, niin minusta on aika erikoinen juttu se, että Kela 19.11. omalla kannanotollaan toteaa — siis tämä on Kelan tekstiä, kun he ovat seuranneet eduskunnassa käytyä keskustelua, jota seuraavaksi luen: "Ei siis ihme, että 0—5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuspalveluiden käyttö on Suomessa Pohjoismaiden alhaisin. Vuonna 2013 Suomessa 1—2-vuotiaista lapsista päivähoitossa oli noin 40 prosenttia, muissa Pohjoismaissa noin 70—90 prosenttia. Toisin kuin Suomessa, muissa Pohjoismaissa lähes kaikki yli 3-vuotiaat osallistuvat varhaiskasvatukseen kodin ulkopuolella." Eli minä kyllä uskon, että meillä on paljon kansanedustajia, jotka ajavat tätä perinteistä Suomen linjaa, joka on erilainen kuin muualla maailmassa. Minä en sitä kyseenalaista. Mutta sen minä kyseenalaistan, (Puhemies koputtaa) että kun kaikilla lapsilla on oikeus olla joko kotona tai päivähoitossa, niin osalla ei enää olekaan mahdollisuutta olla päivähoitossa.

16.28 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puhuja puhui valinnanvapauden puolesta ja arvosteli oppositiota siitä, että me arvotamme eri hoitomuotoja toisiinsa nähden. Mutta tämä hallituksen esityshän tarkoittaa sitä, että hallitushan tässä on linjaamassa tiettyjen perheiden puolesta, mikä se sopiva hoitomuoto on. Se on seurausta tästä hallituksen esityksestä. Te olette nyt rajaamassa perheiden valinnanvapautta. Te olette tiettyjen perheiden kohdalla linjaamassa, mikä on sopiva hoitomuoto ja hoitoaika. Ei oppositio, vaan hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro edustaja Kalmarille, ja sen jälkeen on edustaja Guzeninan varsinainen puheenvuoro.

16.29 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkossakin kaikilla perheillä on mahdollisuus 20 tunnin subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen. Tätä rajasta on tehty jo ennenkin: silloin oli raja, että on oikeus 40 tunnin varhaiskasvatukseen. Kuten täällä kuulumme, kansainvälisissä tutkimuksissakin on todettu, että varhaiskasvatus on lapsen kehitykselle hyväksi, mutta vähemmälläkin pärjätään. Haluan kysyä teiltä, jotka olette toimineet varhaiskasvatuksen piirissä tai sillä sektorilla syvemmin: onko teidän mielestänne kaikki 40 tuntia, mitä siellä päivähoiton aikana tapahtuu, kasvatuksel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

lista, vai voisiko osaa, esimerkiksi tällaista lepoa, jos sitä sisältyy siihen päivään, suorittaa kotonakin?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämä synnytti nyt vielä muutaman vastauspuheenvuoron. Myönnän ne nyt vielä, eli edustajat Andersson, Jarva ja Guzenina, ja sen jälkeen menemme listaan.

16.30 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan nyt vielä keran: siis tämän esityksen myötä tietyillä perheillä on oikeus kokopäiväiseen hoitoon ja tietyillä perheillä vain puolipäiväiseen, sitä se käytännössä tarkoittaa. Ja kun edustaja Kalmarin tässä kyseli, mikä tämä tilanne on ollut joskus aikaisemmin, niin voin kertoa, mitä yksi asiantuntija sanoi ollessaan sivistysvaliokunnassa antamassa asiantuntijalausuntoa. Hän on toiminut varhaiskasvatuksessa kenttätasolla vuosikymmeniä, eli hän on ollut mukana myös ennen kuin me siirryimme tähän tasa-arvoiseen järjestelmään, mikä meillä nyt on käytössä. Hän sanoi, että se tarveharkinta, mitä silloinkin tehtiin, oli kauheaa, ei hän halua siinä hänen asemassaan työntekijänä olla se, joka määrittelee, mitkä perheet ovat ne, jotka saavat sen kokopäivähoidon ja mitkä eivät, ja olla se henkilö, joka joutuu sen perheen tilanteen arvioimaan. "Kauheaa" oli se sana, mitä hän käytti, ja hän toivoi, että me emme pala sellaiseen järjestelmään Suomessa uudestaan.

16.31 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Palaan tuohon edustaja Kiurun puheenvuoroon siitä, miksi aikoinaan kaatui tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden raja. Siihenhän liittyi nimenomaan kotihoidon tuen pakkokiintiöinti, joka olisi tullut mielettömän kalliiksi, koska silloin olisi päivähoitoon kysyntä kasvanut rajusti. Sen takiahan sitten siinä ohessa kaatui myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden raja.

Pakko vielä todeta tähän edellisen edustajan puheenvuoroon, että ihmeellistä pelottelua tämä. Nimenomaan lapsilla, niillä, joilla on se tarve, säilyy se oikeus. Emme kai me niille anna oikeutta erikseen, joilla ei sitä tarvetta ole. Eihän se ole julkisen palvelun tehtävä, että jos ei ole tarvetta, niin annetaan. Lapsilla ja perheillä, joilla on tarve, saavat sen jatkossakin. Sitten vielä työttömien osalta: jos he saavat töitä, niin nythän veloitetaan siihen, että pitää välittömästi tarjota se hoitopaikka. Tässä ei tulla kiusaamaan niitä, jotka työpaikan (Puhemies koputtaa) saavat työttömyyden jälkeen.

16.32 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli hyvä, että edustaja Jarva vielä tarkensi, minkä takia tämä lakiesitys viime kaudella kaatui. Se syy ei ole se, että se oli sidottu kotihoidon tukeen, vaikka näin oli, vaan se, että täällä subjektiivisen päivähoito-oikeuden puolella ei pystytty osoittamaan, että säästöt toteutuvat. Ja sen takia kaatui sitten myös kotihoidon tuen muutos. Tiedän tämän sen takia, että minähän sen jouduin vetämään pois. Minä en pystynyt osoittamaan eduskunnalle tässä keskustelussa, että olisi mahdollista toteuttaa tämän tyyppinen subjektiivisen päivähoito-oikeuden raja, josta tulisi säästöä. Nyt sama on ollut esillä, kun on käyty sekä valiokunnassa että jaoston puolella nämä asiantuntijakuulemiset läpi. Minä varoitan teitä, hyvät kansanedustajat, että jos tämä on budjettilaki, niin me arvioimme täällä säästöjä, ja jos me arvioimme jotain muuta, niin se on ideologista lainsäädäntöä, ja voi olla, että te ajatte sitäkin, mutta säästöä tästä ei tule, ja sen takia tämä kaatui viime hallituskaudella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Guzeninalle ja tämän keskustelun aloittaneelle elikkä edustaja Kalmarille. Edustaja Guzenina, normaalisti, kun edustajalla on seuraava varsinainen puheenvuoro, vastauspuheenvuoroa en myönnä. Tämän kerran nyt sen teen.

16.33 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kalmari myönsi, että tämä on säästölaki, niin kuin sieltä puolelta salia on myönnetty koko keskustelun aikana. Laki, jota kutsutaan säästölaiksi mutta joka ei tuo säästöjä, on tyhmä laki. Linaan asiantuntijalausuntoa: "Jos varhaiskasvatus-, päivähoito-oikeuden rajausta toteutetaan niin, että tarve laajempaan kuin 20 tunnin varhaiskasvatukseen perustuu lähinnä lapsen vanhempien ilmoitukseen, silloin tätä rajausta ei pitäisi edes tehdä. Jos taas lapsen päivähoito-, varhaiskasvatusoikeuden määrittely ja päättäminen tapahtuu kuntahallinnossa, lisää se merkittävästi hallinnollista työtä kunnissa eikä siksi tuota haetun suuruuksia kustannussäästöjä." Asiantuntijalausunto, ja mainitsen vielä nimenkin, mikä asiantuntija: OAJ.

16.34 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka ei tulisi aivan sen suuruuksia kustannussäästöjä, niin kukaan ei ole kiistänyt, etteikö kustannussäästöjä tule. Mutta todellisuudessa kun viime kaudella subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta ja kotihoidon tuen pakkokiintiöintiä poistettiin, niin kysehän oli nimenomaan siitä, että pakkokiintiöinti olisi tullut niin kalliiksi, koska se olisi kasvattanut rajusti päivähoiton kysyntää ja lisännyt työttömyysturvamenoja. Elikkä kyse oli nimenomaan siitä, että kotihoidon tuen pakkokiintiöinnistä ei olisi tullut niitä säästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään listaan. (Maria Guzenina: Arvoisa puhemies, puhun täältä paikaltani, niin säästän aikaa.) — Käy päinsä.

16.35 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että nämä ovat todella surullisia aikoja suomalaisille perheille ja suomalaisille lapsille, koska ollaan säästölakina viemässä eteenpäin lakia, joka itse asiassa rajoittaa tätä lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen. Tämä on todella iso kokonaisuus, josta meille yritetään nyt pakkosyöttää pakkopulana pieniä palasia.

Esimerkiksi tämä ryhmäkokoasia asetuksella: perustuslakivaliokunnassa todettiin, että tämä ei vetele, näin ei voi tehdä, te joudutte siihen puuttumaan.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoitus: Perustuslakivaliokunta totesi, että tätä asiaa on seurattava. Entä jos kunnat säästötoimenpiteenä rajoittavatkin sitä subjektiivista päivähoito-oikeutta niiltä lapsilta, joille se kuuluisi sosiaalisin perustein esimerkiksi? Kunnissa katsotaan, että tämä on säästötoimenpide, ja mepä tiukennamme ne kriteerit, niin että se lapsi, joka siitä hyötyisi, joka sitä tarvitsee, ei saakaan. Omaishoidon tuen kohdalla näin on käynyt jo: kaikki omaishoidon tukea tarvitsevat eivät ole sitä saaneet.

Ja maksupolitiikasta täällä ei vielä ole puhuttu lainkaan: Meillä Espoossa laskettiin, että jotta hallituksen kaavailema säästö toteutuisi, 280 euron korkeimman maksuluokan vanhemmat joutuisivat tästä eteenpäin maksamaan — tai kun tämä teidän haaveenne toteutuisi — 350 euroa kuukaudessa. Ja mitä tapahtuu nollamaksuluokalle? Siitäkään te ette ole linjanneet. Aiotteko te viedä pois nollamaksuluokan eli kaikkein köyhimmiltä perheiltä jälleen viedä jotain? Tähän ei ole tullut mitään vastauksia. Eikä muuten siihenkään hallitus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

puolueista kukaan ole vastannut, onko hyväksyttävää, että lapset ovat eriarvoisessa asemassa ympäri Suomea. Kukaan teistä ei ole vastannut tähän suoraan kysymykseen, jota täältä oppositiosta on (Puhemies koputtaa) useaan kertaan kysytty. Te vaikenette tämän (Puhemies koputtaa) asian. Onko tämä tällainen sasilainen ajattelutapa, (Puhemies koputtaa) että perustuslaki on joku häiriötekijä, jolla ei ole mitään väliä, että kumotaan koko perustuslaki, viedään ihmisiltä oikeudet pois?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaaha, ja 2 minuuttia on täynnä. Puhuja voi siirtyä pönttöön.

Arvoisat edustajat! Tästä asiasta tähän saakka käydyssä keskustelussa on käytetty 87 puheenvuoroa. Varsinaisia puheenvuoroja on 9 ja vastauspuheenvuoroja 79. Nyt teen tilaa varsinaisille puheenvuoroille jonkun aikaa, ja kun tulee terävän debatin paikka, en sitä kaihda. Nyt varsinaisia puheenvuoroja.

16.38 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Kuten toitte esille, täällä on käyty hyvin vilkasta ja tärkeätä keskustelua, mutta vielä pitää asiasta puhua, koska niin isoista asioista on kyse.

Sipilän hallitus ehdottaa muutettavaksi varhaiskasvatuslain pykälää, jossa säädetään lapsen subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Päätös tarkoittaa, että lapsen subjektiivinen oikeus kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen rajataan 20 tuntiin viikossa. Esitystä ei voi hyväksyä. Tässä on kyse jokaisen lapsen oikeudesta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Tärkeää on varsinkin meidän lainsäätäjien varmistaa, ettei lapsi ole vastuussa siitä, mikä on hänen huoltajansa elämäntilanne.

Kuten Kiuru edellä toi esille, Suomi on jo nyt OECD-maiden keskiarvon alapuolella lasten osallistumisessa päivähoitoon ja esikouluun. Monissa muissa maissa lasten osallistumista varhaiskasvatukseen pidetään erittäin tärkeänä lasten kehitykselle ja investointina maan osaamistasoon. Tähän asti myös Suomessa on kehitetty varhaiskasvatusta tähän suuntaan, että varhaiskasvatus nähdään nimenomaan lapsen oikeutena. Tätä perustelua tukee myös YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, jossa todetaan, että lapsella on oikeus syrjimättömyyteen ilman minkäänlaista lapsen, hänen vanhempansa tai muun laillisen huoltajan ominaisuuteen tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua. Lasta ei voi laittaa eriarvoiseen asemaan. Kuten täällä keskustelussa on tuotu esille, niin tämä ja myös esimerkiksi kuntien erilaiset päätökset asiaan liittyen tai esimerkiksi osa-aikaisten lasten asema eivät ole yhdenvertaisia Suomessa, jos tämä päätös toteutuu tällaisenaan.

Hallituksen päätös ei lähde lapsen edusta, koska varhaiskasvatusoikeuden sitominen ensisijaisesti vanhemman työmarkkina-asemaan on aikuislähtöinen ratkaisu. Tätä on syytä pohtia, koska hallitus on puhunut paljon nimenomaan valinnanvapaudesta, mutta juuri tällaisilla päätöksillä hallitus rajaa tiettyjen lasten valinnanvapautta ja mahdollisuutta jo ihan lapsuudesta asti. Ja kun nimenomaan hallitus rajaa näiden perheiden esimerkiksi hoitotapaa ja hoitoaikaa, kyse ei voi olla valinnanvapauden vahvistamisesta.

Hallituksen kärkihankkeisiin kuuluu myös lapsiperheiden peruspalveluiden vahvistaminen ja painopisteen siirtäminen ehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen on täysin ristiriidassa laissa määritettyjen varhaiskasvatuksen keskeisten tavoitteiden ja esitettyjen hallituksen tavoitteiden kanssa. Tässä esityksessä varhaiskasvatuksen rajauksessa ei ole otettu huomioon tarpeeksi muuttuvia elämäntilanteita ja työelämän joustoja. Asialta puuttuvat myös tarvittavat vaikutusarvioinnit, kuten on monta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

kertaa tuotu esille. Siinä ei ole otettu huomioon yksiselitteisiä asiantuntijalausuntoja, se ei lähde lasten edusta ja yhdenvertaisuudesta, ja kuten täällä on moneen kertaan tuotu esille, se on täysin ideologinen säästöpäätös.

Jokaisen lapsen laadukasta varhaiskasvatusta on puolustettava, koska se tukee lapsen yksilöllistä kehittymistä ja ehkäisee myös syrjäytymistä ja se on jokaisen lapsen oikeus. Sen ei tulisi määräytyä esimerkiksi sen mukaan, mikä on lapsen vanhempien elämäntilanne, vaan sen on lähdettävä lapsen oikeudesta. Valitettavasti tämä esitys lisää lasten keskinäistä eriarvoisuutta ja häviöinä ovat erityisesti heikommassa asemassa olevat lapset. Siksi kannatan edustaja Elorannan hylkäsesitystä.

16.43 Nasima Razmyar sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Kerron tässä lyhyen tarinan muutaman vuoden takaa: Tapasin silloin afganistanilaisen perheen, jolla oli pieni poika. Poika taisi olla silloin noin 3,5-vuotias. He olivat juuri tulleet, he eivät olleet kauan asuneet Suomessa, ja tämä poika ei sillä hetkellä tosiaankaan osannut puhua sanaakaan, siis hän ei osannut lainkaan ilmaista, eikä oikeastaan mitään ääniä tullut. (Anne Kalmari: Varmaan saa jatkossakin päivähoitoa!) Kesti hetken, ja hän pääsi päiväkotiin, ja noin puolen vuoden sisään — itse asiassa alle puolen vuoden sisään — poika puhui jo sujuvaa kieltä molemmilla kielillä. Tälle pojalle perheen taholta ehdittiin jo diagnosoida kaikenlaisia sairauksia, mutta kiitos suomalaisen päiväkotijärjestelmän, meidän ainutlaatuisen kasvatusjärjestelmän, osattiin puuttua ajoissa niihin kohtiin, mihin pitäisi puuttua juuri sillä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Tänään eletään hyvin ikävää ja itse asiassa, voisin sanoa, suomalaisessa historiassa yhtä surullisimmista päivistä, jolloin tehdään... Meillä on paljon huonoja päätöksiä valitettavasti tällä kaudella edessä, mutta tämä on niistä kenties huonoin. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ei ole millään tavalla perusteltua. Sillä ei saavuteta väitettyjä tuloksia, ja ylipäätään laskelmat ovat olleet epämääräisiä. Jopa edellinen hallitus, kuten tässä ilmeni, luopui vastaavasta esityksestä, kun hyödyt ovat olemattomat. Minun mielestäni on myös järkevää se, että luopuu järjettömistä ja huonoista päätöksistä. Samoin esimerkiksi Riihimäki, Hämeenlinna, Tampere ja Turku, vain muutaman mainitakseni, ovat valmiita säilyttämään subjektiivisen päivähoito-oikeuden hallituksen esityksestä huolimatta. Tämä vasta eriarvoistaa lapsia eri puolilla Suomea.

Sivistysvaliokunta on kuullut erittäin monta tahoa, kymmeniä asiantuntijoita, jotka vuorotellen ovat käyneet esittämässä huolensa hallituksen esityksistä. Koska meitä opposition edustajia täällä useimmiten ei haluta kuunnella, niin minä kerran vielä lausun näitä asiantuntijoiden lausuntoja:

Akava, joka ei kannata esitystä, pitää sitä jopa hallitusohjelman lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa koskevien kirjausten vastaisena. Samoin Akava kritisoi esitystä eriarvoistavaksi niin lasten kuin palveluiden tuottajien näkökulmasta — unohtamatta hallituksen lupausta lisätä naisten työllisyyttä ja työelämän tasa-arvoa, jotka tällä esityksellä pikemminkin vähenevät.

THL, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, huomauttaa, että subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ei ole lapsen edun mukaista. Samoin THL muistuttaa meitä siitä, että subjektiivinen varhaiskasvatus- ja päivähoito-oikeus on työn ja perheen yhteensovittamisen kulmakivi.

Lastentarhanopettajaliitto tuo esiin, että muutos johtaa lisääntyvään byrokratiaan sekä päiväkodinjohtajien, henkilöstön, eritoten lastentarhaopettajien, työmäärän lisääntymi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

seen, kun samalla esityksen taloudelliset vaikutukset lasketaan muun muassa henkilöstömenojen vähennyksellä. Eli tässä ne teidän säästönne kyllä ehkä mahdollisesti tulevat, kun henkilöstöä vähennetään. Oma kysymykseni on se, miten on hyväksyttävää lisätä ennen kaikkea byrokratiaa, kun muualla sitä kovasti halutaan vähentää.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ nostaa lausunnossaan meitä kaikkia huolestuttavan kysymyksen siitä, miten hyvin tämä esitys on edes valmisteltu. OAJ katsoo, että varhaiskasvatukseen kohdistuvista leikkauksista ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoituksesta ja päiväkotien lapsiryhmämitoitusten suurentamisesta ei ole tehty riittävää lapsivaikutusten arviointia eikä perheiden ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyvää arviointia.

Myös Helsingin kaupunki tuo lausunnossaan esiin ongelman vaikutusten arvioinnista. Esityksen taloudellisia vaikutuksia on hyvin vaikea arvioida tarkasti, koska kaikkia esityksen toteuttamiseen liittyviä tekijöitä ei ole tiedossa. Lisäksi esitys tulee lisäämään hallinnollisia kustannuksia merkittävästi ja vaatii investointeja varhaiskasvatukseen ja muiden viranomaisten käyttämiin tietojärjestelmiin tarvittavien tiedonsiirtojen mahdollistamiseksi. Ja tämä on viesti kunnalta, kun äsken oli puhetta kuntien valinnanvapaudesta.

Kuten todettu, tässä on vain muutama esimerkki siitä, miten asiantuntijat tähän suhtautuvat. Esityksestä on valitettavasti haittaa niin lapsille, tasa-arvolle kuin kilpailukyvyille. Varhaiskasvatuksen yhteys oppimistuloksiin ja pärjäämiseen myöhemmin on hyvin selkeä. Tämä mahdollisuus on tarjottava jokaiselle lapselle riippumatta taustasta, vanhempien varallisuudesta ja heidän työtilanteestaan. Lisäksi vaikutukset työelämään, sen tasa-arvoon, ovat merkittäviä. Arvoisa hallitus, arvoisat kansanedustajat, (Puhemies koputtaa) Suomella ei ole varaa luopua subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta.

16.48 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Subjektiivinen päivähoito-oikeus on yksi tärkeimmistä hyvinvointivaltion uudistuksista ja saavutuksista viime vuosikymmeniltä. Laadukas ja tasa-arvoinen varhaiskasvatus on olennainen osa monien lasten ja perheiden arkea, ja tähän asti on nähty, että perheet ovat oman arkensa parhaita asiantuntijoita arvioimaan päivähoiton ja varhaiskasvatuksen tarpeen juuri oman perheensä ja lapsensa tilanteen näkökulmasta.

Nyt hallitus on muuttamassa tämän keskeisen lähtökohdan ja siirtämässä arvioinnin hoidon ja varhaiskasvatuksen tarpeesta perheen ulkopuolelle rajaamalla subjektiivisen päivähoito-oikeuden 20 tuntiin osan perheistä kohdalla. Rajauksen piiriin ovat tulossa esimerkiksi ne perheet, joissa vanhemmat ovat työttömiä. Oikeus subjektiiviseen ja yhdenvertaiseen varhaiskasvatukseen puretaan, ja tulevaisuudessa määrittävänä tekijänä sille, kenellä on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, on vanhempien sosiaalinen status, siis esimerkiksi se, onko vanhempi työssä käyvä vai työtön.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta luovuttiin viime hallituskaudella, koska sillä tavoitellut säästöt todettiin pieniksi ja vastaavasti riskit taas suuriksi. Edustaja Kiuuru tästä käytti erinomaisen puheenvuoron täällä aikaisemmin. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on ollut tärkeä erityisesti heikompiosaisille perheille, sillä se on tasannut koulutukseen ja tulotasoon liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennaltaehkäissyt olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Ja juuri näiltä perheiltä ja lapsilta hallitus on ottamassa subjektiivisen päivähoito-oikeuden pois. Tämä ei kerta kaikkiaan ole oikein.

Varhaiskasvatus on mitä suurimmissa määrin ennalta ehkäisevää palvelua ja erittäin tärkeä tulevaisuusinvestointi. Edustaja Vanhanen korosti aiemmassa debattikeskustelussa, että tämä laki on ennen kaikkea säästölaki. No, säästölakina se on järjetön, kuten täällä sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

lissa on useaan kertaan osoitettu, varhaiskasvatukseen panostaminen kun on yksi kannattavimmista investoinneista, joita voimme yhteiskunnassa tehdä. OECD:n laskelmien mukaan varhaiskasvatukseen sijoitettu 1 euro tuottaa 7 euron hyödyn yhteiskunnalle. Vastavasti varhaiskasvatuksesta säästäminen maksaa yhteiskunnalle moninkertaisesti tulevaisuudessa. Tämäkin on täällä moneen kertaan todettu, mutta valitettavasti hallituspuolueiden edustajien korvat eivät ole olleet avoinna.

Muun muassa tämän vuoksi useat kunnat, oma kotikuntani Tampere mukaan luettuna, ovat päättäneet, etteivät aio rajoittaa subjektiivista päivähoito-oikeutta tai kasvattaa ryhmäkokoja. Tampereella ryhmäkokojen kasvattamista vastustivat lähes kaikki valtuustoryhmät, myös hallituspuolueiden valtuutetut, ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta kaatui sekin hallituspuolueiden edustajien vaa'ankieliasemassa olleisiin ääniin, koska ei siis nähty, että tämä säästö on järkevä. Nähtiin, että se tulee maksamaan tulevaisuudessa huomattavasti enemmän.

Hallituspuolueiden edustajat ovat perustelleet esitystään myös sillä, että nyt kunnille annetaan itsehallinnon nojalla lisää mahdollisuuksia päättää omista palveluistaan. Kuitenkin hallitus on ottamassa kunnilta pois rahat, joilla varhaiskasvatusta pitäisi järjestää. Ei tämä ole itsehallinnon lisäämistä vaan vyön kiristämistä, joka johtaa kuntien ja kunnissa asuvien ihmisten eriarvoistumiseen, kuten jo tehdyistä valtuustojen päätöksistä olemme nähneet.

Hallituksen päätös romuttaa suuri hyvinvointivaltion saavutus, subjektiivinen päivähoito-oikeus, tulee hankaloittamaan päiväkotien, perheiden ja lasten arkea hyvin konkreettisesti tasolla kasvattamalla ryhmäkokoja ja tekemällä päiväkotien arjesta sirpaleista. Päätöksestä leikata varhaiskasvatuksesta on hyvin hankalaa tai jopa mahdotonta löytää mitään positiivista. Se lisää lasten eriarvoisuutta, hankaloittaa perheiden arkea, kuormittaa päivähoitoon työntekijöitä ja tätä kautta myös lapsia, lisää byrokratiaa ja tulee pitkällä aikavälillä taloudellisesti kalliimmaksi kuin nämä säästöt nyt mahdollistavat. Ja näiden lisäksi se heikentää myös naisten työmarkkina-asemaa ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Edustaja Razmyar käytti juuri ennen omaa puheenvuoroani painavan puheenvuoron sivistysvaliokunnan asiantuntijoiden yksituumaisesta tyrmäyksestä hallituksen varhaiskasvatuspolitiikkaa ja tätä lakia kohtaan. On käsittämätöntä, ettei hallituspuolueiden edustajille asiantuntijoiden kuuleminen näytä olevan juuri minkään arvoinen asia, ja täällä salissa on tänäänkin kuultu jopa pilkallisia puheenvuoroja hallituspuolueiden edustajilta asiantuntijakuulemisia kohtaan.

Tämä on erittäin surullinen päivä meidän lastemme, meidän perheidemme kannalta, mutta kyllä tämä myös osoittaa jollakin tavalla ongelmia tässä prosessissa, jos todella asiantuntijakuulemisilla, asiantuntijalausunnoilla ei näyttäisi olevan minkäänlaista arvoa, kun me täällä säädämme näin merkittävästä asiasta ja laista.

16.54 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraateille tässä lakimuutoksessa rajata päivähoito-oikeutta osittain on tärkeintä se, että varhaiskasvatuksen laatu pystytään myöskin jatkossa varmistamaan. Meille on myöskin tärkeää se, että tässä todellakin tuodaan esille, niin laissa kuin myöskin valiokunnan mietinnössä, korostaen se, että varhaiskasvatus on kuitenkin aina järjestettävä nykyisen laajuisena, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia tai se on muutoin lapsen edun mukaista. Uskon, että tätä kohtaa varmasti tullaan huolellisesti harkitsemaan. Näin haluan uskoa, koska meillä on kuitenkin Suomessa erittäin hyvät varhaiskasvatuksen ammattilaiset

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

arvioimassa näitä tilanteita. Täällä on tuotu monissa puheenvuoroissa esille esimerkiksi maahanmuuttajalasten tilanne: todellakin usein on tilanne se, että kun ollaan tultu Suomeen, niin molemmat vanhemmat ovat kotona työttöminä. Mutta varmastikin heidän elämäntilannettaan koskee juuri tämä poikkeus. Eli heidän etunsa kannalta on tärkeää, että he saavat varhaiskasvatusta täyden määrän ja että heillä on myöskin mahdollisuus saada kielten opetusta siinä samalla ja päästä mukaan siihen lapsiryhmään.

Me näemme tämän tilanteen myös niin, että kun tätä varhaiskasvatuksen laatua arvioidaan, niin tulee huomioida se, mitä mietinnössä, lausunnossa 2 on otettu esille, eli myöskin näitä henkilöstömitoituksia on tulevaisuudessa pohdittava, koska varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat pelänneet niitä tilanteita, että lapsiryhmät saattavat pahimmillaan kasvaa sellaisiksi, että kolmella hoitajalla todellakin saattaa olla 39 lasta. Siinä mielessä tämä varhaiskasvatuksen laatu ei varmastikaan näin suuressa ryhmässä pysty enää toteutumaan. Pitkemminkin se on sitten sitä, että katsotaan, että kenellekään ei satu mitään ja pystytään jollakin tavalla se päivä viemään läpi. Tietysti kunnilla on nyt suuri vastuu sitten siinä, millä tavalla he tähän tilanteeseen tarttuvat.

Täällä on puhuttu paljon siitä, onko tämä nyt säästölaki. Ehkä tässä kohtaa voisi sanoa, että vähän hämmäntäviä ovat nämä valiokunnan mietinnössäkkin esille nostetut luvut, kun on arvioitu, että säästöpotentiaali voisi olla noin 62 miljoonaa, josta osa sitten jakautuu sinne kunnille ja osa valtionosuuksiin, ja Suomen Kuntaliitto nostaa näissä arvioissa esille tämän, että säästöpotentiaali olisi 36,7 miljoonaa eli lähestulkoon vain puolet siitä summasta, mitä hallituksen esityksen taustalla olevat numerot ovat. Siinä mielessä kyllä ymmärrän myöskin sitä kritiikkiä, mitä täällä on nostettu tätä säästölakikohtaa vastaan nimenomaisesti: ovatko tässä saavutettavissa kaikki ne säästöt, joita tällä kuvitellaan saavutettavan.

Tuossa myöskin varhaiskasvatuksen ammattilaisia kuunnellessani heräsi huoli siitä, millä tavalla kunnissa pystytään sitten ennakoimaan se, mikä määrä lapsia on esimerkiksi osapäivätyötä tekevien vanhempien työvuorojen takia seuraavalla viikolla tuolla päivähoitoryhmissä. Kysyin sitä, kuinka paljon aikaisemmin on ilmoitettava viimeistään, että lapsi on tulossa hoitoon, ja minulle kerrottiin, että viikkoa aikaisemmin on tällainen yleinen sääntö, jota pyritään noudattamaan. Kyllä voi olla aika vaikea niitä työvuorolistoja hyvin nopeasti muutella niin siellä päivähoidon puolella kuin sitten silloin, jos esimerkiksi vaikkapa kaupassa osa-aikatyötä tekevä henkilö saakin yllättäviä työvuorotarjouksia tai jos vaikkapa esimerkiksi terveydenhuollon puolella työskenteleville tulee vuoronvaihtoja ynnä muuta. Juuri nämä erilaiset työvuorolistojen vaihtamiset ja muut tai nämä säästöpotentiaalit, mitä on laskettu tämän lainsäädännön varaan, todennäköisesti saattavat hyvinkin mureta sitten siinä käytännön elämässä.

Meille kristillisdemokraateille tosiaankin on tärkeää se, että tähän laatuun pystyttäisiin kiinnittämään huomiota. Siinä mielessä nämä valiokunnan esille nostamat molemmat lausumat ovat kyllä erittäin hyviä ja kannatettavia ja mielestämme osuvat tähän asian ytimeen. Lapsen hoitopaikan säilyminen turvataan, vaikka hoitotarve muuttuu, ja perheen erilaiset tarpeet ja elämäntilanteet huomioidaan. Se, että perheellä todellakin säilyy se valinnanmahdollisuus, toteutuuko lapsenhoito päivittäin, osapäiväisesti vai osaviikkoisesti, on myöskin äärimmäisen tärkeää. Siinä mielessä voisi sanoa, että pienellä miinuksella tätä asiaa voimme kannattaa. Toivomme vain, että nämä lausumat tulee hyvin huomioitua, ja siinä mielessä varhaiskasvatuksen laatu edellä (Puhemies koputtaa) tässä tilanteessa on mentävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

16.59 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksessa lienee edessä yhtä ravisuttava muutos kuin minkä peruskoulu koki 70-luvulla, eikä kyse ole ainoastaan toiminnallisista tai rahoitukseen liittyvistä muutoksista. Tämä kyseinen hallituksen esitys kuitenkin kieltämättä perustuu julkisen talouden heikkoon tilaan. Esitys antaa kunnille mahdollisuuden karsia kustannuksia varhaiskasvatuksesta mutta ei tätä edellytä. Säästön realisoitumisesta päättävät siis kunnat, ja on aivan totta, että jo nyt on nähty, ettei koko tämä säästöpotentiaali tule toteutumaan.

Varhaiskasvatuslain valmistelussa on kuultu laajasti asiantuntijaverkostoa, ja he ovat ymmärrettävästi ilmaisseet huolensa uudistuksen vaikutuksista. Juuri siksi ehdotin valio-kunnassa lausumaa, jossa edellytetään eri uudistusten aiheuttamien lapsiin, perheisiin ja myös tasa-arvoon kohdistuvien vaikutusten kokonaisarviointia ja sitä, että tämä kokonais-arvio huomioidaan varhaiskasvatuslain uudistuksessa. Tämä lausuma hyväksyttiin valio-kunnassa.

Jotta kunnat voisivat onnistua tiukassa taloustilanteessa uuden varhaiskasvatuslain käytännön toteuttamisessa, tulee palvelutarpeen arvioinnin ja asiantuntevan palveluohjauksen merkitystä korostaa. Uudistuksen toteuttamisessa kuntien edellytetään huomioivan lapsen etu sekä lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden huoltajien esittämät tarpeet ja toiveet. Tarvittaessa jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen myös kokoaikaisena. Uudistuksen käytännön toimeenpanosta on julkisessa keskustelussa kannettu suurta huolta. Perheen valintojen ennustettavuus on nähty haastavaksi. Myös uudistuksen päiväkodeissa aiheuttama mahdollinen lisätyö esimerkiksi työvuoroja tai toiminnan sisältöjä suunniteltaessa ja seurattaessa on huolestuttanut.

Arvoisa puhemies! Nämä haasteet saivat minut selvittämään, mitä nämä rakenteelliset muutokset voisivat varhaiskasvatuksessa tarkoittaa ja minkälaisia ratkaisuja uudistuksen herättämiin huoliin voitaisiin tarjota. Onneksi sellaisiakin löytyy.

Muutamia kuntia lähti kokeilemaan jo pari vuotta sitten digitalisaation mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Esimerkiksi Jyväskylässä, Oulussa, Kaarinassa ja Liperissä päivähoitoon saapuvat lapset on varustettu kellokortilla, jota vilautetaan lukijalaitteena toimivalle älykännykälle tullessa ja lähtiessä. Hoitotuntien lisäksi mobiilisovellus taltioi sähköiseen muotoon esimerkiksi hoitosopimukset, vanhempien yhteystiedot, kuvausluvut, allergiat sekä tiedon siitä, kuka lapsen saa päiväkodista hakea.

Useita kuntia on alkanut jopa kiinnostaa päivähoitomaksun uudistaminen todellisia hoitotunteja vastaavaksi. Mutta jo ilman tuntiperusteista laskutusta kunnat ovat saaneet sähköisestä kirjauksesta monia positiivisia vaikutuksia. Suunnitelmallisuus on helpottunut. Henkilökunnan työaika on vapautunut varsinaiseen kasvatustyöhön. Lasten hoitopäivät ovat lyhentyneet kuin itsestään, ja myös selvää säästöä on syntynyt.

Olen kartoittanut päiväkotien kokemuksia sähköisestä kirjauksesta, ja ne ovat yksinomaan positiivisia. Päiväkohtainen kirjaaminen mahdollistaa rutiinitöiden tehokkaamman toimittamisen. Kertatallentaminen ja tietojen reaaliaikaisuus nopeuttavat päivittäisten työtehtävien suorittamista. Palvelu tehostuu, laatu ja turvallisuus paranevat, ja palvelun käyttäjien tarpeisiin pystytään paremmin vastaamaan. Kaikkien hyvinvointi lisääntyy, ja samalla syntyy myös säästöjä. Sähköinen läsnäolojen kirjaaminen on sellainen digitaalinen ratkaisu, joka tulisi nyt saada kokeiluista monistettavaksi ja laajasti käyttöön.

Hallitusohjelman mukaisesti kokeilukulttuuri on yksi toimintatapojen uudistamisen kulmakivistä. Kokeilukulttuuri syntyy halusta ja rohkeudesta kokeilla ja valita erilaisia ja uusia lähestymistapoja. Nyt lähtökohtana on uudistaa toimintaa voimakkaammin ja syste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

maattisemmin kokeilujen tuoman tiedon ja näkemyksen perusteella. Juuri edellä mainittujen sähköisten kirjausten kaltaisia kokeiluja ja ideoita tulisi nyt tukea. Alkuun tarvitaan kunnilta pieni rahallinen satsaus mutta ennen kaikkea henkilökunnalta innostusta oppia uusi asia arkeen. Varhaiskasvatuslain uudistuessa ja digitalisaation koskettaessa koko ihmisen elämänkaarta tässä olisi helppo arjen uusi käytäntö valtakunnallisesti toteutettavaksi. Sähköisen kirjauksen kaltaisten uusien toimintatapojen kautta kunnilla on hyvä mahdollisuus onnistua varhaiskasvatuksen uudistamisessa.

17.05 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Todella hyvä, että tästä asiasta keskustellaan perusteellisesti, sillä täällä puhutaan tänään hyvin periaatteellisesta asiasta. Varhaiskasvatus on todettu monissa tutkimuksissa tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseksi. Varhaiskasvatus on aina ensisijaisesti lapsen oikeus ja vasta toissijaisesti vanhempien työssäkäynnin mahdollistaja.

Päivähoito-oikeuden rajaaminen jättää kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta hyötyviä ja sitä tarvitsevia lapsia sen ulkopuolelle, sillä monelle perheelle on psyykkisesti kohtuutonta selittää, että tarvitsisi kokopäiväistä hoitoa tietystä syystä. Tämä myös stigmatizoi vanhempia ja perheitä, koska se edellyttää, että vanhemman ja perheen on erikseen osoitettava olevansa erityisen tuen tarpeessa. Toivon, että kunnissa on nyt niin paljon asiantuntijuutta ja osaamista, ettei siellä ryhdytä kyselemään asian perään. Jos perhe tuo lapsen kokopäivähoitoon, niin silloin perhe tarvitsee sitä. Jos ollaan liian jäykkä tässä asiassa, niin lasta ei tuoda päivähoitoon, ja se voi tuoda paineita esimerkiksi lastensuojeluun.

Yksi ongelma on myös se, että jos vanhemmat valitsevat vapaasti osapäiväisen ja osaviikkoisen hoidon välillä, niin lapsiryhmät muodostuvat vaihteleviksi lasten tullessa ja lähtiessä eri aikaan. Tämä kasvattaa arjen sosiaalisten suhteiden lukumäärää, ja tämä taas kuormittaa lasten vasta kehittymässä olevaa yhteisöllisyyden hallintaa. Koko ajan muuttuvat ryhmät vaikeuttavat järkevän ryhmätoiminnan järjestämistä. Kun tähän sekamelskaan lisätään vielä hallituksen päätös suurentaa ryhmäkokoja, niin varhaiskasvatuksen lapsilähtöinen toteuttaminen tulee melko mahdottomaksi. Pahimmillaan tilanne päiväkodeissa voi olla sellainen, että aamulla katsotaan, mihin ryhmään lapsi tänään mahtuu. Jatkossa ryhmässä voi olla jopa 39 lasta, ja jokainen meistä ymmärtää, ettei näin suuri ryhmä voi olla lapsen etu.

Erityisen huolissani olen erilaisista oppijoista, aistiyliherkkyyttä potevista ja niin sanotuista nepsy-lapsista eli neuropsykiatrisia oireita potevista lapsista, joita yhteensä arvelee olevan noin 25 prosenttia kaikista lapsista. Erityisesti he tarvitsevat laadukasta varhaiskasvatusta, mutta heille ryhmien koon kasvattaminen, hälinän lisääntyminen, ryhmän jatkuva muuttuminen ja rauhoittavan sylin väheneminen aiheuttavat erityisen paljon pahaa oloa ja levottomuutta. Pahoin pelkään tämän näkyvän muutaman vuoden kuluttua koulu- maailmassa.

Kansainvälisten tutkimusten mukaan lapsiin investoiminen on julkiselle taloudelle ja yhteiskunnalle erittäin tuottava toimenpide. Yksi varhaiskasvatukseen sijoitettu euro tuottaa yhteiskunnalle tulevaisuudessa 7 euroa, se on mainittu täällä jo useampaan kertaan.

YK:n lapsen oikeuksien komitea kehotti vuonna 2011 Suomea valmistelemaan uuden varhaiskasvatusta koskevan lain, jossa vahvistetaan lapsen oikeuksien näkökulmaa niin, että varhaiskasvatuksen kattavuutta ja laatua parannetaan muun muassa lisäämällä henkilökunnan määrää, rajoittamalla päiväkotien ryhmäkokoja ja turvaamalla hoitosuhteen jat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

kuvuus entistä paremmin. Hallituksen suunnittelemat muutokset ovat ristiriidassa näiden suositusten kanssa. Olemme menossa lasten oikeuksien toteuttamisessa taaksepäin.

Yhteenvetona voikin todeta, että tämä luvattoman huonosti valmisteltu lakiesitys, jossa asiantuntijoita ei ole haluttu kuulla, aiheuttaa vakavia ongelmia suomalaiseen varhaiskasvatusjärjestelmään. Se heikentää varhaiskasvatuksen laatua, asettaa lapset eriarvoiseen asemaan ja lisää byrokratiaa sekä tarpeetonta viranomaisharkintaa. Monissa kunnissa on tiedostettu nämä ongelmat ja päätetty olla rajoittamatta subjektiivista päivähoito-oikeutta ja olla kasvattamatta ryhmäkokoja. Arvostan suuresti niitä kuntapäättäjiä, joilla oli kyky asettaa lapsen etu ensimmäiselle sijalle.

Sipilän hallitusohjelmassa luvataan ottaa käyttöön päätösten lapsi- ja perhevaikutusten arviointi. Tällaisen arvioinnin tavoitteena on selvittää, miten tehtävä päätös vaikuttaa lapsiin. Nyt tehdyssä päätöksessä ei kuitenkaan ole tehty minkäänlaista vaikutusarviointia.

Lopuksi, arvoisa puhemies, edustaja Sirénin mainitsema tuntiperusteinen laskutus päivähoitossa olisi paljon parempi tapa ollut tehdä näitä tarvittavia — jos hallitus on sitä mieltä, että ne ovat tarvittavia — säästöjä. Itse tiedän esimerkiksi Liperistä sen, että siellä on saatu erittäin hyvät toimintamallit käyntiin ja myöskin säästöä on syntynyt. — Kiitos.

17.10 Timo Heinonen kok: Arvostettu herra puhemies! Hyvä edustajakollegat! Suomalainen päivähoito, varhaiskasvatus ansaitsee monessa mielessä kiitosta. Meillä on aivan huippuluokkaa oleva varhaiskasvatus, ja on tärkeää, että sitä myös kehitetään tulevaisuudessa, ja pidän myönteisenä sitä, että varhaiskasvatustalake on uudistettu. Vaikka se työ on ollut aika-ajoin hieman takkuista, siinä ollaan kuitenkin edetty ja ollaan etenemässä myös nyt tuon varhaiskasvatustalain uudistuksen kakkosvaiheen kanssa.

Arvokasta on, että jokaisella lapsella säilyy tulevaisuudessa oikeus varhaiskasvatukseen. Subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen on lapsen oikeus saada tasavertaisesti laadukasta varhaiskasvatusta, ja tämä toteutuu siis jatkossakin. On myös lasten oikeus saada laajempaa päivähoitoa, ja sekin oikeus säilyy silloin, kun lapsen etu sitä vaatii. Ei siis perheen etu vaan lapsen etu.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta on tehnyt perusteellista työtä, ja hieman hämmästellän olen tässä kuunnellut tätä keskustelua aika-ajoin: onko osan mielestä kyse lapsen oikeudesta vai vanhempien oikeudesta? Se herää varsinkin siinä vaiheessa, kun katsoo esimerkiksi sitä, että varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten osuus väestön 1—6-vuotiaista on viimeisten kymmenen vuoden aikana vaihdellut 59 ja 63 prosentin välillä, eli kaikki lapset eivät ole olleet mukana. Voi hyvin kysyä silloin, onko tässä toteutunut sitten se yhdenvertaisuus lasten välillä, kun osa ei ole päässyt sinne varhaiskasvatukseen.

Minun mielestäni on ihan oikein, että siitä ei tehdä pakollista kaikille lapsille vaan annetaan aidosti myös perheille mahdollisuus tehdä valintoja sellaisissa tilanteissa, kun esimerkiksi toinen vanhemmista on kotona. Ainakin itse myös entisenä opettajana muistan ne hetket, kuinka lapset odottivat yhteisiä lomia, sitä, että he pääsivät päiväkodista pois, pääsivät olemaan oman isän tai äidin kanssa lomalla. Ja nyt nuorena isänä olen saanut itse kokea, kuinka omat pienet lapset odottavat niitä hetkiä, että saavat olla sieltä päiväkodista pois ja olla isän kanssa päivän silloin jos toisen tällöin. Ne ovat arvokkaita hetkiä myös lasten kehittymisen kannalta.

Kuntaliitto on arvioinut, että tämä tuo säästöä noin 36,7 miljoonaa. Sitä on vähätelty täällä, mutta näin Kuntaliitto toteaa. Myös tässä on aika paljon todettu, muun muassa edellisenkin puheenvuoron pitäjä, että asiantuntijalausunnot on sivuutettu. Kuitenkin täällä to-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

detaan, että "päiväkodeissa 20 tuntia varhaiskasvatusta viikossa on saadun asiantuntijalausannon mukaan hyvin toteutettuna riittävä määrä varhaiskasvatuslain tavoitteiden saavuttamiseksi". Ruotsissa on 15 tuntia. En tiedä, mistä sitten se 40 tuntia tulee. Miksi oppositio ei vaadi 80 tuntia tai 60 tuntia? Se on aina joku luku, joka on sitten valittu, mutta 20 tuntia on asiantuntijoiden, joita täällä on peräänkuulutettu, lausuntojen mukaan riittävä.

Mutta huolta pitää kantaa siitä, että meillä eivät kaikki lapset osallistu varhaiskasvatukseen. Itse kannatan vapaaehtoisuutta mutta siten, että se olisi mahdollisimman matalan kynnyksen päässä, ja sen takia toivon, että kunnat avaavat erilaisia varhaiskasvatuksen malleja. Avoin päivähoito on hyvä malli siinä. Tämä tuntiperusteinen laskutus on yksi keino saada perheet käyttämään entistä rohkeammin hoitoa. Me käytimme esimerkiksi oman perheen kanssa silloin, kun toinen lapsi oli kotona, puolipäivähoitoa, mikä oli erinomainen sille toiselle lapselle. Hän sai sitä aktiivista toimintaa siellä päiväkodissa, ja hänellä oli ammattilaiset kasvattamassa sen puolipäivähoidon osalta.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: oma toiveeni olisi, että joskus pääsisimme Suomessa siihen malliin, että tämä 20 tuntia, se aktiivisen varhaiskasvatuksen aika, voisi olla kaikille lapsille maksuton ja maksut kerättäisiin sen ulkopuolella olevilta ajoilta (Puhemies koputtaa) eli siitä niin sanotusta päivähoito-osuudesta. — Nyt täyttyi viisi minuuttia, (Puhemies koputtaa) ja, puhemies, lopetan siihen.

17.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroa, koska halusin kommentoida tätä edustaja Heinosen puhetta, kun hän siellä puhui pakollisuudesta. Minun tietääkseni kukaan ei ole esittänyt sitä, että varhaiskasvatus olisi pakollista. En ole sellaista puheenvuoroa kertaakaan tässä salissa kuullut. Tässähän kannetaan nyt huolta siitä, että perheiden valinnanvapautta ollaan rajoittamassa — siitä tässä on kyse — aiheuttaen tietyille perheille sitten aika merkittäviäkin käytännöllisiä ongelmia, mitä tulee perheiden arjen pyörittämiseen, ja myöskin rajoittaen perheiden vapautta itse valita, miten haluavat lasten kasvatuksen hoitaa ja järjestää.

Sitten edustaja Heinonen kommentoi tätä sivistysvaliokunnan mietintöä liittyen tähän osa-aikaiseen hoitoon, että se hyvin toteutettuna voi täyttää näitä kasvatuksellisia tavoitteita. Yksi keskeinen ongelma Suomessa tällä hetkellä on kuitenkin se, että meillä ei ole mitään tämmöistä vakiinnutettua osa-aikaista hoitojärjestelmää, eli niitä käytäntöjä pitää nyt luoda kokonaan uusiksi, minkä lisäksi merkittävä osa asiantuntijoista on kommentoinut sitä, että se ei tule olemaan helppoa eikä mahdollista, jos tätä hoitoa toteutetaan osaviikkosena.

17.16 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kertaan vielä sen saman, mitä tässä salissa on kertaalleen jo kerrattu. Kun mennään näihin OECD-maihin, 75 prosenttia 3-vuotiaista käy varhaiskasvatuksessa, EU-maissa 88 prosenttia, Suomessa 3-vuotiaista 68 prosenttia ja 4-vuotiaista 75 prosenttia. Tämä on alhaisempi kuin muissa EU-maissa, ja se tarkoittaa sitä, että tällä hetkellä meillä on se valinnanvapaus olemassa. Perheet, kuten teilläkin, päättävät, miten ne parhaiten toimivat ja mikä perheille parhaiten sopii. Mutta tässä, kuten niin monesti on todettu ja kuten edustaja Andersson tässä varmaan moneen kertaan on todennut tämän saman, nythän me rajaamme tämän valinnanvapauden perheiltä, lisäämme byrokratiaa. Ja kenties ne säästöt tulevat sillä, että vähennetään lastentarhanopettajien määrää. En usko, että sillä parannetaan millään lailla meidän varhaiskasvatuksen laatua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen : Edustaja Räsänen, viimeinen vastauspuheenvuoro ennen keskustelun aloittanutta Heinosta.

17.17 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeutta varhaiskasvatukseenhan ei olla nimenomaisesti tällä esityksellä poistamassa, vaan se edelleen jatkuu. Mutta jos ajatellaan sitten tätä kokopäiväistä päivähoitoa, varhaiskasvatusta, niin sitä ei ole alun perin rakennettu kokopäiväiseksi Suomessa nimenomaan sen varhaiskasvatuksen tarpeesta käsin vaan työssäkäynnin tarpeista käsin, vanhempien työpäivän näkökulmasta käsin. Ja tässä mielestäni hyvä vertailukohta on ajatella kouluja ja alakoululaisia, joilla on 19 tuntia viikossa kasvatusta. Sitten heillä voi olla iltapäivähoitoa, mutta se riippuu nimenomaan vanhempien työelämän tarpeista. Jos vanhemmat ovat kotona, niin eivät he silloin sinne iltapäivähoitoon lasta vie, vaan nimenomaan vain niissä tilanteissa sitten ovat ikään kuin kokopäiväisesti pienetkin koululaiset poissa, jos vanhemmat työelämän vuoksi sitä tarvitsevat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ehdottomasti viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Kontula, ja sitten edustaja Heinonen.

17.18 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin vain lyhyesti, että kunnallinen päivähoitojärjestelmähän on lähtenyt ensisijaisesti lastensuojelullisista ja sosiaalisista lähtökohdista, ei tästä päivähoiton hoitofunktiosta eikä myöskään varhaiskasvatusfunktiosta. Ne ovat molemmat myöhempää perua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Heinonen.

17.19 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kyllä arvostan erittäin korkealle myös suomalaiset äidit ja isät ja heidän tekemänsä kasvatustyön. Pidän sitä arvokkaana. En pidä siitä lähestymistavasta, että lähin omainen olisi viranomainen, vaan kyllä siinä tilanteessa, kun kotona on äiti tai isä ja kaikki on niin sanotusti kunnossa, lapselle hyvä paikka on oma kotikin. Tämä varhaiskasvatusoikeushan tässä säilyy jokaisella lapsella, ja se on tärkeä arvo. Mutta kokopäiväinen hoito silloin, kun toinen vanhemmista on kotona, on hieman sama kuin se, ettemme tarjoa tällä hetkellä kaikille lapsille yöhoitoakaan, jos heillä eivät vanhemmat ole yötyössä. Eli siinä on tämä sama logiikka, että tarjotaan niitä palveluita, mitä perheet tarvitsevat, ja luotetaan edes vähän suomalaiseen äitiin ja isään. Minä luotan heihin paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen : Varsinainen puheenvuoro, edustaja Kiljunen.

17.20 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelman mukaan varhaiskasvatusta tulee kehittää tukemaan lapsen hyvinvointia. Kuitenkin hallituksen esitys, jossa rajataan varhaiskasvatus osalta lapsista säästöjen takia, vaikuttaa täysin toiseen suuntaan eliikkä päinvastaisesti ja on hyvin lyhytnäköistä politiikkaa.

Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajausta sekä ryhmäkokojen kasvattaminen tulevat lisäämään eriarvoisuutta, heikentämään palveluiden laatua. Yli 90 prosenttia asiantuntijois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ta piti esitystä huonona, ja on todella hämmästyttävää, että tästä huolimatta kokoomus, keskusta ja perussuomalaiset eivät halua kuunnella asiantuntijoita vaan toteuttavat aivan toisensuuntaista lapsiperhepolitiikkaa. Hallituspuolueet hakevat säästöjä, jotka tulevat tulevaisuudessa todella kalliiksi niin yksittäiselle lapselle kuin myös koko yhteiskunnalle.

Näillä muutoksilla käytännössä romutetaan tasa-arvoinen varhaiskasvatus, joka on ollut yksi pohjoismaisen hyvinvointivaltion peruspilareita. Tutkimuksista tiedämme, että laadukas varhaiskasvatus tukee lapsen kehitystä ja oppimista ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatus auttaa lasta muodostamaan vertaissuhteita ja kehittämään sosiaalisia taitoja. Maahanmuuttajataustaisten lasten kotoutumiseen ja kielitaidon oppimiseen sillä on erityisen suuri vaikutus. Hallitus esittää nyt, että lapsen oikeuden varhaiskasvatukseen tulee riippua hänen vanhempiensa elämäntilanteesta. Päivähoitoon kohdistettavat säästöt sulkevat päivähoiton ulkopuolelle juuri niitä lapsia, jotka kaikkein eniten tarvitsevat laadukasta varhaiskasvatusta.

Hallituksen lakimuutokset mahdollistavat tulevaisuudessa osa-aikaisille lapsille jopa 39 lapsen opetusryhmät. Samanikäiset lapset voivat olla erikokoisissa ryhmissä riippuen siitä, onko lapsi kokopäiväryhmässä vai osa-aikaryhmässä. Suuressa ryhmässä hoitajat ovat entistä kuormittuneempia ja heillä jää vähemmän aikaa kullekin lapselle. Tämä tulee vaikuttamaan myös lapsen ja aikuisen välisiin vuorovaikutustilanteisiin, turvallisiin ja hyviin ihmissuhteisiin. Tämän lisäksi lapsen näkökulmasta vuorovaikutussuhteiden määrä kasvaa, ja lapsiryhmät tulevat olemaan jatkuvassa muutoksen tilassa. Tämä vähentää mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen ja huomioimiseen. Tämä tulee vaikuttamaan myös lasten keskinäisen sosiaalisen vuorovaikutuksen kehitykseen ja sitä kautta vaikuttaa lapsen omaan sosiaaliseen ymmärrykseen ja kehitykseen.

Hallituksen lukuisilla säästölaeilla tulee väistämättä olemaan se vaikutus, että lapsiperheiden köyhyys lisääntyy. On selvää, että varhaiskasvatuksen säästöt syventävät tätä ongelmaa. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen hankaloittaa merkittävästi pätkätöissä olevien vanhempien osallistumista työmarkkinoille. Tämän vaikutus kohdistuu erityisesti nuoriin äiteihin. Jos työttömän vanhemman lapsi on siirretty osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen, on hänen vanhempansa vaikeampi paitsi etsiä töitä myös ottaa tarjottua työtä vastaan.

Esityksen mukaan varhaiskasvatus voi jatkua kokopäiväisenä, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia. Tämä kirjaus on kuitenkin veteen piirretty viiva, jota tullaan takuulla noudattamaan eri kunnissa hyvin eri tavalla. Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan palvelutarpeen arviointimenettely ei missään olosuhteissa saa johtaa perheen leimautumiseen, mutta kuka sen takaa, että näin ei tulisi käymään? Todennäköisesti huoltajien kesken tuleekin vallitsemaan suuri epätietoisuus siitä, missä olosuhteissa heidän lapsellaan säilyisi oikeus laajempaan varhaiskasvatukseen. Kunnille tämä arviointimenettely tulee epäilemättä teettämään lisää työtä ja aiheuttamaan hallinnollisia kustannuksia ja lisäämään byrokratiaa aivan eri suuntaan kuin hallituksen tavoitteena byrokratian purkamisen osaltakin oli.

17.25 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä on toki kyse säästölaista, sitä ei varmaan kukaan meistä kiistä. Ja tiettyjen palvelujen ja tiettyjen saavutettujen mahdollisuuksien leikkaaminen ei tietenkään ole kenellekään meistä mieluisaa, mutta tässä kohtaa nyt on kuitenkin mielestäni lähdetty varsin oikeaan suuntaan ja asian luonteeseen nähden kivuttomasti etenemään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Kuten tässä aikaisemmin on jo todettu, niin aikanaan, kun luotiin tämä mahdollisuus lasten päivähoitoon, tavoitteena oli tukea lapsen vanhempien, erityisesti äitien, töihin pääsyä ja työllistämistä, ja mielestäni tämä on edelleenkin aivan keskeinen tehtävä meidän päivähoito- ja varhaiskasvatusjärjestelmässä ja sitä se palvelee edelleenkin myös tämän hallituksen esityksen toteuduttua.

Mitä tulee varhaiskasvatuksen laatuun, nyt kun mahdollisuus, huom. subjektiivinen mahdollisuus, päivähoitoon 20 tunnin ajan edelleen säilyy, niin se laatuhan on aivan olennainen kysymys. Lastentarhanopettajien koulutusta lisätään, ja mielestäni tämä varhaiskasvatussuunnitelma on kyllä aivan erinomainen työväline, jota tähän asti ei ole kaikkialla käytetty. Se tarjoaa mahdollisuuden lapsen yksilölliseen huomioimiseen varhaiskasvatuksen piirissä ja myöskin sitten tilaisuuden, kuten tässä on jo todettu, sen perheen mahdollisten ongelmien ja huolien korjaamiseen ja niihin tarttumiseen ja myös kohdistaa tukea niille perheille, jotka sitä tarvitsevat. Oikeus kaikille lapsille säilyy siihen 20 tuntiin, ja kuten myös sivistysvaliokunta mietinnössään totesi, on syytä kohdistaa tukea niille, jotka sitä erityisesti tarvitsevat, ja keskittyä siihen varhaiskasvatuksen laatuun, mikä on kyllä äärimmäisen tärkeä asia.

Mitä tulee tähän itse esitykseen ja tähän esitettyyn kritiikkiin tässä edellä, mielestäni tässä on nyt turhaan pyritty leimaamaan erilaisia vanhempia ja pyritty myös ikään kuin leimaamaan omalla tavallaan työttömien ihmisten — heidän, joilla ei ole sitä mielestäni suunnattua asemaa olla työn piirissä — vanhemmuutta. Kuitenkin tulee muistaa, että tällä lakiesityksellä on, kuten aikaisemmin on tehty mielipidetutkimuksia, aika monen suomalaisen vahva tuki. Ja kyllä kernaasti yhdyn tässä edustaja Timo Heinosen esittämään näkemykseen siitä, että lähiomainen on aina hyvä, kun se on vanhempi eikä viranomainen. Tämä on hyvä lähtökohta. Mielestäni tällä lakiesityksellä sen tietyistä haasteista — kun kyseessä on säästölaki — huolimatta annetaan aivan oikea viesti siitä, että se ykköskasvatusvastuu on aina ensi sijassa lapsen vanhemmilla tai vanhemmalla, mutta julkisen järjestelmän kautta voidaan antaa sitä tarvittavaa tukea yhä edelleen nytten tämän lakiesityksen toteutumisenkin jälkeen.

17.29 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hiukan kuitenkin särähti korvaan edustajan ajattelu siitä, että kun käsitellään säästölakia, niin säästöjä voitaisiin perustella sillä, ovatko mielipidemittaukset näiden säästöjen takana vai eivät. Kyllä eduskunnassa tehtävänä on arvioida, toteutuvatko nämä säästöt vai eivätkö toteudu, ja siten se on ideologisempaa, käyvätkö suurelle yleisölle nämä tehdyt esitykset tai eivät. Minusta ei ole hirveän hyvä, kun me puhumme kuitenkin alle 7-vuotiaitten lasten sivistyksellisistä oikeuksista, että me kysymme mielipidemittausten pohjalta, minkälaisia ratkaisuja me teemme. Sitä varten ovat asiantuntijakuulemiset, ja kyllä se minusta on aika iso juttu, että valiokunnassa, esimerkiksi valtiovarojen sivistysjaostossa, meillä ei käynyt yhtään asiantuntijaa, joka olisi kiitellyt tätä esitystä, ei edes Kuntaliitosta, koska tähän liittyy niin paljon ongelmia. Kyllä meidän tehtävämme on nämä ongelmat täällä selvittää eikä katsoa siitä, mitä mielipidemittaukset (Puhemies koputtaa) sanovat.

17.30 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli kyllä aika erikoinen näkemys, että valtaosa suomalaisista tukisi tätä esitystä. Siis oletteko te, edustaja, sitä mieltä, että valtaosa suomalaisista on sitä mieltä, että meidän päiväkotiemme ryhmäkokoja pitäisi kasvattaa? Te puhutte laadusta, te haluatte satsata laatuun. Millä taval-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

la laatu saadaan aikaiseksi, jos esimerkiksi osa-aikaisten kohdalla ryhmäkoko kasvaa jopa 39:ään? Voidaanko silloin sitä laatua mahdollistaa?

Arvoisa puhemies! Yksi asia vielä. Täällä ei ole puhuttu siitä, mitä tämä lakiesitys tuo yksityisille palveluntuottajille. Tämä osa-aikaisten ja kokoaikaisten sekoittuminen: pystyvätkö yksityiset palveluntuottajat enää tekemään sitä omaa työtään, takaamaan sen laadun? Tämä on todella iso kysymys, ja hallituksen puolella on kyllä yritysten puolesta paljon puhujia, mutta tässä laissa sitä ei ole huomioitu.

17.31 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kun edustaja Kiuru nosti esille lapsen sivistykselliset oikeudet, niin minä haluaisin nyt kuulla opposition näkemyksiä siitä, eikö teidän mielestänne todella 0—6-vuotiaalle lapselle riitä 20 tuntia varhaiskasvatusta viikossa. Eikö tämä teidän mielestänne riitä, koska päivähoito ja varhaiskasvatus ovat kaksi toisistaan erillistä asiaa? Päivähoidossa leikitään vapaasti, ruokaillaan, ollaan ilman ohjausta. Mikä se teidän näkemyksenne tästä on? Minun mielestäni 1-vuotiaalle, 2-vuotiaalle ja 3-vuotiaalle 20 tuntia sivistyksellistä toimintaa nimenomaan on varmasti täysin riittävästi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä välissä tämän keskustelun aloittaneelle edustaja Honkoselle vastauspuheenvuoro, ja sitten syntyneistä uusista rönsyistä käydään niitä keskusteluja sen jälkeen sitten. — Nyt edustaja Honkonen.

17.32 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee tähän äskeisessä puheenvuorossa esitettyyn arvosteluun, niin kyllä ne viestit, mitä minä olen saanut kentällä ja muutenkin, tukevat sitä ajatusta, että meidän on tehtävä myös kansalaisten arvojen mukaista politiikkaa ja kansalaisten arvojen mukaisia päätöksiä. Minulle ei ole ainakaan tähän asti tuolla kentällä tullut tätä esitystä vastustavaa mielipidettä vastaan, pikemminkin kannustavia puheenvuoroja nimenomaan ihmisten vastuunottamisesta ja tietynlaisen vastuunoton alleviivaamisesta. Minun mielestäni lähtökohtana on oltava se, että kun se 20 tuntia on oikeus, niin sen silloin tarjottavan varhaiskasvatuksen on oltava laadukasta. Kyllä ihmettelen, kuten edustaja Kärnä tässä edellä totesi, millä perustellaan se, että 7-vuotiaalle riittää 20 tuntia mutta sitten 6-vuotiaalle ja 5-vuotiaalle ei.

17.33 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäistä kertaa täällä salissa todettiin nyt suoraan, että tämä on myös arvovalinta, ideologinen valinta. Me olemme täällä oppositiossa katsoneet, että tämä on teidän puoleltanne säästölaki, jota asiantuntijat vastustavat ja toteavat, että niitä säästöjä ei synny. Katsotaan sitä oikealta, vasemmalta, keskeltä, ylhäältä tai alhaalta, niin niitä säästöjä ei tällä synny. Ja nyt te kerrotte, että tämä on siis arvovalinta, ideologinen valinta. Kiitoksia, hyvät edustajat, että nyt kerroitte tämän meille, koska me uskoimme, että kyseessä on säästölaki, joka ei kohtelee lapsia oikein. Te katsotte tätä ideologisena asiana, ja te ette ole tässä kyllä lasten puolella.

17.34 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan näihin mielipidemittauksiin. Niissä on otettu kantaa nimenomaan siihen, että kun on vanhemmat, jotka ovat kotona, niin tarvitseeko silloin lapsella olla oikeus kokopäiväiseen hoitoon. Kyllä niissä mielipidemittauksissa aivan valtaosa suomalaisista on ollut sitä mieltä, että ei tarvitse. Eli silloin, jos vanhemmat ovat kotona ja kykenevät hoitamaan lapsensa, suomalais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ten näkökulmasta yhteiskunnan ei tarvitse tarjota kokopäiväistä hoitoa vaan vanhemmat voivat itse hoitaa lapset.

17.34 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt edustaja Honkonen ja minun korviini myös hieman edustaja Räsänen puhuivat siihen sävyyn ikään kuin tämä kasvatusvastuu ei suomalaisille lapsiperheille olisi aivan selvä asia, kenelle se kuuluu, ja sehän kuuluu, se päävastuu, tietysti vanhemmille. Olen jotenkin ymmärtänyt näistä puheenvuoroista, että tällä lakiesityksellä haluttaisiin, niin kuin edustaja Honkonen totesi, alleviivata sitä kasvatusvastuuta, ja kiinnittäisin huomiota siihen, että käsittääkseni tällaista ongelmaa ei suomalaisessa yhteiskunnassa ole. Aivan tuoretta tietoa ei ole, ellei sivistysvaliokunta ole sellaista saanut, mutta 2004 niiden vanhempien lapsista, joiden vanhemmat eri syistä ovat kotona, noin 10 prosenttia vain on kokopäivähoidossa, ja silloin siihen on aivan perusteltu tarve. Ei meillä ole tällaista ongelmaa, että pitäisi alleviivata, kenen se vastuu lasten kasvatuksesta on. (Jukka Gustafsson: Erinomainen puheenvuoro!)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä muutaman puheenvuoron. Viittaan vielä siihen, kuinka pitkään tästä debattia on käyty. Pidän tärkeänä, että edustajat voivat käyttää oikein siis kunnan puheenvuoroja, että myös niille jää tilaa ja sijaa. Kunnan puheenvuoroja voivat toki olla vastauspuheenvuorotkin, mutta pituudeltaan riittävän mittaisia.

17.36 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toteaisin tähän, että kun vedotaan gallup tuloksiin, kyselyihin, niin silloin olisi hyvä olla johdonmukainen edes sen käynnissä olevan keskustelun ja hallituksen esityksen suhteen. Minä en usko, että tästä maasta pystytään tekemään yhtään sellaista kyselyä, jossa enemmistö suomalaisista olisi sitä mieltä, että 39 lapsen ryhmät ovat ihan ok. Jos nyt oman päätöksentekonsa haluaa perustaa suomalaisten enemmistön kannalle, niin olisi hyvä muistaa tämäkin puoli. Minä itse en pane hirveästi painoa näihin kyselyihin sen takia, että minun potentiaalinen kannattajakuntani on joka tapauksessa vähemmistöä ja kannattaa subjektiivista päivähoito-oikeutta ihan kaikille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, seuraavana edustaja Jarva, sitten Kiuru, Andersson, Pakkanen.

17.37 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Tässä on viitattu näihin gallupeihin, ja on erikoista, että tässä asiassa ei kuunnella gallupeja. Monissa muissa poliittisissa asioissa oppositio kyllä niitä voi sitten käyttää, että enemmistö on tätä mieltä.

Mutta asiantuntijat ovat myös tästä itse asiasta sanoneet myös niin, että tosiaan tämä 20 tuntia on riittävä pienelle lapselle, ja tosiaan päivähoito on sitten ehkä hieman myös erikseen. Pitäisi muistaa tässä asiassa myös, että samassa yhteydessä sitten myös tällä hallituskaudella ollaan lisäämässä lasten mahdollisuuksia tämmöiseen avoimeen päivähoitoon, varhaiskasvatukseen, kerhotoimintaan, perheitten kotipalveluihin ollaan tekemässä merkittävästi satsauksia eliikkä nimenomaan perheitten valinnanvapautta lasten hoitamiseen liittyen ollaan lisäämässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

17.37 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle ei ole henkilökohtaisesti mitään ongelmaa siinä, jos joku haluaa käyttää tilastoja ja kertoa, mitä mieltä kansan suuri enemmistö on, mutta minusta teidän eduskuntaryhmänne eturivi oli perustelemassa tätä säästöä säästönä eikä ideologisenä keskustan valintana. Jos tämä on teille ideologinen valinta, niin nyt olette kyllä todella syvillä vesillä. Minä olen aina uskonut siihen, että keskusta on nähnyt, että suomalainen päivähoito on tärkeä. Te olette juuri tällä esityksellä romuttamassa esimerkiksi meidän perhepäivähoitojärjestelmän, koska näiltä perhepäivähoitajilta palkasta lähtee vähintään 25 prosenttia pois, kun tämä esitys menee läpi. Meillä ei ole ollut osapäivähoitoa sellaisena tunnettuna järjestelmänä tässä maassa. Te luotte osapäivähoitojärjestelmän päivähoitoon, mikä johtaa siihen, että te haluatte myöskin, että tämä 20 tuntia voi riittää kaikille lapsille, koska kerhotoiminta (Puhemies koputtaa) korvaa sitten tämän lopun päivän. Me olemme ajatelleet, että koko päivä on pedagogista.

17.39 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiuru alkoi nyt puhumaan tästä päivähoidosta, vaikka on aikaisemmin puhuttu varhaiskasvatuksesta. Toistan edelleen tämän kysymyksen, heikentääkö tämä esitys teidän mielestänne lasten oikeuksia varhaiskasvatukseen, koska sitä se ei nimenomaan tee, koska 0–6-vuotiaille lapsille on varmastikin täysin riittävä aika varhaiskasvatuksellisia toimintoja tämä 20 tuntia per viikko. Se on varmasti täysin riittävä. Totta kai tämä on taloudellinen kysymys, tämä on myös ideologinen kysymys, se liittyy yhteen, ja kukaan ei ole täältä hallituksen puolelta kiistänyt, etteikö kyseessä olisi säästölaki. Mutta se säästö kohdistuu päivähoitoon, se ei kohdistu siihen varhaiskasvatukseen, vaikka te muuta väitätte.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Suora kysymys edustaja Kiurulle.

17.39 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): No, kyllä tämä on helppo sanoa, että kyllä se kohdistuu. Sehan kohdistuu nimenomaan siihen, että meillä on ennen ollut käytössä kokopäiväjärjestelmä, jossa on lähdetty siitä, että jokaisella lapsella on oikeus, subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Viime hallituskaudella tämä muutettiin uuden varhaiskasvatuslain myötä. Jokaiselle lapselle tuli oikeus, sivistyksellinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

Nyt te lähdette siitä, että osalle lapsista sitä ei tarvitse tehdä. Minusta on todella ihmeellistä väittää, että tämän neljän tunnin jälkeen enää ei olisi mitään päivähoidon niin sanotun varhaiskasvatuksen piirissä, joka olisi varhaiskasvatusta, että se olisi vain hoivaa ja huolenpitoa. Näinhän ei ole, koska sitä haettiin viime hallituskaudella kissojen ja koirien kanssa, mikä osa siitä päivästä, jonka lapsi on päiväkodissa, on kasvatusta, mikä on hoivaa ja mikä on hoitoa, ja selvitettiin, että se on kokonaisuus, jossa tätä tapahtuu, (Puhemies koputtaa) koko se aika, kun lapset ovat varhaiskasvatuksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä debatin tätä osaa. Edustaja Honkonen, vastauspuheenvuoro.

17.40 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edelleenkin ei ole tullut siihen selkeää vastausta, millä perusteellaan se, että se 20 tuntia olisi liian

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vähän varhaiskasvatusta viikossa, kun se ei kerran kouluikäiselle lapselle sitten ole. — Ei muuta.

17.41 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin tästä 20 tunnista, johon hallituksen edustajat nyt selvästi takertuvat. Niillä kasvatustieteen asiantuntijoilla, jotka ovat kommentoineet, se lausunto on liittynyt siihen, että teoriassa 20 tuntia voi olla riittävä, mutta Suomessa ei ole tällä hetkellä vielä sellaista järjestelmää, jossa varhaiskasvatus olisi rakennettu tämän osa-aikaisen hoidon hoitojärjestelmän puitteissa. Se on ensimmäinen "mutta".

Toinen on se, että hallituksen esitykseen edelleen sisältyy mahdollisuus osaviikkoiseen hoitoon, mitä kukaan kasvatustieteen asiantuntija ei ole kannattanut. (Eduskunnasta: Juuri näin!) He eivät kannata sitä vaihtoehtoa. Minusta on hyvä, ettei siitä huolimatta lähdetty rajoittamaan sitä sen enempää, koska silloin se olisi tuottanut ja lisännyt näitä perheen arkeen liittyviä ongelmia vielä enemmän ja tehnyt järjestelmästä vielä joustamattomamman. (Puhemies koputtaa) Mutta ei ole niin, että asiantuntijat olisivat tätä esitystä kannattamassa tästä syystä.

17.42 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän on pakolaki. Tämähän on pakko. Te puhutte siellä puolella vanhempien valinnanvapaudesta. Te olette useaan otteeseen tänään täällä puhuneet siitä, että vanhemmilla täytyy olla valinnanvapaus, mutta samaan aikaan te viette sitä valinnanvapautta pois. Ja sieltä hallituspuolueiden piiristä kukaan ei ole vielääkään vastannut, onko se hyväksyttävää, onko se perustuslain mukaan sopivaa ja hyväksyttävää teidän mielestänne, että eri kunnissa olevat lapset ovat nyt eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä ovat.

17.43 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu, ettei voisi ideologisesta kulmasta myös tätä asiaa katsoa. Kyllä toki voi katsoa, niin kuin huomaa ainakin, että oppositiokin katsoo tätä päivähoitokysymystä, kokopäivähoitoa kunnallisessa. Se on ollut teidän ideologinen ratkaisunne vuosikymmeniä, ja te olette sitä ajaneet koko ajan. Tässä vaiheessa kyllä pidän tärkeänä, että tuo edustaja Honkosen näkemys on yhtä arvokas kuin teidän ideologinen näkemyksenne. Viime kaudella tätä kotihoidon tuen pakkokiintiötä ajettiin, ja sanoitte, että silloin perhepäivähoitoa ja näitä oikeuksia rajoitettiin, mutta kyllä todellisuus taisi siinä vaiheessa olla se, että vaalit olivat niin lähellä ja sen takia se esitys viime kaudella teillä kaatui eikä taloudellisista syistä. Kyllä tässä ideologinenkin vaihtoehto on ilman muuta ollut teillä selvästi esillä.

17.43 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin toivon, että opposition näkemyksiä ei yleistetä, koska täällä on myös oppositiopuolue, joka kannattaa osaa tästä ehdotuksesta eli nimenomaan tätä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamista 20 tuntiin. Haluan todeta sen, että nythän on erinomainen mahdollisuus olla rakentamassa sitä lapsilähtöistä 20 tunnin mittaista varhaiskasvatusta, joka on pituudeltaan suurin piirtein samanmittainen kuin siellä alakoulussa, ykkös- ja kakkosluokassa se koulupäivä. Ja sitten täytyy muistaa, että niille lapsille, joiden vanhemmat työn, opiskelun tai jonkun muun syyn takia sitten tarvitsevat sitä kokopäiväistä hoitoa, sekin taataan tässä. Mielestäni tältä osin tämä esitys on erinomainen. Toki kannan itse huolta siitä, että nämä ryhmäkoot suurenevät, mutta se on kokonaan toinen asia sitten.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Kiljunen, ja sitten vielä myönnän edustaja Jarvalle puheenvuoron. Sitten menemme listaan sen jälkeen.

17.45 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Pakkaselle totean sen, että puolueemme on puoluekokouksessa hyväksynyt subjektiivisen oikeuden, jokaiselle lapselle tasa-arvoisen oikeuden subjektiiviseen päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen, ja meidän lähtökohtamme lähtee siitä, ei lähestyvistä vaaleista.

Toinen asia on se, että kun me puhumme 20 tunnin varhaiskasvatuksesta, niin joillekin lapsille se voi olla riittävä, mutta me emme voi lähteä siitä, että se on systemaattisesti kaikille riittävä. Sen tämä laki velvoittaa, että jos joku lapsi tarvitsee yli 20 tuntia varhaiskasvatusta, niin se pitää pystyä perustelemaan. Toisaalta tämä lähtökohta koko tälle asialle on aivan erilainen. On todettu myös se, että yksi syy, minkä takia viime kaudella ei haluttu silloisen ministeri Kiurun johdolla siirtyä 20 tuntiin, oli se, että nyt ei voi esimerkiksi kuntia velvoittaa tarjoamaan lapsille lämmintä ruokaa, koska tämä 20 tunnin tuntiraja tekee sen vaikeuden kunnille. Elikkä sitä kautta se tuo eriarvoisuutta (Puhemies koputtaa) meidän lapsillemme, on hän kokopäivähoidossa tai sitten osa-aikahoidossa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Jarva, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan, jossa on samoja nimiä, jotka nyt ovat pyytäneet vastauspuheenvuoroja. Tähän saakka on käytetty 18 varsinaista puheenvuoroa ja 100 vastauspuheenvuoroa.

17.46 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Jotta ei väärää tietoa levitetä, niin edelleenkin kaikilla suomalaisilla lapsilla säilyy oikeus tähän subjektiiviseen varhaiskasvatukseen. Se on se 20 tuntia. Se on 40 tuntia nyt se raja — siinä on raja tälläkin hetkellä — ja 20 tuntia on se raja nyt sitten jatkossa. Ja toisin kuin myös annetaan ymmärtää, niin kaikki perheet, joilla on tarvetta joko sen lapsen oman tilanteen tai sen perheen tilanteen vuoksi, tulevat saamaan kokopäiväisen hoidon jatkossakin. Ne perheet, joilla ei sitä tarvetta ole, eivät saa sitä julkista palvelua turhaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Varsinainen puheenvuoro, edustaja Mikkonen.

17.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lasta koskevia päätöksiä tehtäessä on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Sopimuksen mukaan lasta ei saa syrjiä minkään häneen itseensä tai vanhempiinsa liittyvän seikan perusteella. Varhaiskasvatus on lapsen oikeus, jonka ei pidä olla riippuvaista vanhempien työstä ja sen muutoksista. Hallitus on esityksessään subjektiivisen päivähoito-oikeuden poistosta täysin sivuuttanut lapsen oikeudet. Ainoa perustelu päivähoito-oikeuden rajaukselle on säästö. Mitään muuta näkökulmaa ei ole huomioitu.

Tämän hallituspuolueiden edustajat ovat myöntäneet, ja ehkä siksi tässä keskustelussa hallituksen puolelta on yritetty laittaa lakia vastustavien suuhun sellaisia perusteita, jotka eivät ole totta. Tässä ei ole kyse kotihoidon ja päiväkodin paremmuudesta. Lastenhoitomuodot kotihoidosta päiväkotiin ja perhepäivähoitoon ovat yhtä arvokkaita. Oleellista on, että perhe voi itse valita heille kulloinkin sopivan hoitomuodon, ja monessa perheessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

nämä myös vaihtelevat eri aikoina perheen tilanteen mukaan. Hallituksen esitys poistaa tämän valinnanvapauden niiltä perheiltä, joissa vanhemmat ovat kotona. Se, mitä oppositio on halunnut, on tämän valinnanvapauden säilyttäminen perheillä. Kyse ei ole myöskään siitä, saako hoitoa 20 vai 40 tuntia. Näiden tuntimäärien väliin mahtuu monta eri vaihtoehtoa, jotka riippuvat kulloinkin perheen tilanteesta.

On hyvin kyseenalaista, saadaanko tällä esityksellä todellisia säästöjä. Päivähoidolla on ennalta ehkäisevä merkitys lastensuojelussa, mikä on lakiinkin määritelty vuonna 2014. Päivähoitossa on tarjottava erityistä tukea, joka edistää ja turvaa lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukee vanhemmuutta jo silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Subjektiiivinen päivähoito onkin todennäköisesti pääsyy siihen, että toisin kuin muissa ikäluokissa, 0–6-vuotiaiden lastensuojelutapausten määrä ei ole noussut. Kaikissa muissa ikäluokissa nousu on ollut raju, mutta päiväkotikäisten kohdalla määrä on pysynyt vakaana. Päivähoito onkin suhteellisen edullinen tukimuoto. Vuoden kokopäivähoidon kustannus on keskimäärin 12 500 euroa, kun lastensuojelun laitoshoidon maksaa 104 000 euroa.

Hallituspuolueet ovat kyselleet, pitääkö kaikille perheille tarjota subjektiiivinen oikeus kokopäivähoitoon ja eikö riitä, että lastensuojelusyistä saa sen. Oleellista onkin ymmärtää päivähoidon ennalta ehkäisevä rooli. Meidän monen on vaikea pyytää apua, vaikka sitä tarvitsisi. Haluamme selvittää ja sinnitellämme usein niin pitkälle saakka kuin mahdollista. Sama tilanne on monissa perheissä. Kuinka moni vanhempi hakee lastensuojeluperusteinen kokopäivähoitopaikkaa, vaikka tarvetta olisikin? Haetaanko apua vasta sitten, kun tilanne on jo liian pitkällä lasten ja perheen hyvinvoinnin näkökulmasta? Emme myöskään tiedä, mitkä tekijät hyväksyvät lastensuojeluperusteiksi. Kuka ne määrittelee, miten ja millä ajalla? Ovatko nämä samat kaikkialla? Riittääkö pelkkä oma ilmoitus? Millaisia todistuksia vaaditaan? Miten asiaa seurataan, vai seurataanko tätä? Ovatko esimerkiksi nämä hyväksyttävistä syistä: erityishoitoa tarvitseva lapsi, kielitaidottomat vanhemmat vieraasta kulttuurista, työttömiksi jääneet vanhemmat, vauvanhoidosta uupuneet vanhemmat, ystäviään kaipaava leikki-ikäinen?

Päivähoitosta puhuessaan hallitus on monesti alleviivannut sitä, että perheet tietävät parhaiten, milloin ja millaista hoitoa lapsi tarvitsee. Mutta onko niin, että hallituksen mielestä tämä ei koske niitä perheitä, joissa vanhempi on kotona? Kun subjektiiivinen päivähoito luotiin 1990-luvulla, painava peruste siihen oli se, ettei haluta, että sosiaalisten syiden arviointi saattaa leimata lapsia ja perheitä. Nytkö se halutaan takaisin?

Tiedämme, että työelämän muuttuessa yhä vähemmän pysyväksi työssäolo- ja työttömyysjaksot tulevat vaihtelevaan. Jos samaan tahtiin lapsi joutuu vaihtamaan päivähoitosta kotihoitoon, ryhmästä toiseen, se ei ole lapsen edun mukaista. Maahanmuuttajalasten näkökulmasta kokopäivähoito on lisäksi merkittävä kielen oppimisen kannalta. Äitiyslomalla ja hoitovapaalla olevien kohdalla syynä voi olla äidin uupumus ja vanhempien lasten tarve ikäisilleen leikkikavereille. Yksi käytännön syy on se, että kunnat eivät ole voineet taata lasten pääsyä tuttuun vanhaan ryhmään mahdollisen kotonaolojakson jälkeen.

Palveluihin ja varhaisiin tukitoimiin käytetty raha on kannattava investointi. 1990-luvun laman vuosina lasten peruspalveluista leikanneet joutuivat maksamaan moninkertaisesti rahaa lasten ja nuorten psykiatriin palveluihin. Lakiesityksen ainoa perustelu on säästö. Se on hyvin kyseenalainen. Sen sijaan vaikutukset lasten ja perheiden hyvinvoinnille ja tasa-arvolle ovat selviä. Siksi tämä lakiesitys tulisi hylätä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

17.52 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Meille säädettiin tänä vuonna uusi varhaiskasvatuslaki, jota hyvin moni varhaiskasvatuksen ammattilainen oli odottanut melkein koko työhistoriansa, etenkin jos on tehnyt pitkän työuran julkisella puolella. Tässä uudessa varhaiskasvatuslaissa korostetaan pedagogiikkaa, mutta sillä ei ole mitään merkitystä, jos lapsiryhmiä suurennetaan. Tällöin nimittäin lastentarhanopettajilla ei ole käytännössä mahdollisuuksia pedagogiikkaan panostaa, vaan suurten ryhmien yksiköissä tulee keskittyä lähinnä siihen, että kaikki lapset voidaan turvallisesti ja vahingoittumattomina päivähoitopäivän päätteeksi vanhemmilleen luovuttaa. Siinä eivät paljon digiloikatkaan auta.

Julkisen puolen päiväkodeissa on aivan tavallisten perheiden tavallisia lapsia ja myös paljon erityistä hoitoa ja kuntoutusta tarvitsevia lapsia, lastensuojelulapsia ja maahanmuuttajataustaisia lapsia. Tähän todellisuuteen siis lisättäisiin päivähoito-oikeuden rajaamisen seurauksena 20 viikkotunnin osapäivälapset, joille myös pitää muun muassa varhaiskasvatussuunnitelmat tehdä, ja sitä ennen näitä lapsia pitäisi lastentarhanopettajien riittävästi havainnoida, jotta sillä lakisääteisellä varhaiskasvatussuunnitelmalla olisi mitään todellisuuspohjaa. Jos ajattelen vaikkapa kolmevuotiaita lapsia ja vähintään 24 lapsen ryhmää, niin ei siinä 20-viikkotuntisen osapäivälapsen päivittäisessä 4 tunnissa kyllä ehdi juuri muuta kuin syödä, pukeutua ulkoilua varten ja tulla sieltä ulkoa takaisin ja riisuutua — siinä se nelituntinen varhaiskasvatus menikin.

Lasten vuorovaikutussuhteiden määrä suuressa ryhmässä voi nousta yli heidän sietokykynsä. Ajatelkaahan niitä kokopäivälapsia, jotka ovat siinä — osapäivälapset mukaan luetuna — maksimissaan 39 lapsen ryhmässä joka päivä, ja sitten siihen tulee alkuvuikosta yksi porukka 20-tuntisia lapsia, ja loppuvuikosta porukka osapäivälapsien osalta vaihtuu, kun tulevat ne loppuvuikon 20-tuntiset lapset, jos sitä 20:tä tuntia ei jaotetakaan päivittäiseksi hoitoajaksi vaan käytetään vaikka puolella vuikosta.

Tämä päätösesitys suosii yksityisiä päiväkoteja, joista voi rahalla ostaa lisää tunteja, ja jatkossa julkisen puolen päivähoitoon hakeutuisivat lähinnä patkätöitä tekevien perheiden lapset. Päiväkodin johtajako se sitten arvioi ja valikoi, kenellä on oikeus kokopäivähoitoon ja todellinen tarve siihen? Minkä kaikkien selvitysten perusteella päivähoidon tarve jokaisen eri lapsen ja hänen vanhempiansa kohdalla arvioitaisiin? Millä työajalla tämä uusi arviointi tehtäisiin? Entä viranomaispäätökset, joita tarvittaisiin aiempaa tiheämmin? Tämä systeemi lisää kunnissa töitä ja byrokratiaa, kun jatkuvasti jouduttaisiin tekemään virkavastuulla päätöksiä osa- tai kokopäiväisestä päivähoitopaikasta ja muuttamaan lasten hoitoaikoja vanhempien työllisyystilanteen mukaan — se niistä norminpurkutalkoista. Hallituksen esittämällä päivähoito-oikeuden rajaamisella käytännössä näin voi kunnissa tapahtua. Samalla siirretään resursseja hoivasta ja kasvatuksesta byrokratiaan.

Arvoisa puhemies! Subjektiivista päivähoito-oikeutta ovat useissa kunnissa käyttäneet lähinnä sellaiset perheet, jotka ovat halunneet pitää isommalla sisaruksella paikan samassa päiväkodissa myös äitiysloman jälkeen tai vuorotteluvapaan jälkeen luottaen siihen, että myös sille pienemmälle lapselle hoitopaikka järjestyy, kunhan muistaa jättää hakemuksen heti, kun lapsi on nimen saanut. Näiden perheiden lapset ovat siis olleet muutaman tunnin kuukaudessa päiväkodissa ylimääräisinä siinä omassa ryhmässään. Tämä järjestely on ollut toimiva ja tasapuolinen kaikille perheille ja lapsille. Eikö siis tämä — vanhempien harkintakyky ja päivähoidosta vastaavien ammattilaisten osaaminen kunnissa — ole toiminut meillä tähän saakka hyvin? Onko sivistysvaliokunnalla ollut kuultavanaan asiantuntijoita, jotka olisivat lausuneet, että vanhemmat eivät osaa arvioida sitä, onko heidän lapsellaan tarvetta päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen? En oikein jaksa uskoa sellaista lausuntoa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

löytyvän. Varhaiskasvatuspalveluita ja julkisen puolen henkilöstön etuja ollaan leikkaamassa karkealla kädellä. Miten varhaiskasvatuksen henkilöstö tulee jaksamaan? Edistääkö se laadukasta varhaiskasvatusta?

Arvoisa puhemies! Lopetan siihen, että totean lasten päivähoidossa tehtävän monen perheen kannalta ensiluokkaista työtä. Lapsiryhmien suurentaminen yhdessä henkilökuntaa koskevien etuisuuksien huonontamisen kanssa on kelvoton kiitos tästä arvokkaasta työstä.

17.58 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Ammattilaisten toteuttama varhaiskasvatus tukee vanhempien kasvatustyötä, joka on laissa säädetty ensisijaiseksi rooliksi. Oikeutta varhaiskasvatukseen ei olla poistamassa siis keneltäkään, vaan se turvataan kaikille lapsille jatkossakin. Hallituksen esitys subjektiivisen varhaiskasvatuksen osalta turvaa jokaisen lapsen oikeuden vähintään 20 tunnin varhaiskasvatukseen, joka on asiantuntijoiden mukaan riittävä määrä saavuttamaan lapsille suunnatut ja tavoitellut pedagogiset tavoitteet. Kun vanhemmat eivät työn tai opiskelun vuoksi pysty lasta hoitamaan kotona tai perheen tilanne tai lapsen etu sitä vaatii, tarjotaan lapselle edelleen tarvittaessa kokopäiväinen hoito hyvin matalan kynnyksen kriteerillä. On siis tärkeää huomata, että jos lapsi tarvitsee omien tai perheen ongelmien vuoksi ammattilaisen tarjoamaan varhaiskasvatusta enemmän kuin nyt asetettavat 20 tuntia, hän saa sitä myös jatkossa. Tämän esityksen myötä saavatkin lapsiperheet nyt mahdollisuuden kattavammin vastaanottaa apua ja tukea ongelmiinsa. Tämä toteutuu nyt paremmin niissä kunnissa, joissa tarveharkinta otetaan käyttöön varhaiskasvatuksen määrän osalta.

Ja kyllä, tämä on hyvää tarkoittavaa ja turvaa tuovaa byrokratiaa, joka vaatii enemmän varhaiskasvatuksesta kunnissa vastaavalta henkilöstöltä. He käyvät perheen kanssa yhdessä läpi perheen laajemman tarpeen varhaiskasvatukseen ja henkilökohtaisen tuen tarpeen. Tämän mallin kautta me voimme puuttua perheiden ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tehokkaammin jatkossa. On parempi, että vaikeatkin asiat otetaan puheeksi kuin että automaattisen varhaiskasvatuspalvelun käytön ohessa tilaisuuksia perheen tilanteen kohtaamiseen on vähemmän. Byrokratia ei ole ainoastaan huono asia, vaan siitä on purettava turhat normit pois. Tälle normille on kuitenkin tarve sekä säästö- että hyvinvointisistä.

Lapsen hoitopaikkaa ei tulla jatkossakaan siirtämään vanhempien työtilanteen muuttuessa. Myös työttömäksi jouduttaessa lapsen hoitopaikka säilyy pari kuukautta, joten hoitojärjestelmä joustaa tässä tilanteessa jatkossakin. Hallitus haluaa kehittää myös avomallisia päivähoito- ja varhaiskasvatuspalveluita, joissa koko perhe voi olla mukana. Tämähän on erityisen tärkeää, että perheet ovat näissä mukana.

Se, mikä on huomattavaa, on sitten myös se, että osapäiväisiä ja kokopäiväisiä hoitolapsia on nykyin samoissa päivähoitopaikoissa, joten asia ei ole uusi ammattilaisille. Ryhmäkokojen ylärajan joustavoittaminen on tässä juuri tarpeen, jotta ryhmät saadaan järjestettyä tarkoituksenmukaisesti. Tätä muutosta on myös laajasti kiitetty kuntien sivistysjohtajien toimesta.

18.01 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin aloitan siitä tärkeimmästä. Perustuslakivaliokunta käsitteli tämän lakiesityksen yhteydessä lakiesitykseen liittyviä perustuslaillisia haasteita. Perustuslakivaliokunta totesi, että tähän lakiesitykseen liittyy myöskin arvio ryhmäkokoasiasta, jonka hallitus oli omalla asetuksenantovaltuudella vienyt valtioneuvostossa läpi niin, että eduskunta näihin ryhmäkokoihin ei sitten voisi ottaa kantaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Perustuslakivaliokunta totesi, että tämän lakiesityksen yhteydessä on käynyt ilmi, että tähän liittyvät nämä ryhmäkoot ja ne on tuotava eduskunnan päätettäväksi lainsäädännöllä, niin kuin vanhuspalvelulain mitoituksen osalta viime hallituskaudella tiedettiin, että joudutaan tekemään.

Tältä osalta olemme nyt tilanteessa, jossa hallitus hallituspuolueiden kansanedustajien tuella on tänään puskemassa läpi sellaisen säästölain, jonka vaikutuksia joudutaan vasta myöhemmin arvioimaan. Tämän myöntääkin sivistysvaliokunta omassa mietinnössään, jossa sivistysvaliokunta toteaa, että näitä esiin tulleita ongelmia tarkastellaan myöhemmin. Minusta tämä on eduskunnan arvovallan näkökulmasta kyllä aika erikoinen ratkaisu. Niitä tarkastellaan siis sitten, kun ryhmäkokoasetuksen muuttaminen lainsäädännöllä sitovaksi tullaan eduskunnassa käsittelemään. Siinä yhteydessä me tulemme tilanteeseen, jossa joudumme kaikki ottamaan kantaa siihen, syntyykö suomalaisessa päivähoitossa tilanne, että kun päivähoitojärjestelmä muuttuu nyt sekä osa-aikaiseksi että kokopäiväiseksi — jota käytäntöä meillä käytännössä ei ole ollut — niin se johtaa siihen, että meille syntyy sellaisia tilanteita, joissa lapsia on osa-aikaisessa hoidossa 39, koska tämä vanha asetuskirjaus siitä, että osapäivälapsilla on eri mitoitus kuin kokopäivälapsilla, voidaan ottaa käyttöön.

Jos joku ajattelee, että kyllä kunnat tietävät tarkkaan, että näin ei tulla lapsia kohtelemaan, niin viime hallituskauden lopulla teetettiin opetusministeriössä selvitys, ottavatko Suomen suurimmat kunnat tämäntyyppisen osapäivälasten erilaisen mitoituksen käyttöön, ja sen selvityksen valossa selvisi silloisille hallituskumppaneille, että me joudumme törmäämään tähän mitoitukseen, joka on osapäivälasten ja kokopäivälasten osalta erilainen. Siksi on tärkeää, että hallituskumppanit olisivat ottaneet kantaa siihen, onko teille esitetty kaikki tähän lainsäädäntöön liittyvät asiat, joiden sellaisinaan pitäisi olla tämän lainsäädännön eteenpäinviemisessä tutkittuja. Huonosta valmistelusta kertoo se, että hallituspuolueille on tullut yllätyksenä, että näitä päivähoitoon liittyviä ryhmäkokoja ei voinutkaan valtioneuvostoasetuksella päättää, vaan ne on tuotava nyt eduskunnan päätettäväksi.

Tässä toisen vaiheen käsittelyssä, jota on luvattu mutta ei kuitenkaan ministerin suulla ole vahvistettu, on tarkoituksena muuttaa kolme asiaa. Viime hallituskauden varhaiskasvatustilain uudistuksesta jäi kolme asiaa linjaamatta: kolmiportainen tuki päivähoiton puolella, pedagogiikan vahvistaminen ja ryhmäkokojen pienentäminen. Silloin kävin esittelevänä ministerinä kysymässä keskustalta ja perussuomalaisilta, olisivatko he olleet valmiita tulemaan mukaan talkoisiin, jossa koko eduskunnan porukalla oltaisiin voitu laatia tiekartta siihen, miten ryhmäkokoja voidaan tässä valtakunnassa varhaiskasvatuksessa pienentää. Mutta yllättävää oli se, että silloisista oppositiopuolueista vihreät ja vasemmistoliitto olivat halukkaita tulemaan mukaan, mutta keskusta ja perussuomalaiset päättivät, että heitä ei tämä työ kiinnostanut. Enkä minä yhtään ihmetellyt, koska te todella silloin jo mietitte, että tästä kohtaa voidaan säästää.

On todella sääli, että me olemme nyt siinä tilanteessa, että näitä ryhmäkokoja merkittävästi isonnetaan ja samalla subjektiivista päivähoito-oikeutta rajoitetaan ja se kuva, joka meille varhaiskasvatuksesta syntyy, on hyvin erilainen kuva kuin se, johon Suomessa on aikaisemmin uskottu. Me olemme uskoneet kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Me olemme uskoneet, että myös iltapäivisin tapahtuu varhaiskasvatusta, että varhaiskasvatus on siis hoidon, hoivan (Puhemies koputtaa) ja pedagogiikan yhdistelmä, ja näin ei nyt tapahdu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Arvoisa puhemies! Koska pyysin puheenvuoroa salista, niin ihan todella lyhyesti vielä yksi asia. — Minä haluan vielä tuoda sen teille tietoon, että tämän lainsäädännön valmistelussa muutettiin myös sitä, mikä on osapäivälasten mitoitus. Laki ja asetus antavat ymmärtää, että osapäivälapsi on viisituntinen lapsi per päivä. Tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden käsittelyn yhteydessä ei ole otettu kantaa siihen, mitä ovat nämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksen piiriin tulleet lapset, joiden päivä onkin neljätuntinen. He eivät siis ole osa-aikaisen päivähoidon piirissä vielä. (Puhemies koputtaa) Tältä osin on kiinnostavaa tietää, milloin puututaan näihin epäkohtiin, joita on tullut esille tässä lakiesittelyssä ja tässä valmistelussa, josta erittäin monet asiantuntijat — voi sanoa, että jopa Kuntaliitto, joka on perinteisesti tätä kannattanut — ovat todenneet, että säästöä ei tule.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kontula. Pyritään tuohon 5 minuutin suositusaikaan kaikissa puheenvuoroissa, aivan niin kuin ovat ohjeet tulleet.

18.08 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! En ole aivan varma, ovatko kaikki täällä tutustuneet niihin selvityksiin, joissa on käyty läpi, keitä ovat nämä vanhemmat, jotka pitävät lapsiaan kokopäiväpaikoilla siitä huolimatta, että ovat itse kotosalla. Vanhemmat, jotka ovat kotona lapsen ollessa päivähoidossa, voidaan jakaa neljään ryhmään: lastensuojelun piirissä oleviin, maahanmuuttajataustaisiin, työttömiin työnhakijoihin sekä äitiys- tai vanhempainlomalla tai hoitovapaalla oleviin. On selvää, että kaikkien näiden ryhmien lasten päivähoidolla on kansantalouden kannalta suotuisia vaikutuksia. Perustelen tarkemmin.

Lastensuojelun piirissä olevat lapset voivat säästyä kalliimmilta lastensuojelun tukitoimenpiteiltä, kuten perhetyöltä, huostaanotolta tai kodin ulkopuoliselta sijoitukselta. Nimenomaan päivähoitoikäisten lasten keskuudessa merkittävää huostaanottojen kasvua ei ole tapahtunut samalla lailla kuin muissa ikäryhmissä. Oikein ajoitettu varhainen tuki myös parantaa niiden lasten kouluvalmiuksia, perusturvallisuuden tunnetta ja kykyä toimia vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa. Jos kotona on lastensuojelun tarvetta aiheuttavia ongelmia, yhteiskunnan vastuu kasvatuksesta on erittäin suuri.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden siirtymisellä lastensuojelukynnyksen taakse voidaan ennakoida olevan kahdensuuntaisia vaikutuksia, joista voivat toteutua joko jommatkummat tai molemmat: Toisaalta osa selvästi päivähoidosta hyötывistä lapsista jää sen ulkopuolelle, kun vanhemmat eivät halua todistella viranomaisille tarvettaan lastensuojeluliseen tukeen. Toisaalta lastensuojelun asiakkaaksi voi hakeutua sellaisiakin, joiden tarve on tosiasiallisesti päivähoito, mikäli portti päivähoitopaikkaan kulkee lastensuojelun asiakkuuden tai siihen rinnastuvan kautta.

No, entä maahanmuuttajataustaiset perheet? Heille kielitaidon omaksuminen ja kulttuuristen koodien sisäistäminen sekä ystävyys-suhteiden solmiminen valtaväestötaustaisten lasten kanssa on erittäin tärkeää tulevan koulu-uran kannalta. Osallistuminen päivähoidon toimintaan edistää parhaassa tapauksessa myös vanhempien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Työttömän vanhemman tehtävänä on suomalaisessa yhteiskunnassa pyrkiä kaikkiin keinoin pääsemään kiinni uudelleen työelämään tai uudelleenkoulutukseen aktiivisen työhaun ja erilaisten kuntouttavien toimenpiteiden avulla. Aikuisten työ- ja koulutusurat ovat tulevaisuudessa yhä pirstaleisempia ja työmarkkina-aseman vaihtelut nopeita. Irtisanottu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

asuntovelkainen ja tulevaisuudestaan monella tapaa ahdistunut ja epävarma vanhempi ei aina ole lapselle paras hoitaja. Ei voida myöskään edellyttää, että lapset liikkuvat päivähoitoryhmistä, päiväkodeista ja sen myötä ystävyys- ja hoivasuhteista toiseen sen mukaan, miten työmarkkinat heittelevät heidän vanhempiaan. Ei liioin ole järkevää, että muutokset päiväkodin arjessa ajoittuisivat toistuvasti päällekkäin kodin kriisivaiheiden kanssa.

Viimeinen ryhmä, vanhempainvapaalla olevien vanhempien lapset, on näistä kokopäivähoitoryhmistä kaikkein pienin, vain noin 3 prosenttia kaikista päivähoidossa olevista lapsista. Käytännössä valtaosa tällaisista lapsista on siis jo nyt vapaaehtoisesti osapäivähoidossa tai kokonaan kotona. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen tässä ryhmässä ei siten tuo merkittäviä kustannussäästöjä mutta saattaisi yksittäisissä perheissä vaikeuttaa arkea huomattavasti. Jo kokopäivähoitoa vanhempainvapaiden aikana käyttävien perheiden vähäisyys viittaa siihen, että ratkaisuun päädytään perustellusta syystä. Ehkä vauvaa hoitava vanhempi on syystä tai toisesta väsynyt tai perheen lapset ovat vaikeahoitoisia. Lapsi voi myös kaivata kaverisuhteitaan eikä halua vaihtaa ryhmää pienemmän sisaruksen synnyttyä.

Uudistuksen vaikutusta pienten lasten äitien työssäkäyntiin on vaikea arvioida. Melko turvallisesti voidaan kuitenkin ennakoida, että sitoutuminen osapäivähoitoon vaikeuttaa työnhakua ja kasvattaa houkutusta jäädä kokoaikaisesti kotiin. Näin käy varsinkin silloin, kun kotiin jäämisen vaihtoehtona on pienten lasten äideille tavallinen työttömyyden, opiskelun ja pätkätöiden kombinaatio.

18.13 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä on keskustelussa useampaan otteeseen viitattu kasvatusalan ammattilaisten näkemykseen 20 tunnista ja sen riittävydestä varhaiskasvatuksen kasvatuksellisten tavoitteiden täyttymiseen. Minun mielestäni pitäisi kuitenkin tarkastella tätä hallituksen esitystä kokonaisuutena ja sitä, miten nämä samat kasvatusalan ammattilaiset ovat kommentoineet juuri tätä nimenomaista esitystä ja varhaiskasvatuksen kokonaisuutta, mikä meillä on nyt käsittelyssä, ja heidän eivät kannata tätä nyt tähän esitykseen sisältyvää mallia osa-aikaiselle hoidolle. Sillä ei ole näiden asiantuntijoiden tukea. He eivät myöskään kannata ryhmäkokojen kasvattamista. Tämän on kaikkien asiantuntijoiden toimesta arvioitu huomattavasti vaikeuttavan nimenomaan näiden kasvatuksellisten tavoitteiden täyttymistä.

Tämä varhaiskasvatusjärjestelmä Suomessa, niin kuin tässä on useammassa puheenvuorossa jo todettu, on hyvin toimiva järjestelmä tällä hetkellä. Siinä huomioidaan sitä, että perheet itse parhaiten osaavat arvioida, mikä on omalle lapselle paras tapa hoitaa ja järjestää kasvatusta ja hoitoa. Se huomioi myöskin sen, että lapset ovat yksilöitä, että lapsen yksilölliset tarpeet saattavat muuttua, ja myöskin sen, että perheen tilanteet saattavat muuttua ajan myötä. Eli meillä on tällä hetkellä joustava, perheiden tarpeita huomioiva järjestelmä, josta me nyt olemme siirtymässä tämmöiseen rajattuun malliin, mikä tulee lisäämään perheiden ongelmia sovittaa yhteen lapsenhoitoa ja arkea ja työntekoa ja opiskelua ynnä muuta. Tämä muutos, minkä hallitus nyt esittää, johtaa siihen, että me siirrymme järjestelmästä, jossa tämä joustavuus ja valinnanvapaus on taattu, sellaiseen järjestelmään, jossa kaikilla vanhemmilla ei enää itse ole oikeutta päättää, mikä se paras hoitotapa ja -pituus on omalle lapselle. (Puhemies koputtaa) Kyllä minun mielestäni tässä on kyse ihan selvästä ideologisesta kannanotosta tietyn tyyppisen hoitomuodon puolesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

18.15 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty keskustelua siitä, onko tämä ideologinen lakiesitys vai lähteekö tämä säästötarpeista liikkeelle. Uskon, että molempia elementtejä tästä lakiesityksestä löytyy, kuten tässä keskustelussakin on käynyt ilmi. Muistutan siitä, että arvioidaan, että säästöpotentiaali tällä esityksellä on noin 62 miljoonaa euroa, ja arvioidaan, että kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta sinne 20 tunnin varhaiskasvatusoikeuden piiriin siirtyisi noin 11 100 lasta eli 6,7 prosenttia kokopäiväisessä hoidossa olevista lapsista. Mutta kyllä minä ainakin myönnän sen, että tämän asian tarkasteluun vaikuttaa myös se ideologinen lähtökohta, millä tavalla ajattelemme lapsesta, lapsen kasvatuksesta ja perheen merkityksestä lapsen hoitamisessa.

En edelleenkään ymmärrä sitä, että jos meillä perusopetuksessa alaluokilla riittää se 19 tuntia viikossa kasvatusta ja opetusta, niin miksi ihmeessä se ei riittäisi alle 7-vuotiaille lapsille, kun ottaa huomioon, että tässä on aivan pieniäkin lapsia. Kysyn edelleen: onko joku täällä sitä mieltä, että vuoden tai kahden vuoden ikäinen lapsi tarvitsisi 40 tunnin ammatillista varhaiskasvatusta viikossa? (Eduskunnasta: Ei siitä ole kyse!) Ei varmasti tarvitse. Eikä sitä tarvitse 6-vuotiaskaan lapsi. 20 tuntia riittää vallan mainiosti, ja siihen tässä esityksessä on subjektiivinen oikeus säilymässä, (Puhemies koputtaa) ja sitten hekin, jotka tarvitsevat kokopäiväistä hoitoa, saavat sen.

18.17 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen on tänään useampaan kertaan viitannut tähän, että Suomessa ykkös- ja kakkosluokkalaisilla on hyvin lyhyet koulupäivät, aivan kuin se olisi verrannollinen tähän, kuinka paljon päivähoitossa pitäisi näitä tunteja olla. Haluaisin nyt vähän kyseenalaistaa tätä asiaa, onko meillä tällä hetkellä mielestänne ideaali tilanne alakoululaisten osalta, sillä hyvin monissa keskusteluyhteyksissä on keskusteltu juuri siitä, että päivät ovat aivan liian lyhyitä siellä alakouluissa. Lapset ovat aivan liikaa yksin kotona, kun päivät loppuvat jo kello 12. Lapset ovat koko iltapäivän yksinään kotona, kun heille olisi paljon parempi olla vaikka erilaisten taide- tai liikuntatoimintojen parissa iltapäivät siellä koulussa. Elikkä meillä ei ole tällä hetkellä ideaali tilanne ykkös- ja kakkosluokkalaisten osalta, enkä toivo, että siihen verrataan tässä tapauksessa, että se olisi asia, johon pitäisi pyrkiä.

18.18 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Räsänen kysyi, mikä tässä sitten niin erilaista on, kun verrataan kouluihin, niin emmehän mekään ajattele, että suomalainen peruskoulu toimisi niin, että lapset voivat valita, milloin he tulevat. Eihän se ole mahdollista, että minä jätän maanantain välistä ja tiistainkin ja hoidan minun perusopetuksen oppivelvollisuuteni niin, että käyn keskiviikkoisin ja torstaisin ja perjantaisin, ja tietenkään tämä lapsi itse ei sitä päättäisi, vaan hänen vanhempansa. Me emme myöskään voi ajatella, että tällainen kaksivuotias lapsi ajattelisi, että otan neljä tuntia nyt tätä hallituksen takaamaa subjektiivista päivähoito-oikeutta ja menen kotiin loppupäiväksi, koska hän ei itse pysty sitä päättämään. Se riippuu työmarkkina-asemasta, joka lapsilla on.

Ja kyllä minun täytyy sanoa, että onhan tämä erityisen huolestuttavaa, jos Kelan johtavat tutkijat kysyvät, eikö tällä maalla enää ole varaa koko päivää tätä pedagogiikkaa tarjota niille lapsille, jotka joka tapauksessa joutuvat olemaan jossakin (Puhemies koputtaa) koko sen päivän, kun vanhemmat ovat töissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Räsänen, ja sen jälkeen puhelistaan.

18.20 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän ei ole kysymys niistä lapsista, jotka olisivat yksin kotona, koska nyt on kysymys niistä lapsista, joiden vanhemmat ovat kotona. Eli siinä mielessä mielestäni ei voi verrata nyt niihin pieniin koululaisiin, jotka tarvitsevat sitä iltapäivähoitoa. Pidän myös tärkeänä, että pienet koululaiset saavat iltapäivähoitoa, jos vanhemmat tekevät täyttä työpäivää, mutta varmasti niissä tapauksissa, jos siellä vanhemmat ovat kotona, he ilomielin ottavat sen koululaisen lyhyen koulupäivän jälkeen kotiin, eivätkä sellaiset lapset jää iltapäivähoitoon. Eli on rehellisesti tunnustettava, että tämä kokopäiväinen päivähoitojärjestelmä on lähtenyt nimenomaan vanhempien työelämän tarpeesta, siitä, että on tarvittu kokopäiväistä hoitoa sen työpäivän ajaksi. Ei se ole lähtenyt liikkeelle siitä, että pieni lapsi tarvitsisi 40 tuntia viikossa varhaiskasvatusta. Se 20 tuntia riittää vallan hyvin pienelle lapselle varhaiskasvatusta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

18.21 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kävin täällä aikaisemmin ja ajattelin, että tulen tänne, ettei tuo aikataulu rajaa sitten puheenvuoroani.

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Minun täytyy kyllä todeta, että tämä vastakkainasetteleva keskustelu on osoittanut sen, etteivät kaikki edustajat ole perehtyneet asiantuntijoiden lausuntoihin ja näkemyksiin, joita on saatu sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa että sivistysvaliokunnassa, ja siltä osin on harmillista, että tämä keskustelu menee siihen, että mikä minun mielestäni on oikein ja miten minun lapseni on kasvatettu. Näin minun mielestäni ei pitäisi lainsäädäntöä tehdä, vaan lainsäädäntö antaa kansalaisille sekä kunnille, tässä tapauksessa kunnille, ne perusteet ja puitteet, ne lainsäädäntövelvoitteet, joilla meidän pitää turvata jokaiselle kansalaiselle, jokaiselle lapselle subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen, joka lähtee lapsen tarpeesta, ja kysehän on tästä. Sen takia jos me lähdemme rajaamaan tätä lapsen tarvetta, niin silloin se näkemys on meillä erilainen. Selvästi näkee, että kaikki asiantuntijat, jotka ovat olleet valiokunnissa, näkevät tämän aivan eri lailla, kuten esimerkiksi edustaja Räsänen on omissa puheenvuoroissaan todennut.

Arvoisa puhemies! Hallitus asettaa lapset jo hyvin pienestä pitäen eriarvoiseen asemaan. Se on tässä yksi oleellinen kysymys, jota me tällä hetkellä käsittelemme. Tällä vuosituhannella on tehty selvityksiä perheistä, joissa toinen vanhemmista on kotona ja lapsi on kokopäivähoidossa. Näiden tilanteiden taustalla on todettu hyvin usein olevan myös vahvoja perusteita kokopäivähoidon tarpeelle, kuten vanhempien mielenterveysongelmia, kielitaidottomuutta tai vakavasti sairaiden sisarusten erityishoidon tarvetta. Hallitus ilmeisesti olettaa, että nämä perheet automaattisesti tulevat hakemaan oikeutta kokopäivähoitoon. Kuitenkin lastensuojelun puolelta tiedetään ja on arvioitu, että vanhemmat itse hakevat tukea ja apua hyvin harvoin, vaikka perheen tilanne sitä hyvinkin usein saattaisi jopa edellyttää ja vaatia. Moni haluaa pärjätä itse ja pelkää leimatuksi tulemistä. He eivät halua kertoa omista elämäntilanteistaan, uupumisistaan, parisuhteistaan ja muista elämäntilanteistaan ja varsinkaan taholle, joka on varhaiskasvatuksen parissa, ja alan ihmisille, joilta ehkä sitten sitä apua tulevaisuudessa hakisivat.

Lisäksi päiväkodeissa tulee hoidon ja osa-aikaisuuden ja suurempien ryhmien takia olemaan entistä vaikeampaa havaita lapsen ongelmia ja tarjota tukea, jolla lastensuojelun tar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vetta voitaisiin ehkäistä ennalta. Onkin helppo ennustaa, että hallituksen toimenpiteiden ansioista lastensuojelun tarve tulee lisääntymään ja huono-osaisuus periytymään entistä voimakkaammin. Eli kun hallitus nyt rajaa varhaiskasvatusoikeutta, suurena riskinä onkin, että ennalta ehkäisevien matalan kynnyksen palveluiden sijaan siirrytäänkin lopulta vaativien erityispalveluiden piiriin, jotka saattavat kestää vuosia ja joiden yhteiskunnalliset sekä yksilölliset kustannukset ovat moninkertaisia. Käytännössä hallituksen säästölaki tulee yhteiskunnalle moninkertaisesti kalliimmaksi.

Arvoisa puhemies! Kun viime vaalikaudella hallitus teki säästöjä, sosialidemokraatit pyrkivät aina pitämään huolta siitä, etteivät ne kohdistuisi kaikkein huono-osaisimpiin. Esimerkiksi lapsilisäleikkausta saimme pienennettyä ja lisättyä siihen verovähennyksen, jolla leikkaus kompensoitiin pienituloisille perheille. On valitettavaa, että nykyisessä hallituksessa ei ole enää puolueita, joilla olisi tahtoa vastaaviin pehmeisiin toimenpiteisiin. Päinvastoin tämäkin säästö, varhaiskasvatuksen subjektiivisen oikeuden rajaaminen, kohdistetaan nimenomaan niihin lapsiin, jotka ovat jo valmiiksi syrjäytymisriskissä ja -vaarassa.

18.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Suuri ongelma tässä lakiesityksessä on se, kuka määrittelee lapsen oikeuden kokopäivähoitoon ja millä perusteella tämä määrittely tapahtuu. Ulkopuolisen on vaikea määritellä tätä tarvetta, ja toisaalta esimerkiksi masentuneen tai väsyneen vanhemman voi olla vaikea vaatia lapselleen kokopäivähoitoa, vaikka lapsi sitä tarvitsisi. Itse asiassa ministeri Grahn-Laasonenkin on todennut, ettei perheitä saa ryhtyä tenttaamaan tällaisessa asiassa: jos perhe tuo lapsen kokopäivähoitoon, niin silloin lapsi ja perhe tarvitsevat kokopäivähoitoa. Jos näin on, niin miksi tarvitaan tällaista byrokraattista järjestelmää, joka tuo vain lisää työtä?

Toinen iso ongelma ovat nämä koko ajan suurenevat ryhmät, joissa kaiken lisäksi lapset vaihtuvat koko ajan. Tämä ei mahdollista esimerkiksi yhteisöllisyyden tai sosiaalisten taitojen oppimista.

Kolmanneksi olen erittäin huolissani varhaiskasvatustyötä tekevien jaksamisesta. Monet varhaiskasvatustyötä tekevät ovat sanoneet minulle, että eniten heitä uuvuttaa ammattidentiteetin ja todellisuuden välinen ristiriita. He tietävät, mitä hyvä ja laadukas varhaiskasvatus on, mutta liian suuret ryhmäkoot eivät mahdollista tätä laadukasta työtä.

18.27 Annika Saarikko kesk: Arvoisa puhemies! Ehkä ensinnäkin kommenttina täällä esiin nousseisiin pariin yksityiskohtaan: Hämmäntää tavallaan se tapa, jolla keskustellaan siitä, että varhaiskasvatus on kaikki se, mitä päiväkodissa tapahtuu. Kyllä varmasti laajasti ymmärrettyä on näin. Mutta kyllä meillä on alan ammattilaiset, joihin on viitattu monin kerroin ja on syytäkin ollut, koska he käytännön upean työn tekevät, osaavat rytmittää päivän niin, että siinä on selkeä pedagogisempi varhaiskasvatuksellinen osuus, sitten on ruokailua, päiväunia, ulkona leikkimistä, sitä normaalia päiväkodin arkea, jossa pedagogiikan ja hoivan vuorottelu on osattu ammattilaisten toimesta rytmittää niin, että varhaiskasvatuksellinen osuus toteutuu myös niiden kohdalla, jotka jatkossa osallistuvat päiväkodin arkeen esimerkiksi vain osapäiväisesti.

Mitä tulee myös tähän maahanmuuttoon, jonka nostin jo aiemmassa puheenvuorossa esiin, niin pidän todella tärkeänä, että yhtenä kriteerinä kokopäiväisen hoidon saamiselle voitaisiin käyttää tätä maahanmuuttoa, vasta maahan tulleiden perheiden lasten asemaa ennen kaikkea kulttuurin ja kielen oppimisen kannalta. Näen varhaiskasvatuksen ja koko päi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vähoitojärjestelmämme avainasemassa tässä, kun laajaa kotouttamista nyt parhaillaan mietitään.

Mutta ehkä vielä tähän isompaan kuvaan, arvoisa puhemies. Minusta on hyvä, että täällä ovat nousseet esiin myös nämä avoimet varhaiskasvatuspalvelut. Pitkältihän tämänkin lain toteutuminen on kiinni kunnissa tapahtuvasta palveluohjauksesta, siitä, mitä perheille kerrotaan erilaisista vaihtoehtoista lapsen hoidon ratkaisuksi, koko siitä paletista. Ja toisaalta on myös tämä iso kokonaisuus, hallituksen kärkihanke lasten ja perheiden muutosohjelmasta, jossa käytännön toimenpiteenä on muun muassa määrärahan osoittaminen viime kaudella tehtyyn hyvään sosiaalihuoltolakiin lapsiperheiden kunnallisen kotiaavun osalta. Toivoisin, että näkisimme päivähoiton osana isoa lapsiperheille ja nimenomaan lapsille kohdennettua palvelupalettia, jonka kuntakenttä tarjoaa.

18.29 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Se on todettu jo monta kertaa, että Suomen talous on ongelmissa, ja nyt me olemme siinä tilanteessa, jossa joudumme tekemään leikkauksia hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseksi. Mielestäni on lähdettävä sellaisesta, joka ei hävitä mitään peruuttamattomasti mutta kylläkin saattaa viedä niitä saavutettuja etuja, jotka on täällä jo ainakin kerran aikaisemmin mainittu.

Totesin aikaisemmin, että kolmen tunnin säännöllisellä korkealaatuisella varhaiskasvatuksella saadaan hyöty, mikä ei merkittävästi lisäännä ajan lisäämisellä. Ja pyytäisin kaikkia huomioimaan, että käsittelyssä oleva laki turvaa jokaiselle 20 viikkotuntia varhaiskasvatusta — sama määrä kutakuinkin kuin on alkuopetuksessa peruskoulussa, johon sitten järjestetään kyllä sitä iltapäivähoivaa ja -kerhoa tarvittaessa.

Niille lapsille, joiden vanhempien voimavarat eivät riitä, tulee järjestyä tukea ja mahdollisuus kokopäiväiseen hoitoon, aivan kuten hallituksen esityksessä huomioidaan. Täällä on kannettu huolta siitä, että lapset leimautuvat avun tarvitsijoiksi. Minä uskon, että tämä huoli on turha. Tukea tarvitsevat ohjataan tuen piiriin jatkossa, aivan kuten tehdään tälläkin hetkellä. Suomessa on jo käytössä hyviä malleja, esimerkiksi Lapset puheeksi -malli, jolla systemaattisesti selvitetään lapsen ja perheen tarpeet ja ohjataan eteenpäin sitten ne lapset ja perheet, jotka tukea tarvitsevat.

Minä ajattelen näin, että nyt haetaan normaalisuutta lasten ja perheitten elämään. Lapsen oikeus on saada omien vanhempiensa aikaa ja kasvatusta, kun vanhemmat eivät ole työssä tai opiskelemassa.

18.31 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Ensipohtimalla ja keskustelemalla vaikka tuolla toreilla tämän esityksen ajatus tuntuu jokseenkin ymmärrettävältä. Niin, miksipä eivät vanhemmat hoida lapsiaan, jos eivät ole työssä. Uskon kuitenkin, että tänään täällä käydään historiallista keskustelua, historiallista keskustelua sen vuoksi, että 20 vuoden päästä näemme, mihin tämä päätös johtaa.

Jokaisen vastuullisen päättäjän tehtävä on perehtyä asiaan. Mielipiteitä voidaan ilmaista kohtuu helpoin perustein, mutta kun kuuntelee asiantuntijoita, kun perehtyy tähän itse asiaan, ymmärtää, että tässä on kyse paljon isommasta asiasta. Asiantuntijakuulemisen jälkeen itselleni jää useampi huoli tästä esityksestä. Ehkä keskeisin ja tärkein asia on lasten eriarvoisuuden kasvu, joka lähestulkoon poikkeuksetta, jokaisen asiantuntijan puheenvuorossa nousi esille. Varhaislapsuuden merkitys sosiaalisen osaamisen kehittymisessä ja pedagogisissa taidoissa on kaikkien tutkimusten mukaan merkittävä. Itse asiassa asiantuntijakuulemisessa nousi esille myös se, että nyky-yhteiskunnassa sosiaalisten taitojen merki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tys on kasvanut merkittävästi, ja juuri siihen päiväkotij- ja ryhmätyöskentely toisten lapsien kanssa valmentaa näitä lapsia.

Osa-aikaisuuden ja kokoaikaisuuden välinen ero ei ole merkityksellinen. Edustaja Saarikko totesi, että on päiväkodin ammattitaitoa rytmittää päivät niin, että kaikkea tätä, mitä lapsi kasvunsa tueksi tarvitsee, tullaan jatkossakin saamaan. Tosiasia on se, että päiväkodin rytmin on oltavakin hyvin selkeä. Se, että tietyt tapahtumat tapahtuvat siellä joka päivä samaan aikaan, on ihan lasten edun mukaista. Miten käy sille lapselle, joka aina lähtee pois esimerkiksi ennen kuin alkaakin yhteisen ja vapaan leikin aika? Minulla on tästä jo nykyisellään ihan tuore kokemus, jossa tällaisen lapsen sosiaaliset taidot nostettiin esille ja hän sai erityislastentarhaopettajan kanssa opetella sosiaalisia taitoja. Koettiin, että lapsella oli ongelma, mutta kun lapsi menikin äidin töihin mentyä kokopäivähoitoon, niin tämä ongelma katosi. Kävi ilmi, että hän oli lähtenyt päiväkodista aina siihen aikaan, kun alkoi nimenomaan vapaan leikin aika. Hän ei ollut koskaan päässyt mukaan niihin ryhmiin ja jäi sitä kautta ulkopuolelle ja ikään kuin tuli leimatuksi sosiaalisilta taidoiltaan jollain tavalla puutteelliseksi.

Tutkijoiden mukaan jo nykyisinkin ne lapset, jotka tulevat tai lähtevät eri aikaan, koetaan lapsiryhmissä vieraina, jopa niin, että he eivät pääse mukaan leikkeihin. Tutkijat nostivat esille asiantuntijakuulemisessa sen, että tässä ei ole kyse siitä, että lapset olisivat jollain tavalla pahoja eivätkä haluaisi ottaa toisia lapsia mukaan leikkiin, vaan tämä on luontainen taipumus ja reaktio, tapa, jolla lapset toimivat, kun on kyse vieraammasta lapsesta suhteessa sitten niihin tuttuihin lapsiin. Leima on tässä yhteiskunnassa iso asia. Nyt sitä leimaa ollaan erityisesti työttömien ja enemmän apua tarvitsevien lapsiin lyömässä. Aina kun ihminen kokee olevansa erilainen kuin muut, syntyy leimaamisen tunne. Lapselle itselleen se on erittäin merkittävää, että joudutaan selittämään erilaisuutta. Kun muut joutuvat selittämään, miksi on tarvetta, niin se aiheuttaa leimaantumista.

Palvelujärjestelmän eriytyminen nousi esille: se, että jatkossa päiväkotikäisten osalta voidaan yksityiseltä palveluntuottajalta ostaa kokopäiväinen hoito, jota ei saa julkisen palvelun puolelta.

Sitten on sanottava, että nämä säästöt ovat ehdottomasti kyseenalaisia. Kaikista on tehtävä päätös hyvän hallinnon mukaan, sellainen päätös, josta voi myös valittaa. Tämä tulee tarkoittamaan sitä — siis ainoastaan 10 prosenttia nykyisistä päätöksistä on sellaisia, joiden kohdalla tätä harkitaan — että tullaan tekemään 90 prosentille nykyisistä kokopäivähoidossa olevista hakemuksia ja päätöksiä, joista syntyy valitusoikeus ja -rumba. Lopuksi sanon vielä sen, että päätöstä, joka eriarvoistaa lapsia, ei saisi koskaan tehdä säästösyistä. Tämä on ihan jo lapsen oikeuksienkin puolesta merkittävä asia.

18.36 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Olen hyvin mielenkiinnolla seurannut tätä keskustelua. Mieleeni on noussut ensinnäkin se, että on hyvin tärkeää, että keskustelu on oikeasuhtaista. Nyt mielestäni oppositio kärjistää tätä asiaa. Tässä ei ole kyseessä varhaiskasvatuksen oikeuden lopettaminen. Subjektiivinen oikeus 20 viikkotuntiin säilyy, ja se on se ydinasia, ja sitten, jos on tarve, niin on 40 tuntia. Se kynnys ei ole korkea.

Tässä keskustelussa huolestuttaa tämä perusasenne. Meidän perustuslakimme sanoo näin: "Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu." Se perusvastuu on vanhemmilla tai niillä, joilla on vastuu sitten lapsen huolenpidosta, jos vanhempia ei ole. Ei lähin omainen ole lähtökohtaisesti viranomainen, vaan se vastuu on vanhemmilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin jos ei tietäisi, mistä tässä on kysymys, tulee helposti se näkökulma, että rohkenevatko vanhemmat enää olla laittamatta lasta täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen. He kokevat, että emme me osaa, emme me voi antaa laadukasta varhaiskasvatusta, vaikka osaisivatkin. Meidän lähtökohtamme on tukea niin, että vanhemmat pystyvät tämän tehtävänsä hoitamaan. Ei lähin omainen ole viranomainen. Kyllä asetus on näin.

Tämä ei tarkoita sitä, ettemmekö me tarvitse laadukasta varhaiskasvatusta. Sen pitää olla ja se on meidän yhteiskunnan hyvinvointijärjestelmän hyvin tärkeä osa. Voin sen sanoa omakohtaisestikin. Lapseni ovat olleet kunnallisessa päivähoidossa ja myöskin perhepäivähoidossa, ja se on aina kunkin perheen tilanteen mukaan harkittava, ja on erittäin hyvä, että meillä on hyvä järjestelmä.

Sitten kun me puhumme subjektiivisesta oikeudesta, niin jos lähtökohta on se, että vaikka ei olisi välttämätöntä tarvetta, niin on subjektiivinen oikeus 40 tuntiin varhaiskasvatusta viikossa, mutta sitten kun lapsi tulee vähän vanhemmaksi, niin hänellä on noin 20 tuntia subjektiivista oikeutta perusopetukseen, kun tulee sitten kouluikään, niin kyllä meidän pitää tarkastella näitä asioita oikeasuhtaisesti. Ja sanon vieläkin, että on erittäin tärkeää, että meillä on osaava, ammattitaitoinen varhaiskasvattajien joukko, joka pystyy antamaan laadukasta varhaiskasvatusta, ja sitä pitää tukea.

Mutta jos asetus tulee sellaiseksi, että on ainoa oikea tapa se, että lapsi on suurimman osan valvellaoloajasta kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ja vanhemmat eivät pääse lapsen kanssa juurikaan yhteistä aikaa käyttämään... (Välihuutoja vasemmalta) — Ei, tämä asetus tulee tästä. Sitten kun on tarve siihen täysipäiväiseen, niin ilman muuta pitää olla.

Eli keskustellaan suunnilleen oikeasuhtaisesti tässä asiassa eikä tehdä turhaa vastakainasettelua.

18.41 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Edustaja Töllille, jota tavattomasti arvostan ja arvostan tämänkin puheenvuoron jälkeen, on nyt pakko todeta: Olen seurannut tätä koko tämän keskustelun ajan, istunut paikallani. Sanoitte, että oppositio kärjistää. Kun kuuntelin asiantuntijoita sivistysvaliokunnassa ja lainasin täällä aiemmin lapsiasiavaltuutettu Kurttilaa, joka sanoi, että tämä esitys on vaarallinen, niin sanoisin näin, että täällä käytetyissä puheenvuorossa on ehkä sitten kuitenkin — en halua nyt enää sytyttää mitään kokoa enkä muuta — kyllä jonkun verran enemmän keskustan ja hallituksen puolelta on tätä keskustelua ideologisoitu. Kyllä opposition puolelta (Puhemies koputtaa) on kuitenkin korostettu tätä lapsen etua ja lapsen lähtökohtaa. Mutta olen sitä mieltä, että tämmöistä (Puhemies: Aika!) siltaa kannattaa nyt tässä rakentaa, ettei tehdä tästä liian vaikeata.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kaksi vastauspuheenvuoroa vielä, edustaja Kiuru Krista ja sitten edustaja Kontula.

18.42 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomion siihen, että sanoitte, edustaja Tölli, että lapset ovat niin paljon päivähoidossa. Nyt olisi hyvä, että tämäkin tosiasia korjataan täällä. Olen sen ennenkin tämän keskustelun aikana jo kuullut. Tänä päivänä suomalaiset lapset, vuoden 2004 tilaston mukaan — koska uudempia meillä ei ole, ja asiantuntijathan ovat meitä kritisoineet, että me teemme eduskunnassa päätöksiä 2004 vuoden tilastojen pohjalta — olivat 26 tuntia käytännössä viikossa päivähoidossa, eivät 40 tuntia tai yli. Ikään kuin annetaan ymmärtää, että lapset ovat enemmän päi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

vähoidossa kuin vanhemmatkaan töissä. Näinhän ei ole. Se on hirveän tärkeätä huomata, että jos halutaan säästää ja ajatellaan, että subjektiivinen päivähoito-oikeus on nyt tämä suuri kansansairaus, jota tässä yritetään parantaa, niin kyllä minusta olisi ollut järkevämpi jollakin maksupolitiikalla tai jollain muulla ohjata, että vanhemmat eivät käytä sitä 100 prosenttia päivähoito-oikeutta lapsellensa vaan aidosti pitävät huolta siitä, (Puhemies koputtaa) että käytetään, kun on tarvetta. Tämä useimmiten unohtuu, että kun kuusi tuntia päivässä ollaan (Puhemies: Aika!) ja nyt neljää tuntia te teette, niin se on kahden tunnin leikkaus.

18.44 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Minä olen edustaja Töllin kanssa aivan samaa mieltä siitä, että kasvatusvastuu on ensisijaisesti vanhemmilla, mutta minä en ymmärrä, miten sitä tukee se, jos meidän päivähoitojärjestelmästä tehdään byrokraattisempi, hankalampi ja huonommin perheen ja sen lapsen elämäntilanteen muutoksiin reagoiva järjestelmä, niin kuin nyt ollaan tekemässä. Edustaja Töllin nuoruudessa työsuhteet olivat pitkiä ja melkoisen vakaita toisin kuin minun lasteni nuoruudessa, kun he alkavat omia lapsiaan tehdä. Silloin pitää päivähoitojärjestelmän reagoida ihan erilaisella nopeudella, jos me yritämme luoda järjestelmää, joka tukee niitä perheitä eikä ole perheille taas yksi ylimääräinen uusi vaiva.

Sitten siitä, onko subjektiivisen päivähoito-oikeuden raja iso vai pieni asia: Jos minun palkastani viedään puolet, niin kyllä se on minulle aika iso asia. Jos minä pääsen terveyskeskukseen vain joka toinen kerta, niin kyllä sekin on minulle aika iso asia, vaikkei se tarkeitakaan, etten ikinä lääkäriin pääsisä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kolme vastauspuheenvuoroa, edustaja Tölli, edustaja Kärnä ja edustaja Jarva tässä järjestyksessä, ja sitten mennään puhujalistaan.

18.45 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tämä järjestelmä seuraa aikaa ja vastaa niihin tarpeisiin, mitä kunakin aikana on, ja että päätöksenteon pohjana käytetään riittävästi tietoa.

Erittäin hyvä, että edustaja Kiuru täsmensi näitä tilastoja. Minä viittasin siihen keskustelun sävyyn, mikä tässä on ollut, ja pitää ottaa huomioon se, että ei tule sitä näkökulmaa, että ainoa oikea tapa on viedä lapsi joka tapauksessa... (Välihuutoja vasemmalta) — Niin, tätä ei ole suoraan sanottu, mutta keskustelusta tulee tämä asetelma. — Sitten on erittäin tärkeää, että myöskin tämän voimaan tullessa seurataan, miten tämä toimii. Lähtökohtahan tässä on se, että silloin kun on tarve, kynnys on riittävän matala, että silloin kun lapsen etu vaatii, että on koko päivän, vaikka molemmat vanhemmat ovat kotona, niin ilman muuta. (Puhemies koputtaa) Siinä on päivähoiton henkilökunta avainasemassa, että tähän tartutaan, kun on aika.

18.46 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin aivan ensimmäiseksi kiittää niin edustaja Tölliä kuin edustaja Gustafssonia todella rakentavista puheenvuoroista. Olen täysin samaa mieltä siitä, että tässä tulisi nyt rakentaa sitä siltä, mutta se sillan rakentaminen vaatii, että me yhdessä nyt tunnustamme sen, että tämä hallituksen esitys ei millään tavalla loukkaa niitä lapsen sivistyksellisiä oikeuksia eikä heikennä hänen mahdollisuuttaan nimenomaan varhaiskasvatukseen. (Kristiina Salonen: Mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

ten niin?) Edustaja Räsänen aikaisemmin jo käytti erittäin rakentavan puheenvuoron tästä. Nyt täytyy yhdessä rakentaa sellainen järjestelmä, jossa ne sivistykselliset oikeudet kytetään turvaamaan ja oikeus varhaiskasvatukseen säilytetään. Se meidän on yhdessä tunnus-tettava.

18.47 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Ikävä kuulla, että joissakin kunnissa on jo nyt ongelmia näiden osapäiväisten lasten osalta, että siellä ei saada niitä pedagogisia tavoitteita toteutettua. Tässä on varmasti isoja eroja kunnissa. Omassa kunnassani esimerkiksi ollaan erittäin tyytyväisiä siihen, miten on voitu hoitaa osapäiväisten ja kokopäiväisten lasten hoito samoissa paikoissa.

Mutta vielä sitten tähän byrokratiaan liittyen, kun tätä normia ollaan purkamassa: Itsekin vastaan tästä, omalta osaltani vastuussa olen siitä, ja haluaisin siihen nyt viitata, että kun puhuimme istunnossa tästä normien purusta, niin edustaja Kontula silloin nimenomaan vaati, että tämä byrokratia turvaa kansalaisten oikeuksia tietyissä osin ja nimenomaan tämmöisissä tarveharkinta-asioissa. Tässä nimenomaan nyt turvataan perheitten tilannetta siinä mielessä, että katsotaan läpi se heidän (Krista Kiurun välihuuto) palvelutarpeensa ja -tarjontansa — olisi myös hyvä, että edustaja Kiuru ei aina huutaisi päälle, kun yrittää puhua — että he saavat sitä apua sinne kotiin jatkossa enemmän. Tämä hallitus haluaa lisätä tätä mahdollisuutta ja sitten näitä erityispalvelutarpeita esimerkiksi sille ongelma-perheelle. Jos heillä on esimerkiksi alkoholismia, niin onhan parempi, että niihin ongelmiin puututaan ja sitä apua tarjotaan sekä vanhemmille että lapsille tarvittaessa (Puhemies koputtaa) kuin että lapsi vain viedään hoitoon ja ei puututa siihen tilanteeseen. Nyt tämä keskustelu pitää syvemmin käydä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa edustaja Lohen puheenvuoro ja jatketaan hetken päästä sitten debattia vielä. Mutta koska tuossa jo kerkesin sanoa, että mennään listaan, niin mennään nyt listaan, mutta aivan varmasti kaikki saavat puhua tänään vielä.

18.48 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua olen kuunnellut osittain tässä salissa ja osittain työhuoneessa, niin tulee todella sellainen kuva, että nyt olisi tapahtumassa jotain todella dramaattista lasten oikeuksien näkökulmasta. Kyllä minun käsitykseni on se, että jos molemmat vanhemmat tai toinen heistä on kotona ja silloinkin on oikeus 20 tuntiin varhaiskasvatusta, niin minusta se on itse asiassa erittäin hyvä suunta, mihiin mennään, ja ihan oikea päätös. Täytyy muistaa, kun täällä on siteerattu YK:n lapsen oikeuksien sopimustakin, että tämän sopimuksen mukaan lapsilla on ensisijainen oikeus kuitenkin vanhempiinsa ja heidän tarjoamaansa huolenpitoon ja hoivaan, ja sitten siellä lapsen oikeuksien sopimuksessa todetaan, että jos vanhemmat ovat töissä, niin jäsenvaltioiden tulisi järjestää tämmöinen päivähoito. Eli se sopimuskin lähtee tämmöisestä tarpeesta, ja tämä on hyvä tässä muistaa.

Kun tätä keskustelua on kuunnellut, niin tulee kyllä mieleen, että tässä aika lailla ajatellaan ja lähestytään tätä kysymystä eri maailmoista, ja olen miettinyt, mistä tämä johtuu, ja varmasti osittain tässä on myös tämmöinen ideologinen lähtökohtakin. Olen kyllä pahoillani, mutta tulee mieleen se, että täältä opposition puolelta, erityisesti vasemmistosta ja demareista, on käytetty puheenvuoroja, joista tulee semmoinen sävy, että lasten vanhemmat eivät lähtökohtaisesti olisi kelvollisia kasvattamaan ja tarjoamaan sitä varhaiskasvatusta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

itse (Kristiina Salonen: Missä ja kuka?) vaan tarvitaan aina yhteiskunnan järjestämää päivähoitoa tai varhaiskasvatuspalveluita, jotta tulisi kelvollinen kansalainen. Ja jos tällainen viesti lähetetään täältä ulospäin, niin minusta se on huono viesti. (Kristiina Salonen: Kuka on lähettänyt?) Minusta pitää lähettää kaikille lapsen ja lapsien vanhemmille, niin heille, joiden lapset ovat päivähoidossa tai perhepäivähoidossa, kuin myös niille vanhemmille, jotka hoitavat itse kotona lapsiaan, se viesti, että kaikkien vanhempien tekemä kasvatus työ on erittäin arvokasta työtä ja sitä pitää arvostaa, eikä niin, että jotenkin, jos vanhemmat hoitaisivat lapsiaan kotona, ei tulisi kelvollisia kansalaisia. (Riitta Myller: Ei kukaan ole sanonut tuommoista!) Tällaista viestiä en halua välittää, mutta tällainen ideologinen viesti näyttää tulevan läpi etenkin sosialidemokraattien puheenvuoroista, ja olen tästä kyllä pahoillani.

Haluaisin vielä tuoda esille sen, kun moniin asiantuntijoihin täälläkin on viitattu, että eräs asiantuntija, professori Liisa Keltikangas-Järvinen, on todennut monissa puheenvuoroissaan, että 3-vuotiaalle lapselle päivähoitosta ei ole varsinaisesti kasvun ja kehityksen kannalta mitään hyötyä. Yli 3-vuotiaalle voi olla, mutta alle 3-vuotiaalle ei. Sen takia tätä hallituksen esitystä ja sen sisältöä kannattaisi suhteellistaa: tässä ei ole tapahtumassa mitään dramaattista, muuta kuin askel oikeaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä kolme vastauspuheenvuoroa. Edustajat Salonen, Kiuru Krista ja edustaja Kiljunen, tässä järjestyksessä.

18.52 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kyllä niin käsittämätöntä vääristelyä. Siis minä ymmärrän sen, että me perustelemme asioita omasta lähtökohdastamme, mutta että toistuvasti hoetaan sellaista, että sosialidemokraatit ajattelevat, että vanhemmat eivät ole hyviä kasvattajia — ei pidä paikkansa. En minäkään sano ja väitä täällä, että keskustan puheenvuoroista välittyy se kuva, että te ette välitä lapsista. (Eduskunnasta: Joo, se on ihan käsittämätöntä!) En minä vääristele teidän puheenvuorojanne sillä tavalla. Älkää tekään tehkö samoin meidän puheenvuorojemme osalta, koska kukaan ei ole missään kohtaa sanonut, että vanhempi ei pystyisi kasvattamaan lasta. Eivät nämä ole toinen toisiaan poissulkevia puheenvuoroja.

Arvoisa puhemies! Vielä on sanottava se, että olen joka ainoan nykyisen kansanedustajan kanssa valmis tulemaan 20 vuoden päästä tähän samaan tilaan tai eduskuntasaliin ja myöntämään, jos olen ollut väärässä näissä puheenvuoroissa, (Puhemies koputtaa) että olen väärässä. Mutta toivon, että myös te olette valmiita tulemaan siinä kohtaa, (Puhemies: Aika!) kun ehkä moni lapsi on tämän kautta menettänyt elämässään (Puhemies: Aika!) jotain.

18.53 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on kyllä nyt pakko sanoa, että hiukan hillintää. Minä en ainakaan eikä täällä moni muukaan halua käydä keskustelua siitä, onko lapselle parempi kotona annettu hoito vai päiväkodissa annettu hoito. Siitä ei ole tänään ollut kysymys, vaan siitä, saako lapsi aidosti sivistykselliset oikeudet — meillä on tähän asti katsottu, että ne ovat kahdeksantuntisia — koska meillä on katsottu, että varhaiskasvatus on hoidon, hoivan ja opetuksen kokonaisuus. Ja nyt sitä opetuksen kokonaisuutta ollaan rajaamassa, ja sen takia minusta on ollut tärkeätä, että me tunnustamme kyllä täällä sen, että meillä on erilaisia falangeja, on erilaisia näkökulmia. Ja minä vielä kerran lainaan sitä, mitä Kela sanoo: että on tunnustettu tosiasia, että 0—5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuspalveluiden käyttö Suomessa on Pohjoismaiden alhaisinta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Ja tämä on vain tosiasia, mutta ei täällä kukaan ole sanonut, että vanhempi ei saisi valita, saako hänen lapsensa olla kotona vai ei. Ei täällä olla tekemässä ainakaan meidän puoleltamme semmoista esitystä, että kaikkien pitäisi viedä lapset päivähoitoon. Minun mielestäni siinä mielessä on aika uskomatonta ja törkeätä, että sosialidemokraatteja tästä (Puhemies koputtaa) syytetään. Ei täällä ole kukaan teitäkään syyttänyt, että lapset olisivat kotona.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kolme vastauspuheenvuoroa, edustajat Kiljunen, Saarikko ja Jarva.

18.54 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tullut jotenkin sellainen tunne tästä keskustelusta, että jotta hallituspuolueet pystyisivät perustelemaan tämän tilanteen, niin he kohdistavatkin nämä syytteet sosialidemokraatteihin ja oppositioon ja vääristelevät sitä kautta niitä tilanteita. (Tapani Tölli: En ole yhtään kertaa käyttänyt sanaa SDP!) Sanon nyt sen, miltä minusta tuntuu. Subjektiivinen varhaiskasvatus ei tarkoita sitä, että kaikki lapset on vietävä varhaiskasvatukseen, vaan kyse on ennen kaikkea lapsen subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen ilman erillisperusteita, ilman perusteita siitä, onko hänen vanhempansa töissä tai työttömänä. Lähtökohtana on ennen kaikkea lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Tämä on se keskiössä oleva asia. Ja tämä tarkoittaa myös sitä, että me kunnioitamme vanhempien valinnanvapautta, sitä, että vanhemmat tietävät sen, milloin tämä oikeus on, mutta vanhempien ei tarvitse tulla perustelemaan omien elämäntilanteittensa, vaikeuksiensa tai työttömyytensä takia sitä asiaa, vaan he näkevät sen lapsen oikeuden jo sinällään (Puhemies koputtaa) yhteiskunnallisena oikeutena, ja sitä kautta mahdollisimman moni lapsi (Puhemies koputtaa) pääsee varhaiskasvatukseen, kun hän sitä tarvitsee.

18.56 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä ovat sosialidemokraattien edustajat alkaneet käydä tätä nyt hyvin emotiopohjaisesti läpi, niin sanon itsekin, miltä minusta tuntuu. Osana hallitusta ja hallituspuolueen edustajana olen ollut valmis hyväksymään ja pidän välttämättömänä talouden tasapainotusta. Nämä kaikki keinot eivät ole helppoja, ja aika monen kohdalla on pitänyt mennä peilin eteen siinä, mitä niistä ajattelee. Tämä subjektiivinen päivähoito-oikeus ja sen rajaaminen ei itselleni ole ollut laisinkaan tästä helpoimmasta päästä, mutta samalla kun tähän asiaan on perehtynyt valtiokunnassa asiantuntijoiden kautta — jotka kyllä monet ovat todenneet tästä laista kriittisesti — ja sitä valmisteluvaihetta seurannut, kun lakia on hiottu paremmaksi ja paremmaksi — ja me emme puhu samantyyppisestä esityksestä, kuin mitä viime hallitus silloisen ministeri Kiurun johdolla oli suunnittelemassa — niin minä lähdän siitä, että minä luotan niihin kasvatusalan ammattilaisiin ja myös siellä sosiaali- ja sivistystoimessa päivähoiton ammattilaisiin, jotka perheiden kanssa käyvät päivähoitopaikkaa anottaessa palveluohjauksena keskustelun siitä, mitä mikäkin perhe tarvitsee. Ja luotan myös siihen, että päiväkodin arki osataan järjestää niin, että varhaiskasvatuksen sivistykselliset oikeudet, joihin Kiuru viittaa, eivät ole esimerkiksi päiväunia tai ruokailua vaan sitä pedagogista osaamista, joka, kyllä, on jokaiselle lapselle oikeus ja keskiössä myös tästä eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä oli muutamia vastauspuheenvuoroja vielä, ja luettelen ne tässä: edustaja Jarva, edustaja Marin, edustaja Huhtasaari ja edustaja Krista Kiuru.

18.57 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Ihmettelen kyllä tätä. Kun näihin asiantuntijoihin viitataan, niin edelleenkin on tämä 20 tuntia, mistä asiantuntijat ovat tuoneet esille, että se on riittävä määrä pienelle lapselle ammattimaisen varhaiskasvattajan toteuttamana varhaiskasvatuksena. He ovat todenneet, että se on riittävä pienelle lapselle.

Siihen, mitä sitten hoitona tarjotaan muuten, ollaan luomassa uusia malleja merkittäväällä tavalla, ja niitä resursseja lisätään siihen. Sehän on nimenomaan ollut perheillä se ongelma, että tällä hetkellä ei ole käytännössä sitä todellista valinnanvapautta sen suhteen, pystyvätkö he täysillä hoitamaan sitä lasta kotona, tai sitten he eivät nimenomaan ole saaneet niihin perheitten ongelmatilanteisiin sitä apua. Tästähän on nimenomaan ollut kysymys, miksi meillä on niin paljon nimenomaan nuorissa perheissä sitä pahoinvointia, kun he eivät saa nimenomaan kotiin sitä apua. Varsinkin siinä vaiheessa, kun vauva syntyy perheeseen, pitää puuttua niihin ongelmiin. Tämä on tärkeä asia, nimenomaan tämä keskustelu, mikä käydään perheiden kanssa siinä vaiheessa. Minä luotan perheisiin ja ammattilaisiin, että katsotaan se palvelutarve yhdessä.

18.58 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on käytetty tänään hyviä ja rakentavia puheenvuoroja ja sitten täällä on käytetty vähän vähemmän rakentavia puheenvuoroja. En itsekään pidä siitä, että täällä jatkuvasti tiettyjen hallituspuolueiden edustajien toimesta pyritään asettamaan ikään kuin vanhempien kasvatusta ja varhaiskasvatusta vastakkain. Tästä ei missään vaiheessa ole ollut kyse, kuten oppositiopuolueiden puheenvuoroista olisi pitänyt jatkuvasti kuulla. Me emme suinkaan aseta näitä kahden vastakkain, vaan katsomme, että perheillä pitää olla itsellään oikeus valita se hoidon tarve nimenomaan sen oman perheen ja oman elämäntilanteen mukaan.

Tätä on hyvin perusteellisesti täällä käyty tänään läpi, ja toivon, että nyt kuulette tämän viestin. Esimerkiksi edustaja Kontula käytti tänään oikein hyvän ja perusteellisen puheenvuoron siitä, millaisia perheitä ja elämäntilanteita tämä raja koskisi, ja jos ette olleet täällä salissa kuuntelemassa, niin toivon, että luette sitten vaikka eduskunnan sivujen kautta sen puheenvuoron. Minusta se oli oikein hyvä ja hyvin avaava.

19.00 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä itse vanhempana mietin, mitkä, edustaja Kiuru, ne sivistykselliset oikeudet ovat, mitkä jäävät puuttumaan sellaisilta lapsilta, jotka hoidetaan kokonaan kotona tai jotka ovat vain muutama päivän viikossa hoidossa tälläkin hetkellä. Minulle tämä päätös ei ollut ollenkaan vaikea. Olen itse asiassa aina ihmetellyt sitä, minkä takia, kun meillä on julkinen palvelu, saa itse päättää, kuinka paljon sitä käyttää. Eikö julkinen palvelu ole sitä varten, että tarpeen mukaan? Eihän vanhuskaan saa päättää, meneekö hän laitoshoitoon vai ei, vaan sen tarpeen arvioi joku ammattilainen, kun kyseessä on julkinen palvelu. (Krista Kiuru: Entäs koulut taikka joukkoliikenne?) — Jos puhemies antaa vielä vastata tähän koulukysymykseen? (Puhemies: Juu!) — Meillä on oppivelvollisuus. Pitäisikö, edustaja Kiuru, meidän laittaa myös varhaiskasvatusvelvollisuus lapsille?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

19.01 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän sen minuuttini, jonka ehdin, tähän edustaja Saarikon kysymykseen. Teitä kovasti arvostan, edustaja Saarikko, kansanedustajana, mutta nyt kyllä vähän sydäntäni kirpasi. Nimittäin on totta, että viime hallituskaudella tehtiin uudistus osana tällaista isompaa rakennepoliittista kokonaisuutta, tiekarttaa siitä, miten suomalaista julkista taloutta tasapainotetaan. Sen kokonaisuuden osana kotihoidon tuen ja tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden kokonaisuus sidottiin yhteen. Minä puolestani perin tästä kokonaisuudesta tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen keskustalta. Tunnen tämän tosi hyvin. Sen takia olen tänäänkin ollut nämä viimeiset viisi tuntia paikalla — kohta tulee viisi tuntia.

Ja minun pitää sanoa, että tämä esitys, jonka te toitte eduskuntaan, todella on erilainen esitys, ja kiinnititte ihan oikeaan asiaan huomiota. Sitä minä en ymmärrä, miksi te ette perineet edes sitä vanhaa pohjaa, koska se olisi ollut oikeudenmukaisempi, ja siltä osin minä kysyn vielä siis nämä ongelmakohdat: Miksi lapsella ei ole viittä tuntia oikeutena, niin kuin osapäivälapsi määritellään laissa viiden tunnin lapseksi? Te olette siitäkin tunnin leikanneet pois, koska Kuntaliitto toivoi, että lapset voisivat aamu- ja iltavuoroon tulla päivähoitoon ja voidaan liukuhihnalta hoitaa tämä homma. Täällä iltapäivät ovat erilaisia päivähoitossa kokopäivälapsilla, (Puhemies koputtaa) ja silloin nämä osapäivälapset eivät sovi siihen samaan rytmiin, ja heidän sivistykselliset oikeutensa ovat siltä osin jo heti valmiiksi erilaiset. Tähän valiokunta ei muuttanut tätä kantaa. Ymmärrän sen siitä leimautumisen näkökulmasta, (Puhemies koputtaa) mutta en tästä näkökulmasta.

Sitten vielä, puhemies: 1/13-mitoitusta (Puhemies: Aika!) te ette muuta, eli 39 lasta voi olla samassa ryhmässä. Tätä en ole koskaan esittänyt.

19.03 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt toistunut useaan kertaan, että kyllä tämä 20 tuntia riittää ja asiantuntijoiden mukaan se on riittävä määrä. Istumme samassa valiokunnassa, ja muun muassa OAJ on sanonut, että 20 tuntia ei riitä. Jos osapäivähoidossa olevien lasten määrä kasvaa ryhmäkoossa jopa 39 lapseen, niin jokainen meistä voi miettiä, onko se laadukasta varhaiskasvatusta, kun ryhmässä on 39 lasta samanaikaisesti. Päivän rytmi hajaantuu, ja sitä kautta myöskin tiedämme, mitä nämä säästöt käytännössä tulevat tarkoittamaan. Kaiken lisäksi vielä lastentarhaopettajien määrä tulee vähentymään.

Edustaja Salonen piti äsken erittäin hyvän puheenvuoron siitä, että nyt puhutaan myös lapsista ja heidän tulevaisuudestaan. Jos tämä on teillä säästökohde, niin pidän sitä erittäin valitettavana. Sen maksamme kyllä myöhemmin vielä moninkertaisesti takaisin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten otetaan yksi vastauspuheenvuoro vielä, ja sen saa edustaja Lohi. Sitten mennään puhujalistaan, ja siellä jälleen sitten saatte kyllä puheenvuoroja ilman muuta.

19.04 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan todeta sen, kun tässä syntyi debattia minun puheenvuoroni jälkeen, että minusta kuitenkin lapsella, jos puhutaan subjektiivisesta oikeudesta, on tärkeämpi oikeus omien vanhempien antamaan hoivaan, huolenpitoon ja kasvatukseen kuin yhteiskunnan tarjoamaan päivähoitoon. Minusta se menee kuitenkin tässä kaiken edelle. Täällä on käytetty puheenvuoroja muun muassa siitä — juuri tässä edellä edustaja Kiuru totesi — että lasten sivistyksellisiä oikeuksia jotenkin tulee loukattua, kun he eivät saa kuin 20 tuntia varhaiskasvatusta. Minä ym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

määrän kyllä asian aivan toisella lailla, niin, että niille lapsille, jotka eivät ole esikoulussa tai oppivelvollisuuden piirissä, ei tämä kuitenkaan ole sen tyyppistä, tämä varhaiskasvatus ja päivähoito, miksi sitä kutsuukaan, (Puhemies koputtaa) että jos sieltä on pois, niin jäisi joku sivistyksellinen aukko niille lapsille. Se on kuitenkin leikkiä ja yhdessäoloa lähinnä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

19.05 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Minusta tässä on nyt ihan oikeasti unohdettu se, minkä takia tämä päivähoito on olemassa. Se on sitä varten, että vanhemmat voivat käydä töissä ja opiskella ja tarpeen mukaan. Sitä varten tämä päivähoito on olemassa. Minun siskoni asuu Sveitsissä — ei siellä ole tällaista. Minun serkkuni asuvat Saksassa — ei siellä ole tällaista. Meillä Suomessa on, ja tämä on todella hieno asia, että meillä Suomessa on mahdollisuus viedä lapset päivähoitoon, kun sinä olet töissä. Mutta jos olet kotona, niin se viesti pitää antaa vahvana lapsille, että hoida lapsesi itse. Lapset haluavat viettää aikaa omien vanhempiansa kanssa.

Minä olen ollut päiväkodissa töissä, ja ne lapset kaipaavat siellä vanhempiaan. Ja kun ne pienet lapset ovat siellä 40 tuntia viikossa, se on todella paljon. Se on yksi syy, minkä takia minun mieheni otti osa-aikatyötä, koska minä tiedän, kuinka raskas se viikko on pienelle lapselle. Olen nähnyt sen työssä. Lisäksi vielä oma lapseni ei haluaisi edes kolmea päivää olla päivähoidossa, (Puhemies koputtaa) vaikka se päiväkotia, missä minun lapseni on, on todella laadukas.

19.06 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Sellaisia keskustelun avainsanoja ovat mielestäni olleet "tarveharkinta", "lasten eriarvoisuuden kasvu", "leima". Lähden kuitenkin liikkeelle siitä, kun nyt jo elämäkokemukseni takia kannattaa sanoa, mitä on mielessä, eikä 20 vuoden päästä tulla tänne, että sosialidemokraateille perhe on varmaan yhtä arvokas, jollei arvokkaampi, kuin muille, mutta sovitaan, että se on meille kaikille. Se on perusyksikkö. Ne voivat olla tänä päivänä kovin monenlaisia, mutta mielelläni ajattelen ainakin itse sillä tavalla, että perhe on hyvin tärkeä. Ja samassa yhteydessä mielelläni sanon näin, että vielä tärkeämpää on se, että lapsella on suhde aikuisiin, mielellään omaan isään ja äitiin, jos se on suinkin mahdollista, mutta olen aina koko yhteiskunnallisen toimintani ajan korostanut vanhemmuuden merkitystä ja teen sen alleviivaten tässäkin yhteydessä.

Mutta itse tämän keskustelun kannalta olennainen kysymys on seuraava: Asiantuntijalausunnossa on todettu näin, se oli THL:n lastenpsykiatri Jukka Mäkelä: "Perinteisesti sukulaiset, muut isommat lapset ovat olleet keskeisiä kasvatustehtävässä. Meidän yhteiskunnassamme tätä tukea tarjoaa myös varhaiskasvatuslain alainen toiminta." Sitten: "Tuen tarve on henkilökohtainen kokemus pärjäämisestä, eikä sitä voi ulkopuolelta määritellä. Jos perheet eivät saa sitä tukea, jota kokevat tarvitsevansa, lasten laiminlyönnin ja pahoinpitelyn riski lisääntyy. Nämä ovat Suomessa merkittävimpiä lapsen terveyttä, kehitystä vaarantavia tekijöitä."

Sitten kysymys kuuluu näin, että jos me otamme totena sen — niin kuin täällä on todettu myöskin hallituspuolueitten taholta, se oli vahvasti todettu myöskin sivistysvaliokunnan mietinnössä — että jos vanhemmat arvioivat, että he tarvitsevat apua lapsen kasvatustehtävässä, tarvitsevat oikeuden kokopäiväiseen hoitoon, ja se tulee heille antaa, niin miksi tavallaan sitten tuodaan tämänkaltaisen esitys, joka tulee tuomaan eri kunnissa, yksittäisissä päiväkodeissa satoja, jollei tuhansia tällaisia konflikteja — uskallan sanoa sen vähän tällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tavalla — joissa syntyy pahaa mieltä, ongelmia ja joissa helposti käy niin, että ne vanhemmat, joitten voimavarat ovat vähäisemmät, saavat sitten tietyllä tavalla vammaa sielulleen tai heidän voimaantumistaan ei edesauteta. Minusta on todella harmi, että tässä esityksessä myöskin voi tapahtua erittäin isoja vaurioita, ja kuulun niihin, jotka iloitsevat siitä, että niin monissa kaupungeissa, myöskin omassa kotikaupungissani Tampereella, annettiin rukka-set tälle hallituksen esitykselle.

Lopuksi sanon sen — on nyt professori Keltikangas mitä mieltä tahansa — että minulla on yksi lapsenlapsi, jonka kehitystä olen seurannut, vähän yli 3-vuotias nyt, ja hän on tavattoman paljon oppinut siellä varhaiskasvatuksessa: siis sosiaalisia taitoja, liikuntaa, tanssia, kieltä ja näin edelleen. Ihmettelen kyllä tässä tapauksessa nyt tätä professori-asiantuntijaa. (Puhemies koputtaa) Kyllä siellä 2—3-vuotiaat oppivat paljon.

19.12 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Gustafsson tuossa edellä mielestäni kuvasi hyvin niitä ongelmia, joita meillä tällä hetkellä lapsiperheiden palveluissa on, ja kun tiedämme, että meillä on todella suuria puutteita lastensuojelussa tai vaikkapa lapsiperheiden kotipalveluissa, niin kyllä mielestäni täytyy rohjeta myös pohtia sitä, millä tavalla me asetamme näitä painopisteitä palveluissa. Eli sitten täytyy etsiä säästöjä niissä kohdin, joissa ilman vauriota ja vahinkoa pystytään säästämään, jotta voidaan panostaa niille kaikkein eniten apua tarvitseville perheille ja lapsille.

Se, mikä itseäni tässä keskustelussa on vaivannut, on se, että täällä ei ole huomioitu sitä, että niissä ikäluokissa, joista nyt puhutaan, nämä eri-ikäiset lapset ovat hyvin eri kehitysvaiheissa. Jos ajatellaan 1- tai 2-vuotiaista lasta ja sitten toisaalta 5—6-vuotiaita lapsia, niin heidän sivistykselliset tarpeensa ovat hyvin erilaiset. Itse pidän tätä hallituksen esitystä järkevänä kompromissina, lopputulemana, että nyt huolehditaan siitä, että jokaisella lapsella on se oikeus — ei velvollisuutta eikä pakkoa — siihen 20 tunnin varhaiskasvatukseen. Mutta jos sitten ajatellaan näitä pieniä lapsia, vuoden ja kahden ikäisiä, niin eihän heillä itessään ole tarvetta varhaiskasvatukseen tai joihinkin sivistyspalveluihin; he tarvitsevat hoivaa, ja ennen muuta he tarvitsevat äidin ja isän syliä ja hoivaa, (Puhemies koputtaa) jos se vain on suinkin mahdollista. Se heidän päivähoidon tarpeensa nousee (Puhemies koputtaa) ihan puhtaasti siitä vanhempien työssäkäynnistä tai opiskelusta tai sitten muista erityisyyistä.

19.14 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Suomessa käytetään bruttokansantuotteesta 1,2 prosenttia rahaa varhaiskasvatuksen hoitamiseen. Se on paljon vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Tänään kävimme ansiokasta keskustelua siitä, että jos säästetään, keneltä kannattaa säästää. Jos me jo tällä hetkellä varhaiskasvatusta hoidamme halvemmalla kuin mikään Pohjoismaa, niin tietenkin keskeinen kysymyksemme tänään täällä taas on se, mitä me haluamme tältä varhaiskasvatukselta.

Illan aikana on selvinnyt, että moni ajattelee vielä, että varhaiskasvatus on aikansa lapsi. Sehän aikoinaan määriteltiin juuri työelämän tarpeista käsin. On sanottava, että se palveli sitä aikaa, jolloin aidosti oli mahdollisuus päästä sukupuolesta riippumatta työelämän pariin. Mutta tänä päivänä ja viime hallituskauden hyvin historiallista päätöstä ajatellen me puhummekin kaikkien lasten oikeudesta varhaiskasvatukseen. Koemme, että päivähoito on sekä hoidon, hoivan että kasvatuksen kokonaisuus. Emme pysty erottamaan, milloin on kysymys hoivasta, hoidosta ja kasvatuksesta, vaan monesti nämä elementit menevät myös limittäin. Siltä osin on tietenkin ollut iso kysymys varhaiskasvatuksen rajoittamisessa se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

tyytytäänkö siihen, että tämä neljä tuntia varhaiskasvatusoikeutta voisi olla vanhemman ja lapsen käytettävissä silloin, kun he itse haluavat, vai ei. Monet sivistyksellisten oikeuksien puolesta puhujat ovat lähteneet siitä, niin kuin valiokuntakin omassa mietinnössään toteaa, että tätä asiaa pitää tarkastella, ja ehkä mahdollisuus siihen, että lapsi kävisi päivittäisessä varhaiskasvatuksessa, saattaisi olla näiden sivistyksellisten oikeuksien kannalta ensisijaisista. Mutta sen kääntöpuoli on se, että en voi itsekään rohkeasti astua suoraan tälle linjalle, koska tosiasia on se, että me joudumme myös miettimään, miten tämä leimaa lasta, että joka päivä ei sitten saakaan olla varhaiskasvatuksen piirissä.

Iso kysymys on se, että kun esimerkiksi vuosittain nautimme kalenterin mukaan erilaisista juhlapäivistä, onko lapsella oikeus osallistua juhlapäiviin liittyviin projekteihin joka päivä vai vain niinä päivinä, kun on mahdollisuus olla varhaiskasvatuksen piirissä. Kovin julmalta tämä tuntuu, sillä jos hallituspuolueidenkin kansanedustajat myöntävät, että kaikilla lapsilla voi olla, jos tarve on ilmeinen, mahdollisuus olla kokopäivähoidon piirissä, ja sitä ei silloin tarvitse leikata. Silloin minä ihmettelen sitä, että jos kerran on vakaa halu, että jokainen, joka tarvitsee hoitoa, saa olla päivähoidon piirissä, niin miksi sitten tätä hyvin toimivaa subjektiivista oikeutta, jota ihmiset aidosti käyttävät vain noin 26 tuntia viikossa ja 6 tuntia päivässä, halutaan rajoittaa. Sitä en jaksa ymmärtää, jos kerran kuitenkin kaikilla on mahdollisuus tulla näiden sivistyksellisten kokopäiväisten oikeuksien piiriin.

Kun edustaja Saarikko äsken kysyi debatissa allekirjoittaneelta, miksi tai miten nämä viime kauden ja tämän kauden esitykset eroavat, tai viittasitte siihen, että tämä olisi parempi, niin minä käyn muutaman ongelmakohdan vielä läpi, jotta sitten tätä keskustelua voi referoida. Ensinnäkin minä ihmettelen hyvin paljon sitä, kuka keksi sen ja kuka antoi mennä läpi hallituspuolueessa sen, että vaikka osapäivälasten tuntimäärä mitataan nykyisessä lainsäädännössä viideksi tunniksi, niin nyt meillä on subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoitusta koskeva esitys, joka onkin neljä tuntia. Tähän ei kukaan tunnu kiinnittävän huomiota. Eikö tämä ole aika iso epäkohta? Mitä tällä aidosti tarkoitetaan? Minä en itse halunnut antaa tässä Kuntaliiton painostuksessa periksi, koska tämä johtaa siihen, että osapäivälasten asema voi muuttua niin merkittävästi, että tätä oppimista ja kasvatusta, jota tässä salissa on korostettu, saattaa sitten saada niin sanotusti liukuhihnalta: neljä tuntia osapäivälapsia sisään aamulla ja iltapäivällä toiset samalla tavalla sisään. (Puhemies koputtaa) — Arvoisa puhemies, saisinko hiukan vielä jatkaa, ettei tarvitse tulla uudelleen? — Yritän olla lyhyt, mutta kun asia on niin tärkeä ja sydäntä riistää. Jos eduskunnassa on ollut sellainen hetki, hyvät kansanedustajat, että alkaa olla lähellä tippa silmäkulmassa, niin yhdeksättä vuotta tässä salissa — anteeksi, ei ihan tässä salissa fyysisesti — olleena minun täytyy sanoa, että nyt sydäntä riistää. Nimittäin tämä johtaa nyt siihen ongelmaan, että 30 miljoonan kustannukset ovat edessä, ja tätä hintalappua me voimme täällä vain arvioida, koska tosiasia on se, että sivistysvaliokuntakin myönsi, että ongelmia oli monenlaisia, mutta niihin palataan myöhemmin, ja teitte onneksi siitä lausuman, että palataan aidosti myöhemmin asiaan.

Mutta nyt tulee se iso juttu: Perustuslakivaliokunta totesi, että tähän liittyvät nämä ryhmäkoot, ja ei voi olla niin, että näillä osapäivälapsilla, joita kunnat voivat laittaa liukuhihnalta aamu- ja iltapäivään, nämä ryhmät voivat ollakin (Puhemies koputtaa) 39 lasta ja 39 lasta, koska nykyinen lainsäädäntö kuolleena kirjaimena tämän sallisi. Jos tämä tulee käyttöön, niin onhan tämä nyt valtavan iso asia täällä eduskuntasalissa, että sallimmeko me tällaisen epäyhdenvertaisuuden. Ei kai kukaan voi ajatella, (Puhemies koputtaa) että 39 lasta osapäiväryhmässä on tätä päivää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

19.21 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Puhemies! Me emme varmaan pääse yksimielisyyteen tässä asiassa, mutta toivoisin, että emme tulkitsisi toisiamme tahallisesti väärin. Olen todella kummissani siitä, miten ihmeessä hallituspuolueiden edustajat voivat kuulla, että esimerkiksi me sosialidemokraatit aliarvioisimme vanhempien kasvatustyötä tai kasvatustaitoja. Olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että vanhemmat ovat useimmiten lastensa parhaimpia kasvattajia, mutta emmehan me siitä tänä päivänä täällä keskustele.

Tämä laki kyllä loukkaa lasten yhdenvertaisia oikeuksia varhaiskasvatukseen, sillä jatkossa eri kunnissa lapsilla on erilainen mahdollisuus saada varhaiskasvatusta. Monessa kunnassa ajatellaan nimenomaan asiantuntijoihin luottaen, että hallituksen esityksestä huolimatta lapsella on subjektiivinen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, ja nyt se varhaiskasvatuksen määrä siis riippuu siitä, mikä on lapsen kotikunta.

Mutta olemme erityisen paljon keskustelleet tänä iltana myöskin siitä, että tämä hallituksen esitys suurentaa ryhmäkokoja, ja tämä on todella huolestuttava asia varhaiskasvatuksen laadun kannalta. Toivottavasti hallituspuolueiden edustajat ovat samaa mieltä siitä, että 39 lasta samassa ryhmässä on kerta kaikkiaan ihan liikaa.

19.23 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että täällä on luettu myös perustuslakivaliokunnan lausuntoa tähän asiaan, ja toivon, että sitä luetaan sillä tavalla tarkkaan, että myös katsotaan, mitä se sisältää.

Sen haluan kuitenkin tunnustaa, että jos meillä ei olisi tiukkaa valtiontaloudessa ja jos meillä olisi ihan määrättömät varat, niin eihän varmasti olisi tarvetta mitään oikeuksia rajata, se on ihan selvä asia. Mutta sekin on hyvä tiedostaa, että ylimmässäkään maksuluokassa nämä päivähoitomaksut eivät kata kuin noin puolet niistä kustannuksista. Sen takia nämä loput kustannetaan verorahoilla ja ne verot kerätään meiltä kaikilta suomalaisilta. Senkin takia on hyvä miettiä, mikä on sitten tänä päivänä välttämätöntä yhteiskunnan tarjoamaa palvelua ja tarpeellista palvelua lasten ja lasten kehityksen kannalta, ja näitä joudutaan harkitsemaan ja tekemään tällaisia rajoituksia. Kun tämän tunnustan, niin samalla toivoisin, että opposition puoleltakin voitaisiin tavallaan tunnustaa se, että ei tämä nyt niin dramaattinen muutos ole lasten kasvun ja kehityksen näkökulmasta, mitä täällä on maalailtu.

Ja minusta olisi hyvä, että voitaisiin tunnustaa, että myöskin ne puheenvuorot, joissa on todettu, että tämä jotenkin leimaisi lapsia, ovat nekin kyllä ylimitoitettuja. Päinvastoin meidän pitäisi täällä käyttää sentyyppisiä puheenvuoroja, ettemme ainakaan kannustaisi tämäntyyppiseen toimintaan, enkä usko, että lapset leimaavat toisiaan tämän takia sen kokemuksen perusteella, mikä minulla on lasten toiminnasta.

19.24 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Lohi. Olen näistä puheenvuoroistasi täysin samaa mieltä, mitä olet täällä sanonut.

Ja kun kyse on todellakin pienistä lapsista ja jos vanhempi on kotona tai molemmat vanhemmat ovat kotona, niin minusta paljon oleellisempi kysymys on, miksi sinä haluaisit viedä oman lapsesi hoitoon 40 tuntia viikossa. Se on se oleellinen kysymys, ja siinä on hyvä, että keskustellaan, koska eihän vanhemmuus parane sillä tavalla, että lapsi on päivän pois. Nythän meillä on mahdollisuus käydä sitä keskustelua ja tukea vanhemmuutta tässä näin. Ja edelleen päivähoitoa tarjotaan tarpeen mukaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

Minä myös haluan korostaa, kuten olen aikaisemmin korostanut ja edustaja Lohi korosti: kysymys on julkisesta palvelusta, ja myös muissa julkisissa palveluissa saa tarpeen mukaan.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Järvinen, ja sitten mennään taas puhujalistaan.

19.26 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Huhtasaaren kommentissa oikeastaan kiteytyy kokonainen ydin. Hän kysyi sitä, kuinka vanhemmat, jotka ovat kotona, edes haluavat lastaan päivähoitoon, kun ongelma on juuri siinä, että tämä kokopäiväinen hoito lapsille on taannut hoidon, hoivan ja varhaiskasvatuksen myös niissä tapauksissa, joissa vanhemmat eivät edes älyä tarjota sitä vaihtoehtoa lapsille. Heidän ei ole tarvinnut käydä mitään seulaa läpi, vaan juuri näiden ihmisten lapset ovat ne kaikkein oleellisimmat, jotka tällä hetkellä voimassa olevalla lailla on saatu pidettyä siellä päivähoiton parissa ja jotka ovat uhatta syrjäytyä ja jäädä kotiin usein juuri sellaisten vanhempien hoivaan, joilla itsellään on niin pahoja ongelmia, että lapset kärsivät, vaikeivat vanhemmat sitä ymmärrä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vastauspuheenvuoro vielä, edustaja Huhtasaari, jonka nimi mainittiin.

19.27 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on nytkin paljon lapsia, jotka eivät ole päivähoiton piirissä — eivät ollenkaan. Jotkut ovat nytkin osa-aikaisesti. Jos me haluamme panostaa lastensuojeluun, niin meidän tulee panostaa neuvolapalveluihin. Se, että lapsi on päivän päiväkodissa, ei muuta perheen tilannetta ja vanhemmuutta tai poista päihdeongelmaa tai muitakaan mielenterveysongelmia. Me tarvitsemme tukea kotiin niille, jotka sitä tarvitsevat, ja sen takia sitten tämä neuvolapalveluihin panostaminen on hyvä asia.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

19.27 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Järvinen nosti esiin sellaiset perheet, joissa on niin pahoja ongelmia, että lapset tarvitsevat kokopäiväistä varhaiskasvatusta ja päivähoitoa, ja on aivan totta, että näitä perheitä on. Ajatellaan tilanteita, joissa on esimerkiksi mielenterveysongelmia, uupumusta, on alkoholiongelmia. Mutta kyllä itse pidän hyvänä sitä, että tulee tarve ja tulee järjestelyt, joissa nämä kysymykset on reilusti nostettava esiin. Eli tästä kokopäiväisestä hoidon tarpeesta on tehtävä selvitys, jolloin on mahdollista se, että näissä perheissä saadaan muutakin apua, kun ollaan ammattilaisten kanssa tekemisissä. Jos ajatellaan vaikkapa päihdeongelmaa, me tiedämme, että meillä on lähes 100 000 sellaista perhettä, jossa jommallakummalla tai molemmilla vanhemmilla on päihdeongelma. Kyllä se lapsi kärsii viikonlopun aikana ja ilta-aikana ja myös yöaikana siitä päihdeongelmasta, eli pelkästään se, että lapsi on 40 tuntia viikossa kunnallisessa päivähoitossa, ei ratkaise perheen päihdeongelmaa. Siihen tarvitaan muutakin apua. Sen takia en pidä lainkaan pahana sitä, että siitä täytyy tehdä selvitys ja täytyy hakeutua avun piiriin.

Lisäksi, jos ajatellaan näitä työttömiä vanhempia, niin mielestäni työttömyys ei ensinnäkään millään tavalla vähennä vanhempien kykyä sinänsä hoitaa lapsia ja antaa myös sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

varhaiskasvatusta, jos pieniä lapsia ajatellaan, mutta pidän kyllä hyvänä, että esityksessä on tämä kahden kuukauden siirtymäjakso, jossa lapsi vielä voi olla entisessä kokopäiväryhmässä ennen kuin siirrytään tuohon 20 tunnin varhaiskasvatusryhmään.

19.30 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on hyvin paljon enemmän asiantuntemusta kuin minulla itselläni on, mutta kun olen seurannut tuolta työhuoneesta tässä salissa käytyä keskustelua, niin vaikka päätin jo, että annan parempien asiantuntijoiden käydä tätä keskustelua ja käyttää puheenvuoroja, niin kyllä tämän lopun osalta on pakko todeta tiettyjä asioita vähän niin kuin omasta elämästä.

Minulla on paha lukihäiriö, ja olen aivan varma, että varhaiskasvatuksessa olevat ammattilaiset pystyvät havainnoimaan oppimisvaikeuksia jo ennen koulun aloittamista ja sitä kautta tehdään huomattavasti niveltyneempi mahdollisuus sen lapsen oppimiselle. Katson erityisesti tässä kohtaa, että me olemme nyt siinä tilanteessa, että meille tulee ja meillä on tällä hetkellä turvapaikanhakijoita. Meillä on ehkä kymmeniätuhansia niitä, jotka saavat turvapaikan. Jos varhaiskasvatus mahdollistetaan siinä vaiheessa nimenomaan näille tahoille niin että se on heidän oikeutensa, ilman että tarvitsee käydä keskustelua siitä, onko heillä siihen oikeus, niin sen vaarantaminen tällä esityksellä tekee ihmisistä eriarvoisia ja nimenomaan perheiden, ei pelkästään lasten, osalta. Meidän pitää antaa kaikki tuki ja mahdollisuudet niin, että tämä varhaiskasvatus antaa mahdollisuudet oppimisvalmiuksien kehittämiseksi, kielen oppimiselle ja tämän yhteiskuntakulttuurin omaksumiselle. Ja erityisesti siinä mielessä tämä varhaiskasvatus ja perhepäivähoito, siinä muodossa kuin ne nyt ovat, puolustavat omaa paikkaansa.

Kun edustaja Räsänen toi niitä ongelmaperheitä tässä esille ja sanoi, että eiväthän ne ongelmat nyt poistu, täytyy sanoa, että mahdollisuus olla perhepäivähoidossa, saada varhaiskasvatusta, tukee aivan varmasti näiden lasten kehittymistä, mennäänpä vaikkapa yhteen lämpimään ruokaan päivässä, kun lapsella on mahdollisuus saada sosiaalisesti hyviä kontakteja siinä ympäristössä, missä on muitakin lapsia, eikä kohdata niitä perheen päivittäisiä ongelmia, joita siinä perheessä ehkä on, jossa on mielenterveysongelmia tai alkoholinkäyttöä, liiallista sellaista taikka liian vähäistä — ihan kuinka hyvänsä.

Tärkeintä on se, että nyt nähdään isompi kokonaisuus siinä, kuinka me mahdollistamme tähän yhteiskuntaan sopeutumisen tässä meille tosi tärkeässä asiassa. Onko parempi niin, että me säästämme nyt, kun emme tiedä, kuinka paljon voimme säästää, vai otammeko sen turvallisemman askeleen ja mahdollistamme sen asian, kun ennakolta jo osaamme arvioida, että mikäli tämmöistä yhtenäistä mahdollisuutta, subjektiivista oikeutta, rajoitetaan, se tuottaa enemmän kuluja seuraavan 20 vuoden kuluessa? Nyt on tärkeätä pohtia sen lapsen ja perheen ja koko tämän meidän yhteiskuntarakenteen osalta, kuinka paljon parempi on se, että meillä on subjektiivinen perhepäiväoikeus.

19.33 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että vaikka kello käy puolta kahdeksaa, näin moni kansanedustaja on paikalla näin tärkeässä asiassa, ja näin nopeasti sanottuna en tiedä olenko oikeassa vai väärässä, mutta minusta tuntuu, että näin pitkään yksittäisen säästölain kohdalla emme ole istuneetkaan pitkään aikaan. Siltä osin kyllä tämä kansanedustajia puhuttaa ja syystä.

Nimittäin noin 50 000, tai taisi siinä olla yli 50 000, allekirjoittajaa eri ammattijärjestöistä, jotka ovat päivähoidon piirissä töissä, on erityisen huolissaan tässä lakiesityksessä siitä, olemmeko me arvioineet koko tämän varhaiskasvatuksen kokonaisuuden eduskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

nassa tavalla, josta ei tule jälkikäteen ongelmia. Minusta se on aika iso vetoamus kansakunnan ammattilaisilta eduskuntaan päin, että tämä koko varhaiskasvatusta ja sen tilaa koskeva selvitys tehtäisiin ensin ja sitten tehtäisiin tämä kokonaisuus loppuun.

Edustaja Lohi viittasi jo tähän perustuslakivaliokunnan pohdintaan. Perustuslakivaliokuntahan totesi, että tähän liittyvät nämä ryhmäkoot, ja totesi näistä ryhmäkokooasioista, että ne pitää tuoda valtioneuvoston asetuksen sijasta eduskunnan lailla päätettäväksi. Tämä ennakkotapaus otettiin viime kaudella vanhuspalvelulain yhteydessä. Siltä osin myös sivistysvaliokunta on lainannut tätä perustuslakivaliokunnan kannanottoa siitä, että kun varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja muutetaan, ne pitäisi lailla vahvistaa. Ja todennäköisesti on suunniteltu, että toisen vaiheen yhteydessä näin tultaisiin tekemään.

Siitä syystä tietysti ammattilaiset ovat syystä huolissaan, että miksi vasta sitten koko tämän kokonaisuuden kuluerä käydään läpi, koska tosiasiaa sivistysvaliokunta itsekin kiinnittää huomiota siihen, että näitä ongelmia tarkastellaan myöhemmin ja sitä kautta sitten pitää seurata. Nämä eduskunnan asiantuntijakuulemisissa esitetyt ristiriitaiset laskelmat sekä valtiovarojen jaoston puolella että valiokunnan puolella sekä niihin liittyvät aika vanhat vuoden 2004 tilastot kertovat siitä, että me olemme voineet erehtyä, kun näitä säästölain todellisia kustannuksia ja säästöjä arvioidaan. Siksi minusta on tärkeitä, että kun me teemme esityksiä, joilla on kauaskantoisia vaikutuksia, myös nämä säästöt olisi arvioitu oikein. Tältä osin, jos Kuntaliiton arvio lähtee siitä, että kunnissa nämä säästöt jäävät puoliksi toteutumatta, se on jo tarpeeksi kova kannanotto siihen, että ongelmia saattaa tulla.

Toisaalta jos kerran näissä kuulemisissa on käynyt ilmi, että lapsia tuskin voidaan kohdella sekä osa-aikaisina että kokopäiväisinä, niin että yleistyy tämä kuollut kirjain 1/13-mitoituksesta, jolloin osapäivälapset olisivat 39:n ja kokopäivälapset 24 hengen ryhmissä, ja tätähän ei hallitus muuta, niin silloin me joudumme siihen tilanteeseen, että tämän tarkastetaan vasta sitten, kun eduskunta pääsee näihin ryhmäkokoihin käsiksi. Jos silloin päätetään luopua tästä mahdollisuudesta kohdella näitä osapäivälapsia näin eriarvoisella tavalla suhteessa kasvattajien lukumäärään, silloin me olemme tilanteessa, jossa sen 1/13-mitoituksen muuttaminen maksaa 30 miljoonaa, ja tämän esityksen säästövaikutuksista ei jää enää mitään jäljelle. Ja näitä nyt on käsitelty tietysti sekä jaoston että valiokunnan puolella.

Arvoisa puhemies! Sitten yksi näkökulma, josta on kovin vähän vielä puhuttu, on se, että on hienoa, että tässä esityksessä kuitenkin taataan se mahdollisuus, että lapsi voisi jäädä siihen samaan hoitopaikkaan. Mutta konkreettinen kysymys käytännössä on se, että tätä oikeutta on kuntien hyvin vaikea taata, koska nämä tilanteet ensinnäkin muuttuvat hyvin nopeasti. Onko oikeus siihen omaan päiväkotiin tällä yhdellä pienellä ihmisellä? Asiantuntijakuulemisissa on epäilty sitä, voiko käytännössä tämä perusteluissa ilmaistu oikeus toteutua.

Tältä osin kysymys on siis siitä, miten tämä 20 tunnin oikeus käytännössä tulee toteutumaan, minkälainen byrokratia se tulee olemaan. Jos se on kevennettyä byrokratiaa, sen pitää kuitenkin olla sellaista byrokratiaa, josta voi valittaa. Ja koska tämän oikeuden piiriin pääseminen saattaa koskea nyt tätä 90:tä prosenttia nykylapsista, jos elämäntilanne vanhemmilla jatkossa muuttuu merkittävästi, silloin tämä on aika iso kysymys, kuinka paljon tämä byrokratia itsessään tulee tuottamaan kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Vielä on pakko sanoa siitä, että emme me ihan turhaan täällä ole keskustelleet. Nimittäin kyllä tämä OAJ:n tiedote on ikävä eduskunnalle ja sen arvovallalle. Haluan tämän siteerata siitä huolesta, joka minulla on nyt siitä, onko tämä aidosti pystytty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 77/2015 vp

arvioimaan (Puhemies koputtaa) sillä vallalla, joka eduskunnassa on. Tämä kuuluu näin, puhemies: "Sivistysvaliokunta myönsi subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaukseen liittyvät ongelmat mutta ei käyttänyt valtaansa puuttua niihin. Sivistysvaliokunta iski viimeisen naulan tolkullisen varhaiskasvatuksen arkuun, sanotaan OAJ:stä. Mietinnössään sivistysvaliokunta myöntää varhaiskasvatuksen ja (Puhemies koputtaa) päivähoito-oikeuden rajausta koskevan lakiesityksen puutteet, joita ovat muun muassa ristiriitaiset laskelmat kustannuksista (Puhemies koputtaa) ja laskelmien taustalla olevat vanhat tilastot."

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Yritetään pitää näitä suositeltuja aikoja, koska on pitkä ilta edessä ja paljon puheenvuoroja.

19.40 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Minä haluaisin kysyä, miksi oppositiole on ongelma se, että lapsi saa päivähoitoa tarpeen mukaan enemmän kuin sen 20 tuntia, siis tarpeen mukaan enemmän. Kokeeko oppositio, että lapset ovat tällä hetkellä eriarvoisessa asemassa, koska nythän kaikki lapset eivät suinkaan ole klo 8—16 päivähoidossa? Lasten ja perheiden tilanteet elävät nytkin ihan koko ajan, tälläkin hetkellä.

19.40 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Olemme jo yli seitsemän vuotta eläneet tätä talouden taantumaa, ja tiukkojakin ratkaisuja pitää tehdä. Tämä raja on yksi näistä tarvittavista ratkaisuista. Olen ymmärtänyt, että vähintään 20 tuntia turvataan kaikille, kiipeimmin tarvitseville laajemminkin, ja olen kyllä aidosti hieman hämmästynyt tästä keskustelusta, kun sitä olen työhuoneessa radion välityksellä seurannut. Jos keskustelusta olisi kuullut vain osan, niin olisi voinut jäädä siihen uskoon, että tässä olisi nyt kyseessä todella mittava suuren luokan mullistus, joka asettaisi meidän lapsemme välittömään vaaaraan. Koska näin ei kuitenkaan ole, niin hyväksyn näissä olosuhteissa tämän esityksen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 80/2015 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.